

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

განათლების ხარისხის განვითარების
ეროვნული ცენტრი

2021 წელი

შინაარსი

წინასიტყვაობა	3
შესავალი	4
&1. ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო	6
&1.1 ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს საკანონმდებლო ბაზა	6
&1.2 ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვა	7
&1.3 ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს სტრუქტურა და დონის აღმწერები	8
&1.4 კვალიფიკაციის ტიპები და მათი განაწილება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეებზე	15
&1.5 კვალიფიკაციის ჩართვა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოში და ეროვნული კვალიფიკაციების რეესტრი	18
&1.6 იდენტიფიცირებული გამოწვევები	19
&2. კვალიფიკაციების სისტემა ზოგად განათლებაში	20
&2.1 ზოგადი განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო	20
&2.2 ტიპური კვალიფიკაციები ზოგად განათლებაში	22
&2.3 კვალიფიკაციების ფორმირება ზოგად განათლებაში	22
&2.4 კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები ზოგად განათლებაში, მიმნიჭებელი ინსტიტუციები და კვალიფიკაციის მინიჭების პირობები	24
&2.5 შეფასების სისტემა ზოგად განათლებაში	26
&2.6 კავშირი განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან	28
&2.7 კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა ზოგად განათლებაში	29
&2.8 იდენტიფიცირებული გამოწვევები	34
&3. კვალიფიკაციების სისტემა პროფესიულ განათლებაში	34
&3.1 პროფესიული განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო	35
&3.2 ტიპური კვალიფიკაციები პროფესიულ განათლებაში	37
&3.3 კვალიფიკაციების ფორმირება პროფესიულ განათლებაში	38
&3.3.1 პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები	43
&3.3.2 პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამები	44

&3.4 კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები პროფესიულ განათლებაში, მიმნიჭებელი ინსტიტუციები და კვალიფიკაციის მინიჭების პირობები	48
&3.5 კრედიტების სისტემა პროფესიულ განათლებაში	50
&3.6 კავშირი განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან.....	52
&3.7 კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა პროფესიულ განათლებაში.....	52
&3.8 იდენტიფიცირებული გამოწვევები	54
&4. კვალიფიკაციები უმაღლეს განათლებაში	56
&4.1 უმაღლესი განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო.....	56
&4.2 ტიპური კვალიფიკაციები უმაღლეს განათლებაში	59
&4.3 კვალიფიკაციების ფორმირება უმაღლეს განათლებაში	60
&4.4 კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები უმაღლეს განათლებაში, მიმნიჭებელი ინსტიტუციები და კვალიფიკაციის მინიჭების პირობები	64
&4.5 სწავლის შედეგების შეფასება და კრედიტების სისტემა უმაღლეს განათლებაში	66
&4.6 კავშირი განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან.....	67
&4.7 კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა უმაღლეს განათლებაში.....	68
&4.8 იდენტიფიცირებული გამოწვევები	71
&5. მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ხელშეწყობა.....	73
&5.1 ფორმალური განათლების აღიარება	75
&5.2 არაფორმალური განათლების აღიარება	77
&5.3 მოკლევადიანი მომზადების/მოკლევადიანი გადამზადების პროგრამები	81
&5.4 მცირეკრედიტიანი პროგრამები	82
&5.5 იდენტიფიცირებული გამოწვევები	83
&6. ინტერნაციონალიზაცია	84
&7. ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან რეფერენსირებისათვის გათვალისწინებულ კრიტერიუმებთან და პროცედურებთან შესაბამისობა	88
&8. დასკვნები და რეკომენდაციები.....	94

წინასიტყვაობა

წინამდებარე ანგარიში აღწერს საქართველოს ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემას, ასევე ასახავს განათლების ცალკეული ქვესისტემის შიგნით კვალიფიკაციების ფორმირება-განვითარების თავისებურებებს. ანგარიში მიზნად ისახავს წარმოადგინოს სისტემის საბაზისო ანალიზი, დაადგინოს მისი შესაბამისობა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს რეფერენსირებისთვის გათვალისწინებულ კრიტერიუმებთან და გამოკვეთოს ის პრობლემური საკითხები, რომლებიც საჭიროებს შემდგომ რეაგირებას. ანგარიში შემუშავებულია სამუშაო ჯგუფის მიერ და შეთანხმებულია ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დანერგვისა და განვითარების მიზნით შექმნილ მრჩეველთა საბჭოს წევრებთან.

სამუშაო ჯგუფი:

ქეთევან ფანჩულიძე
ნინო ხითარიშვილი
ლიკა ზაალიშვილი
ნინო გოგლიჩიძე
თეა ცერცვაძე
თამარ რატინიძე
ია აფთარაშვილი
ლანა გაჩეჩილაძე
მანანა მახარაშვილი
ნინო ლალანიძე
ნინო ქიმერიძე
თორნიკე ბაქაქური
ქეთევან ინანაშვილი
ნინო ქადაგიშვილი

სამუშაო ჯგუფი მადლობას უხდის ხატია ცირამუას დოკუმენტის მომზადების პროცესში გაწეული დახმარებისთვის.

შესავალი

საქართველოში პირველი ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩო დამტკიცდა 2010 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის (შემდგომში-მინისტრი) ბრძანებით. აღნიშნულმა დოკუმენტმა, დონეების სტრუქტურისა და აღმწერებიდან გამომდინარე, დიდი ზეგავლენა იქონია საქართველოში არსებულ კვალიფიკაციებზე. ჩარჩო ეფუძნებოდა 3 ქვეჩარჩოს (ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლება).

2013 წლიდან დაიწყო მოქმედი ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს ანალიზის პროცესი, რომლის ფარგლებშიც სსიპ - განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის (შემდგომში - ცენტრი) ორგანიზებით განხორციელდა სამუშაო შეხვედრები განათლების თითოეული საფეხურის (ზოგადი, პროფესიული, უმაღლესი) მიმართულების ექსპერტებთან და სპეციალისტებთან. განხორციელებული სამუშაოების შედეგად მომზადდა მოქმედი ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს ანალიზის დოკუმენტი, რომელშიც აისახა სისტემაში არსებული ხარვეზები და მათი აღმოფხვრის მიზნით განსახორციელებელი შემდგომი ნაბიჯები.

2014 წელს საქართველომ ხელი მოაწერა ასოცირების შესახებ შეთანხმებას ერთი მხრივ, საქართველოსა და მეორე მხრივ, ევროკავშირის და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის. შეთანხმების საფუძველზე ქვეყანამ აიღო ეროვნული საგანმანათლებლო სისტემის ევროპულ საგანმანათლებლო სისტემასთან დაახლოების ვალდებულება. აღნიშნულის შესრულების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ასპექტად კი განისაზღვრა მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლისათვის ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დასაწერად ევროკავშირის რეკომენდაციების შესრულება.

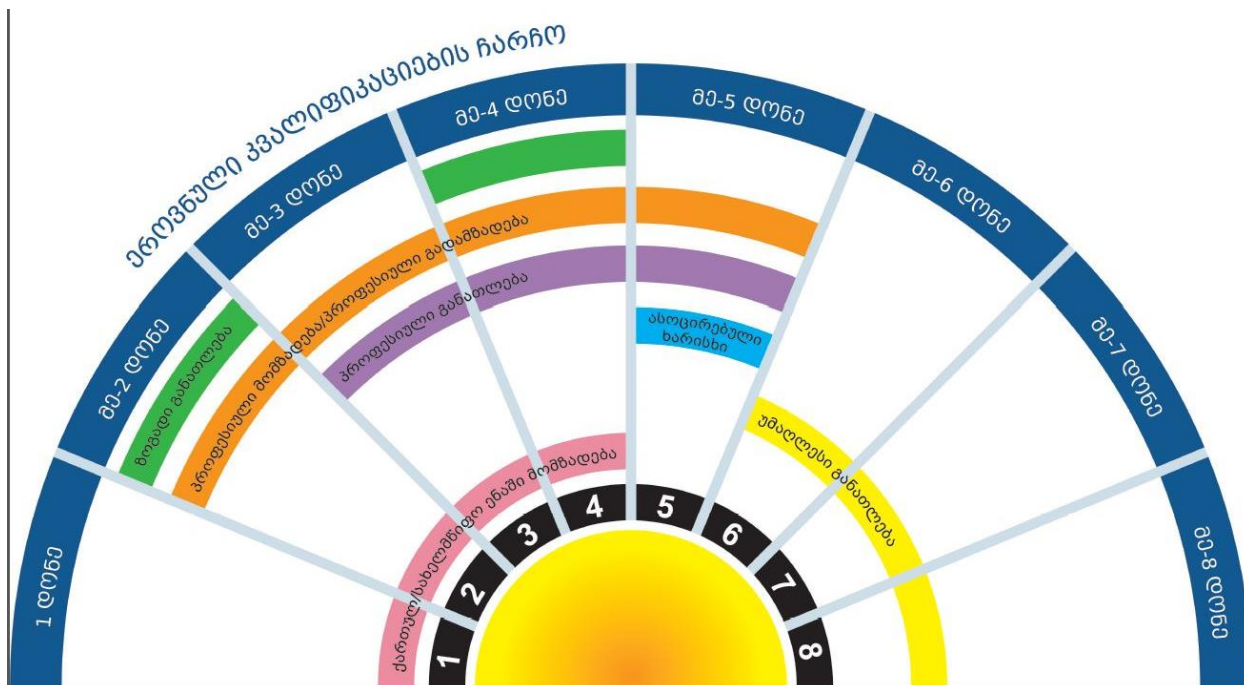
2017 წელს ცენტრისა და „ევროპის განათლების ფონდის“ (ETF) თანამშრომლობის ფარგლებში განხორციელდა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის განახლებული პროექტების განხილვა და დანერგვის მიზნით შემდგომი ნაბიჯების განსაზღვრა. აღნიშნული თანამშრომლობის ფარგლებში მომზადდა - განსახორციელებელ სამუშაოთა ორწლიანი (2017-2019) გეგმა; განხორციელდა საქართველოს საკვალიფიკაციო ჩარჩოს საბაზისო ანალიზი და კვალიფიკაციების აღწერა; შემუშავდა კონცეფციის დოკუმენტი, რომელშიც წარმოდგენილი იყო პოლიტიკური და მეთოდოლოგიური შემოთავაზებები ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს პროექტის ძირითად ასპექტებზე.

განხორციელებული აქტივობების საფუძველზე, 2019 წელს მინისტრის ბრძანებით¹ დამტკიცდა განახლებული ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო (შემდგომში - ჩარჩო) და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორი (შემდგომში - კლასიფიკატორი). შემუშავებულმა დოკუმენტებმა უზრუნველყო განათლების ქვესისტემების (ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლება) თანმიმდევრობა და გააუმჯობესა მათი ურთიერთკავშირის ხარისხი. განახლებულმა ჩარჩომ გაითვალისწინა ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა (EQF LLL) და ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოს (QF-EHEA) მოთხოვნები და სახელმძღვანელო პრინციპები. დოკუმენტმა გააერთიანა საქართველოში არსებულ ყველა კვალიფიკაცია, ასახა ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სხვადასხვა საფეხურის სწავლის შედეგები და ჩამოაყალიბა თუ რა ცოდნა, უნარი და ავტონომიურობა და პასუხისმგებლობა უნდა ჰქონდეს პირს შესაბამისი საფეხურის გავლის დამადასტურებელი დოკუმენტის მისაღებად. კლასიფიკატორის საშუალებით კი განხორციელდა საქართველოში არსებული სწავლის სფეროების კლასიფიცირება და განისაზღვრა სწავლის თითოეულ სფეროში მისანიჭებელი კვალიფიკაცია.

ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს განვითარების შემდგომი ეტაპია მისი რეფერენსირება ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან. ვფიქრობთ, წინამდებარე ანალიზის დოკუმენტი მნიშვნელოვან როლს შეიტანს რეფერენსირებისათვის წინამოსამზადებელი სამუშაოების განსაზღვრისა და დაგეგმვის პროცესში.

---

¹ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება

&1. ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო

&1.1 ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს საკანონმდებლო ბაზა

საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“ აწესრიგებს ჩარჩოსთან დაკავშირებულ სამართლებრივ საკითხებს. კერძოდ, აღნიშნული კანონი ჩარჩოს განმარტავს, როგორც ინსტრუმენტს, რომელიც ახდენს კვალიფიკაციების კლასიფიცირებას სწავლის შედეგების მიხედვით განათლების სხვადასხვა ქვესისტემის ფარგლებში, ხელს უწყობს განათლების ქვესისტემების ინტეგრირებასა და კოორდინირებას, ასევე, კვალიფიკაციების ხარისხის გაუმჯობესების, გამჭვირვალობის, ხელმისაწვდომობისა და განვითარების ზრდას, რისთვისაც ითვალისწინებს შრომის ბაზრისა და საზოგადოების ინტერესებს².

კანონი ასევე ადგენს ჩარჩოს დონეების რაოდენობასა და მის მიზნებს, განსაზღვრავს ჩარჩოს და კლასიფიკატორის მართვასა და განვითარებასთან დაკავშირებულ კანონქვემდებარე აქტებს.

მოქმედი ჩარჩო და კლასიფიკატორი დამტკიცებულია „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების,

² საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“, მუხლი 2¹.

მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის N69/ნ ბრძანებით 2019 წელს. ამასთან, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ განათლების სხვადასხვა ქვესისტემების მარეგულირებელი კანონები („ზოგადი განათლების შესახებ“, „პროფესიული განათლების შესახებ“, „უმადლესი განათლების შესახებ“) შესაბამისობაშია ჩარჩოს დონეების სტრუქტურასა და კონცეფციასთან.

ჩარჩოსა და კლასიფიკატორის ნაწილში პოლიტიკის განმსაზღვრელ ძირითად უწყებას წარმოადგენს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, რომელიც ამტკიცებს ჩარჩოსთან დაკავშირებულ კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს (მინისტრის ბრძანებების სახით). აღნიშნული აქტებით ჩარჩოს³ და კლასიფიკატორის⁴ მართვასთან, განვითარებასთან და მონიტორინგთან დაკავშირებული აქტივობები დელეგირებულია ცენტრზე. კერძოდ, მინისტრის ბრძანებით⁵ განისაზღვრება ჩარჩოს მართვის და განვითარების საკითხები, ჩარჩოს სტრუქტურა და შინაარსში ცვლილების შეტანის წესი, ჩარჩოში კვალიფიკაციების ჩართვის მექანიზმები, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესი და ჩარჩოს მონიტორინგის პირობები. ხოლო კლასიფიკატორის მართვისა და განვითარების საკითხები რეგულირდება ცენტრის დირექტორის ბრძანებით⁶, რომელიც განსაზღვრავს კლასიფიკატორის სტრუქტურისა და შინაარსის განვითარებასთან დაკავშირებულ საკითხებს, ადგენს კლასიფიკატორში ცვლილებების განხორციელების საფუძვლებს, მისი მონიტორინგის მექანიზმებსა და პერიოდულობას. ცენტრი ასევე პასუხისმგებელია ჩარჩოს კოორდინაციასა და დანერგვაზე, განათლების სისტემის ხარისხის უზრუნველყოფაზე და კვალიფიკაციების აღიარებაზე.

§1.2 ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვა

მინისტრის ბრძანების შესაბამისად⁵, ცენტრი არის მთავარი მმართველობითი ორგანო, რომელიც პასუხისმგებელია ჩარჩოსა და კლასიფიკატორის მართვაზე, განვითარებასა და მონიტორინგზე.

³ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

⁴ „სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის 2019 წლის 31 ივლისის N666/ი (ცვლილება 21/09/21 N954601) ბრძანება

⁵ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

⁶ „სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის 2019 წლის 31 ივლისის N666/ი (ცვლილება 21/09/21 N954601) ბრძანება

ცენტრის დირექტორის ბრძანებით⁷ შექმნილი ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დანერგვისა და განვითარების მიზნით შექმნილი მრჩეველთა საბჭო (შემდგომში - მრჩეველთა საბჭო) ასევე წარმოადგენს მმართველობით რგოლს, რომლის ძირითადი ფუნქციებია ჩარჩოსა და კლასიფიკატორის დანერგვასა და განვითარებასთან დაკავშირებული ცენტრის სტრატეგიული მიზნებისა და ამოცანების, ასევე, წლიური სამოქმედო გეგმების აქტივობების განსაზღვრასთან დაკავშირებით რეკომენდაციების შემუშავება; სამოქმედო გეგმების შესრულების ანგარიშის განხილვა; მეთოდური სახელმძღვანელო დოკუმენტების განხილვა; მონიტორინგის გეგმის ანგარიშის განხილვა; კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის ფუნქციონირების ყოველწლიური ანგარიშის განხილვა და ჩარჩოსა და კლასიფიკატორის შესახებ დაინტერესებული მხარეების ინფორმირების გაზრდის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება.

მრჩეველთა საბჭო წარმომადგენლობითი ორგანოა და დაკომპლექტებულია დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით. კერძოდ, მასში შედიან სისტემურ დონეზე გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოების წარმომადგენლები (შესაბამისი სამინისტროების წარმომადგენლები), ცენტრის მიერ წარდგენილი პირები, სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წარმომადგენელი, საგანმანათლებლო დაწესებულებების წარმომადგენლები და საქართველოს სტუდენტური ორგანიზაციების ასოციაციის წარმომადგენელი. საბჭოს უფლებამოსილების ვადა განისაზღვრება 6 წლის ვადით. მრჩეველთა საბჭოს გადაწყვეტილებებს აქვს სარეკომენდაციო ხასიათი.

§1.3 ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს სტრუქტურა და დონის აღმწერები

ჩარჩო შედგება 8 დონისგან, საიდანაც პირველი შეესაბამება ყველაზე დაბალ დონეს, ხოლო მერვე - ყველაზე მაღალს. დოკუმენტი აერთიანებს განათლების სამ ქვესისტემაში (ზოგადი განათლება, პროფესიული განათლება, უმაღლესი განათლება) არსებულ ყველა კვალიფიკაციას. ამასთან ითვალისწინებს ფორმალური განათლების სისტემის მიღმა არსებული კვალიფიკაციების აღიარების შესაძლებლობას და ხაზს უსვამს მთელი სიცოცხლის განმავლობაში სწავლის მნიშვნელობას.

ჩარჩო ითვალისწინებს კვალიფიკაციების ფორმირებას განზოგადებულ სწავლის შედეგებზე დაყრდნობით და ამ მიზნით განსაზღვრავს სამი კატეგორიის აღმწერს, რომლებიც ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს კატეგორიების იდენტურია. ეს აღმწერებია:

- ცოდნა და გაცნობიერება;

⁷„ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დანერგვისა და განვითარების მიზნით მრჩეველთა საბჭოს შექმნისა და საქმიანობის წესის“ დამტკიცების შესახებ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის 2021 წლის 25 თებერვლის N163567 ბრძანება (ცვლილება 2021 წლის 26 მარტი N290327)

- უნარი;
- პასუხისმგებლობა და ავტონომიურობა.

სადაც,

- **ცოდნა და გაცნობიერება** არის - სწავლის ან საქმიანობის სფეროსთან დაკავშირებული ინფორმაციის, ფაქტების, პრინციპების, თეორიების, თეორიული და პრაქტიკული მეთოდების ასიმილაციის შედეგი.
- **უნარი** გულისხმობს კონკრეტული დავალების შესრულებისა და პრობლემების გადაჭრისათვის ცოდნის გამოყენების შესაძლებლობას და აღიწერება კოგნიტური და პრაქტიკული უნარებით.
- **პასუხისმგებლობა და ავტონომიურობა** გულისხმობს ცოდნისა და უნარების პასუხისმგებლობითა და დამოუკიდებლად გამოყენების შესაძლებლობას.

აღნიშნული აღმწერების სირთულე და კომპლექსურობა იზრდება დონეების ზრდასთან ერთად (იხ. ცხრილი N1: ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეები და აღმწერები).

ცხრილი N1: ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეები და აღმწერები

კვალიფიკაციის დონე	ცოდნა და გაცნობიერება	უნარი	პასუხისმგებლობა და ავტონომიურობა
დონე 1	საბაზო ზოგადი ცოდნა, რაც ქმნის საფუძველს სოციალური განვითარებისთვის, შემდგომი სწავლისა და ყოველდღიურ ცხოვრებაში მარტივი დავალების შესრულებისათვის. საბაზო პრინციპებისა და ფაქტების იდენტიფიცირება და ინტერპრეტირება.	ნაცნობ გარემოში მარტივი და ერთგვაროვანი დავალებების შესასრულებლად საბაზო უნარების გამოყენება. ამ პროცესში გამოვლენილი მარტივი პრობლემების ამოცნობა და სტანდარტული წესებით გადაჭრის უნარი. საკუთარი საქმიანობის შედეგების შესახებ მარტივ საკითხებზე ზეპირი და წერილობითი კომუნიკაცია კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით.	სტრუქტურირებულ, უცვლელ გარემოში უშუალო ხელმძღვანელობის ქვეშ სწავლა ან/და მარტივი დავალების შესრულება.
დონე 2	სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს საბაზო ცოდნა და მისი გააზრება.	სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროში, შესაბამისი საბაზო შემეცნებითი და	სტრუქტურირებულ, უცვლელ გარემოში სწავლა ან/და რუტინული დავალების

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

		<p>პრაქტიკული უნარების გამოყენება; ნაცნობი პრობლემების გადასაჭრელად სტანდარტული ინსტრუმენტების გამოყენება; ფაქტების, პროცესების, მასალების შესახებ საბაზო ინფორმაციის მოძიება, შერჩევა, გაანალიზება, გამოყენება. საკუთარი საქმიანობის შედეგების შესახებ ზეპირი და წერილობითი კომუნიკაცია, არგუმენტირებული მსჯელობა კონტექსტისათვის შესაბამისი ფორმებისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით.</p>	<p>შესრულება ხელმძღვანელობით და დამოუკიდებლობის გარკვეული ხარისხით. საკუთარი საქმიანობის შეფასება. საკუთარ საქმიანობასა და სწავლაზე პასუხისმგებლობის აღება.</p>
დონე 3	<p>სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროსათვის დამახასიათებელი ძირითადი ფაქტების, პრინციპების, პროცესების, მეთოდებისა და ზოგადი კონცეფციების ცოდნა და გააზრება.</p>	<p>სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროსთვის დამახასიათებელი უნარების ფართო სპექტრის გამოყენება დავალებების შესასრულებლად; გამოკვეთილი პრობლემების გადაჭრა სათანადო წყაროების მოძიებით, ამოცნობით, ანალიზით, ასევე სათანადო მეთოდების, ინსტრუმენტებისა და მასალების შერჩევითა და გამოყენებით. ზეპირი და წერილობითი კომუნიკაცია სწავლასა და საქმიანობასთან დაკავშირებულ</p>	<p>პროგნოზირებად, ნაწილობრივ ცვალებად გარემოში საქმიანობასთან დაკავშირებული დავალების შესრულებაზე პასუხისმგებლობის აღება და საქმიანობა პროფესიული ეთიკის პრინციპების დაცვით. პრობლემის გადასაჭრელად, გარემოების გათვალისწინებით, საკუთარი ქცევის ადაპტირება. საკუთარი პროფესიული განვითარების შეფასება,</p>

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

		საკითხებზე სათანადო ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით.	ხელმძღვანელობითა და დამოუკიდებლობის გარკვეული ხარისხით სწავლა.
დონე 4	სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს ფაქტობრივ გარემოებებსა და თეორიულ საფუძვლებზე დამყარებული ფართო ცოდნა და მისი გააზრება	სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროსთვის დამახასიათებელი კოგნიტური და პრაქტიკული უნარების ფართო სპექტრის გამოყენება. არაერთგვაროვანი პრობლემების იდენტიფიცირება და მისი გადაჭრისათვის ინფორმაციის მოძიება, შერჩევა, კრიტიკულად გააზრება, სათანადო მიდგომის იდენტიფიცირება და შესაბამისობის შეფასება. სწავლის ან/და საქმიანობის შესახებ კომუნიკაცია სტრუქტურირებული და თანმიმდევრული არგუმენტების მეშვეობით, კონტექსტისათვის შესაბამისი ფორმებით, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით	პროგნოზირებად, მაგრამ ცვალებად გარემოში საკუთარი საქმიანობის ან სწავლის მართვა სახელმძღვანელო პრინციპების გათვალისწინებით. ერთგვაროვანი სამუშაო პროცესის ზედამხედველობა; სამუშაო და სასწავლო აქტივობების შეფასებასა და გაუმჯობესებაზე გარკვეული პასუხისმგებლობის აღება. დამოუკიდებლობის გარკვეული ხარისხით საკუთარი პროფესიული განვითარების შეფასება და სწავლა.
დონე 5	სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს მრავალმხრივი, სპეციალიზებებული, თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა (სრული ზოგადი განათლების შემდგომი) და მისი	მკაფიოდ განსაზღვრული აბსტრაქტული და კონკრეტული პრობლემების გადასაჭრელად, ასევე კომპლექსური დავალების შესასრულებლად სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს შემეცნებითი და	სწრაფად ცვალებად (არაპროგნოზირებად) გარემოში საქმიანობის პროცეს(ებ)ის ზედამხედველობა და მართვა პროფესიული ეთიკის პრინციპების დაცვით; სხვების საქმიანობაზე

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

	<p>შესაძლებლობების (საზღვრების) გააზრება</p>	<p>პრაქტიკული უნარების ფართო სპექტრის გამოყენება, მათ შორის, სათანადო მონაცემების იდენტიფიცირება, მათი ანალიზი და შეფასება. იდეებისა და ინფორმაციის სტრუქტურირებულად და თანმიმდევრულად გადაცემა სპეციალისტებისა და არასპეციალისტებისათვის კონტექსტისათვის შესაბამისი ფორმებით, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით.</p>	<p>პასუხისმგებლობის აღება; საკუთარი და სხვების საქმიანობის შეფასება და გაუმჯობესებაზე ზრუნვა; საკუთარი სწავლის მიმართულებების განსაზღვრა და სწავლის დამოუკიდებლობის მაღალი ხარისხით განხორციელება</p>
<p>დონე 6</p>	<p>სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს ფართო (სრული ზოგადი განათლების შემდგომი) ცოდნა, რომელიც მოიცავს თეორიებისა და პრინციპების კრიტიკულ გააზრებასა და ცოდნის ზოგიერთ უახლეს ასპექტს.</p>	<p>სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროსათვის დამახასიათებელი შემეცნებითი და პრაქტიკული უნარების გამოყენება რთული და გაუთვალისწინებელი პრობლემების გადაჭრისათვის. კვლევითი ან პრაქტიკული ხასიათის პროექტის/ნაშრომის განხორციელება წინასწარგანსაზღვრული მითითებების შესაბამისად. სფეროსთვის დამახასიათებელი მონაცემების შეგროვება და განმარტება, ასევე განყენებული მონაცემების ან/და სიტუაციების ანალიზი სტანდარტული და ზოგიერთი უახლესი მეთოდის გამოყენებით; სათანადო დასკვნების</p>	<p>კომპლექსურ, არაპროგნოზირებად სასწავლო ან/და სამუშაო გარემოში განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარმართვა და მასზე პასუხისმგებლობის აღება. საკუთარი საქმიანობის ეთიკის პრინციპების დაცვით განხორციელება. საკუთარი და სხვების უწყვეტი პროფესიული განვითარების დაგეგმვა და განხორციელების ხელშეწყობა. საკუთარი შემდგომი სწავლის საჭიროებების დადგენა და დამოუკიდებლობის მაღალი ხარისხით განხორციელება.</p>

		<p>ჩამოყალიბება, რომლებიც ითვალისწინებენ შესაბამის სოციალურ, სამეცნიერო ან/და ეთიკურ საკითხებს. იდეების, არსებული პრობლემებისა და გადაჭრის გზების შესახებ სპეციალისტებთან და არასპეციალისტებთან კომუნიკაცია კონტექსტისათვის შესაბამისი ფორმებით, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით.</p>	
<p>დონე 7</p>	<p>სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს ღრმა, სისტემური ცოდნა და მისი კრიტიკული გააზრება, რომელიც მოიცავს სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს ზოგიერთ უახლეს მიღწევებს და ქმნის საფუძველს ინოვაციებისათვის, ახალი, ორიგინალური იდეების განვითარებისათვის.</p>	<p>უცნობ ან მულტიდისციპლინურ გარემოში რთული პრობლემების გადაწყვეტის ახალი, ორიგინალური გზების ძიება ან/და კვლევის დამოუკიდებლად განხორციელება, აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების დაცვით, უახლესი მეთოდებისა და მიდგომების გამოყენებით. რთული ან არასრული ინფორმაციის (მათ შორის, უახლესი კვლევების) კრიტიკული ანალიზი, ინფორმაციის ინოვაციური სინთეზი, შეფასება და დასკვნების ჩამოყალიბება, რომლებშიც აისახება სოციალური და ეთიკური პასუხისმგებლობები. საკუთარი დასკვნების, არგუმენტების და კვლევის შედეგების წარდგენა,</p>	<p>კომპლექსური, არაპროგნოზირებადი ან მულტიდისციპლინური სასწავლო ან/და სამუშაო გარემოს მართვა და ადაპტირება ახალი სტრატეგიული მიდგომების მეშვეობით. პროფესიული ცოდნისა და პრაქტიკის განვითარებაში წვლილის შეტანა. სხვების საქმიანობასა და პროფესიულ განვითარებაზე პასუხისმგებლობის აღება; საკუთარი სწავლის დამოუკიდებლად წარმართვა.</p>

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

		როგორც აკადემიურ ასევე, პროფესიული საზოგადოებისთვის აკადემიური ეტიკის სტანდარტების დაცვით	
დონე 8	სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნა, რომელიც არსებული ცოდნის გაფართოებისა თუ ინოვაციური მეთოდების გამოყენების საშუალებას იძლევა, მათ შორის, მულტიდისციპლინურ ან ინტერდისციპლინურ კონტექსტში. სწავლის ან საქმიანობის სფეროს სისტემური და კრიტიკული გააზრება.	აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების დაცვით კვლევის დაგეგმვა და განხორციელება; ახალი კვლევითი ან ანალიტიკური მეთოდების ან/და მიდგომების შემუშავება, რომელიც ახალი ცოდნის შექმნაზეა ორიენტირებული (საერთშორისო რეფერირებადი პუბლიკაციისათვის აუცილებელი სტანდარტის დონეზე); ახალი, რთული და წინააღმდეგობრივი იდეებისა და მიდგომების კრიტიკული ანალიზი, სინთეზი და შეფასება, რითაც ხდება კომპლექსური პრობლემების გადაჭრისათვის სწორი და ეფექტური გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება (კვლევასა ან/და ინოვაციაში). არსებულ ცოდნასთან ურთიერთკავშირში ახალი ცოდნის დასაბუთებულად, გარკვევით წარმოჩენისა და გადაცემის უნარი როგორც კოლეგების, ასევე ფართო საზოგადოებისათვის. ადგილობრივ და	აკადემიურ ან/და პროფესიულ კონტექსტში უახლეს მიღწევებზე დამყარებული კვლევითი პროექტების ან/და განვითარებაზე ორიენტირებული ღონისძიებების განხორციელება ხელმძღვანელობითი, აკადემიური ან/და პროფესიული კეთილსინდისიერების პრინციპების დაცვით, ასევე ინოვაციურობისა და დამოუკიდებლობის დემონსტრირებით.

		საერთაშორისო დონეზე გამართულ თემატურ დისკუსიებში მონაწილეობის უნარი.	
--	--	--	--

მნიშვნელოვანია, რომ ამ ეტაპზე მიმდინარეობს მუშაობა სწავლის შედეგების ჩარჩოს დონეებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, მეთოდოლოგიური მიდგომების ჩამოყალიბებაზე. ჩარჩოს მე-2-მე-5 დონეებისთვის ასეთი მიდგომა უკვე განსაზღვრულია ცენტრის დირექტორის ბრძანებით⁸, ხოლო მე-6 - მე-8 დონეებისთვის შესაბამისი დოკუმენტის შემუშავება განხორციელდება 2022 წელს.

ჩარჩოს დონეების აღმწერებთან სწავლის შედეგების განსაზღვრის მეთოდოლოგიაზე მუშაობის პროცესმა გამოკვეთა რიგი ხარვეზები, რომლებიც ამ მიმართულებით არსებობს ჩარჩოში. კერძოდ, რიგ შემთხვევებში სახეზეა:

- დონეების მიხედვით აღმწერებს შორის ურთიერთგადაფარვის პრობლემა;
- დონეების მიხედვით აღმწერებს შორის პროგრესიის დანახვის სირთულე;
- დონეების მიხედვით აღმწერებს შორის პროგრესიისა და რეგრესიის მონაცვლეობა.

&1.4 კვალიფიკაციის ტიპები და მათი განაწილება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეებზე

კვალიფიკაციების ტიპები, მათი განაწილება ჩარჩოს დონეებზე და შესაბამისი დამადასტურებელი დოკუმენტები განსაზღვრულია მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით⁹ (იხ. ცხრილი N2: ფორმალური განათლების კვალიფიკაციების საქართველოს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოში შეტანა).

⁸ „ეროვნული კვალიფიკაციის ჩარჩოს დონის აღმწერებთან პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის, პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამების სწავლის შედეგების შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგიის დამტკიცების შესახებ“ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის 2020 წლის 9 ოქტომბრის N971850 ბრძანება.

⁹ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/წ ბრძანება

ცხრილი N2. ფორმალური განათლების კვალიფიკაციების საქართველოს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოში შეტანა¹⁰

განათლების ქვესისტემებში არსებული კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტები	ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეები	პროფესიული მომზადების/გადამზადების პროგრამების დასრულების შედეგად გასაცემი კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტები
ქართულ ენაში მომზადების სერტიფიკატი	1	
<ul style="list-style-type: none"> • ზოგადი განათლების საბაზო საფეხურის გავლის დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტი (ატესტატი); • ქართულ ენაში მომზადების სერტიფიკატი. 	2	პროფესიული მომზადების მეორე დონის სერტიფიკატი; პროფესიული გადამზადების მეორე დონის სერტიფიკატი.
<ul style="list-style-type: none"> • საბაზო პროფესიული განათლების დამადასტურებელი დიპლომი; • ქართულ ენაში მომზადების სერტიფიკატი. 	3	პროფესიული მომზადების მესამე დონის სერტიფიკატი; პროფესიული გადამზადების მესამე დონის სერტიფიკატი.
<ul style="list-style-type: none"> • სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტი (ატესტატი); • საშუალო პროფესიული განათლების დამადასტურებელი დიპლომი; • ქართულ ენაში მომზადების სერტიფიკატი. 	4	პროფესიული მომზადების მეოთხე დონის სერტიფიკატი; პროფესიული გადამზადების მეოთხე დონის სერტიფიკატი.

¹⁰ „დიპლომი“ ან „სერტიფიკატი“ აღნიშნავს არა კვალიფიკაციის ტიპს, არამედ დოკუმენტს, რომელიც გაიცემა კვალიფიკაციის მინიჭებისას.

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

<ul style="list-style-type: none"> • ასოცირებული ხარისხის დამადასტურებელი დიპლომი; • უმაღლესი პროფესიული განათლების დამადასტურებელი დიპლომი. 	<p>5</p>	<p>პროფესიული მომზადების მეხუთე დონის სერტიფიკატი.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ბაკალავრის ხარისხი; • მასწავლებლის მომზადების სერტიფიკატი. 	<p>6</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • მაგისტრის დამადასტურებელი დიპლომი; • დიპლომირებული მედიკოსის დამადასტურებელი დიპლომი; • დიპლომირებული სტომატოლოგის დამადასტურებელი დიპლომი; • განათლების მაგისტრის დამადასტურებელი დიპლომი; • ვეტერინარიის მაგისტრის დამადასტურებელი დიპლომი; • ვეტერინარის მომზადების სერტიფიკატი. 	<p>7</p>	
<p>დოქტორის დამადასტურებელი დიპლომი</p>	<p>8</p>	

1.5 კვალიფიკაციის ჩართვა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოში და ეროვნული კვალიფიკაციების რეესტრი

მოქმედი კანონმდებლობის¹¹ შესაბამისად, საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ შემუშავებული საგანმანათლებლო პროგრამების და ასევე პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამების კვალიფიკაციების ჩარჩოში ჩართვა ხორციელდება მხოლოდ ხარისხის გარე უზრუნველყოფის პროცესის გავლის შემთხვევაში.¹²

ამ ეტაპზე საქართველოში არ მოქმედებს უნიფიცირებული ბაზა - ეროვნული კვალიფიკაციების რეესტრი, რომელიც გააერთიანებს განათლების სამივე ქვესისტემის ფარგლებში გაცემულ კვალიფიკაციებსა და მათ მახასიათებლებს.

პროფესიული განათლების კვალიფიკაციების შესახებ ინფორმაცია, პროფესიულ სტანდარტებთან და პროფესიულ საგანმანათლებლო სტანდარტებთან ერთად ხელმისაწვდომია ვებგვერდზე www.vet.ge. აღნიშნული რეესტრი საჯაროა და შესაძლებლობას იძლევა ინფორმაცია მოძიებული იქნას როგორც პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტების, ისე ამ სტანდარტებზე დაფუძნებული პროგრამების ჭრილში. უმაღლესი განათლების კვალიფიკაციების რეესტრი საჯარო არ არის.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საქართველო აცნობიერებს კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის (შემდგომში-რეესტრი) მნიშვნელობას, რისთვისაც საკანონმდებლო¹³ დონეზე უკვე განისაზღვრა მისი შექმნის ვალდებულება და ადმინისტრირების წესი. პროცესის შინაარსობრივი და ტექნიკური გამართვა დელეგირებულია ცენტრზე და სსიპ-განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემაზე. ამასთან, 2020 წელს დამშობილოების პროექტის (Twinning) ფარგლებში მომზადდა რეესტრის ტექნიკური მახასიათებლების აღმწერი დოკუმენტი, რომელიც დაეფუძნა ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს შესახებ 2017 წლის 22 მაისის ევროსაბჭოს რეკომენდაციას. რეესტრი ხელმისაწვდომი იქნება ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემით დაინტერესებული

¹¹ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

¹² დეტალურად იხ. ქვეთავები „2.7.კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა ზოგად განათლებაში“; „3.7.კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა პროფესიულ განათლებაში“; „4.7.კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა უმაღლეს განათლებაში“.

¹³ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

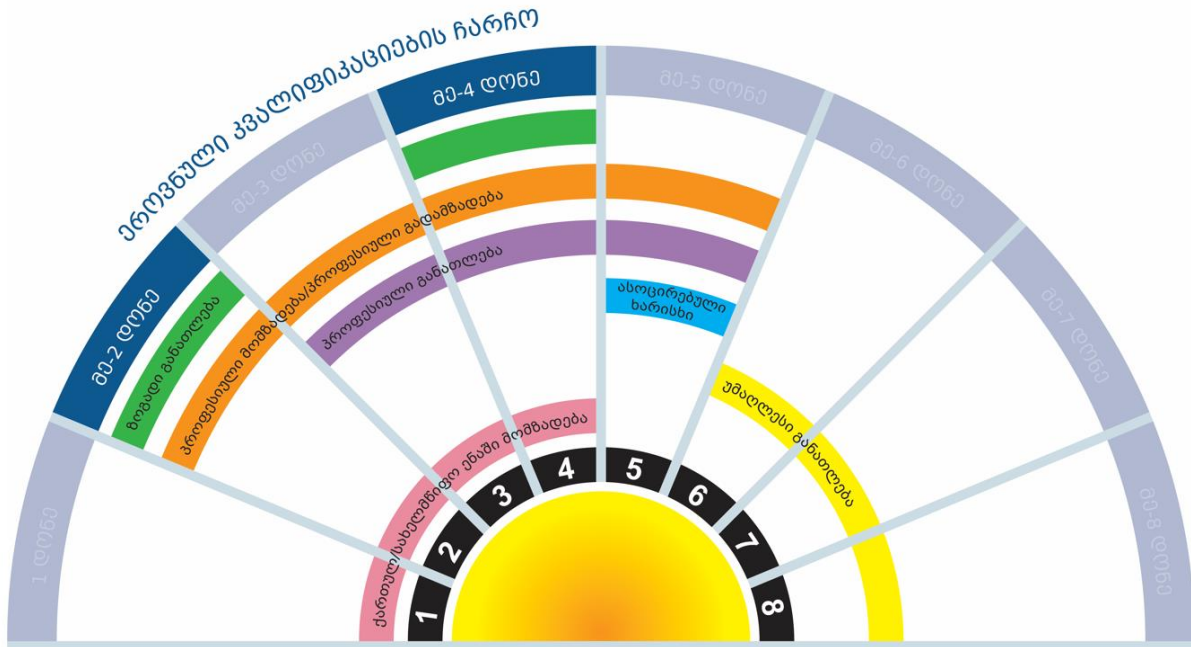
მხარეებისათვის (სტუდენტები, პროფესიული სტუდენტები, აბიტურიენტები, მასწავლებლები, დამსაქმებლები, კურსდამთავრებულები და სხვ). მისი მონაცემთა სტრუქტურა იქნება ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მოთხოვნების შესაბამისი. ამ ეტაპზე რეესტრის შექმნის საკითხი კვლავ დღის წესრიგშია და მიმდინარეობს მის შექმნისთვის საჭირო ფონდების მოძიება.

1.6 იდენტიფიცირებული გამოწვევები

ჩარჩოსთან და კლასიფიკატორთან დაკავშირებით იდენტიფიცირებულია შემდეგი გამოწვევები:

- ჩარჩოს აღმწერების გადახედვა და არსებული ხარვეზების აღმოფხვრა;
- კლასიფიკატორის გადახედვა და რიგ შემთხვევებში დეტალური სფეროების დონეზე სწავლის სფეროს გადაადგილება ან ეროვნული კონტექსტის გათვალისწინებით, დეტალურ სფეროში ახალი სწავლის სფეროს დამატება;
- კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნა;
- მრჩეველთა საბჭოს როლის განსაზღვრა რეფერენსირების/თვითსერტიფიცირების პროცესში.

§2. კვალიფიკაციების სისტემა ზოგად განათლებაში

§2.1 ზოგადი განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო

საქართველოში ზოგადი განათლება რეგულირდება საქართველოს კანონებით: „ზოგადი განათლების შესახებ“, „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“ და სხვა კანონქვემდებარე აქტებით.

„ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონი მიღებული იქნა 2005 წელს. ის აწესრიგებს საქართველოში ზოგადსაგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელების პირობებს, ზოგადი განათლების მართვისა და დაფინანსების პრინციპებსა და წესს, ადგენს ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების (ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის მიუხედავად) სტატუსს, მათი დაფუძნების, საქმიანობის, რეორგანიზაციის, ლიკვიდაციის, ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის წესს, აგრეთვე ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების მასწავლებელთა საქმიანობის წარმართვის პირობებსა და წესს.

კანონის მიხედვით, საქართველოში სრულ ზოგად განათლებას აქვს სამი საფეხური:

- დაწყებითი საფეხური - ხანგრძლივობა 6 წელი;
- საბაზო საფეხური - ხანგრძლივობა 3 წელი;
- საშუალო საფეხური - ხანგრძლივობა 3 წელი.

ზოგადი განათლების სამივე საფეხურზე სწავლების სრული ხანგრძლივობაა 12 წელი. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საქართველოში დაწყებითი და საბაზო განათლების მიღება სავალდებულოა. შესაბამისად, დაუშვებელია მოსწავლის დატოვება ზოგადი განათლების სისტემის მიღმა, საბაზო საფეხურის დაძლევაამდე. ამასთან, კვალიფიკაციის მინიჭება ხორციელდება მხოლოდ საბაზო და საშუალო საფეხურის დაძლევის შემთხვევაში.

ზოგადი განათლება სრულად ფინანსდება სახელმწიფოს მიერ. კანონი ადგენს ზოგადი განათლების მიღების მოქნილ შესაძლებლობებს. ეროვნული სასწავლო გეგმით დადგენილი მიღწევის დონის დაძლევა შესაძლებელია როგორც დასწრებული სწავლების ფორმით, ისე - ექსტერნატის გზით ან/და სხვა ალტერნატიულ ფორმებით მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებებისა და შრომითი ოჯახური პირობების გათვალისწინებით.

კანონი ადგენს ზოგად განათლებაში კვალიფიკაციების ფორმირების მნიშვნელოვან პრინციპებს და სახელმძღვანელო დოკუმენტებს. კერძოდ, კანონის მიხედვით, ზოგადი განათლების სწავლის შედეგების ფორმირება ეფუძნება საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრულ „ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებსა“¹⁴ და მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებულ ეროვნულ სასწავლო გეგმას¹⁵ (დეტალურად იხ. ქვეთავი „კვალიფიკაციების ფორმირება ზოგად განათლებაში“).

2019 წლიდან სისტემაში გაჩნდა ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგების მეოთხე დონის პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებში ინტეგრირების შესაძლებლობა. აღნიშნულმა დაშვებამ მოსწავლეებს (და არა მხოლოდ მათ) მისცა ერთი საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში ზოგადი განათლების საფეხურის დასრულებისა და პარალელურად პროფესიის შეძენის შესაძლებლობა.

მეორე მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო აქტი, რომელიც აწესრიგებს ზოგადი განათლების სისტემას არის საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“. აღნიშნული დოკუმენტი არეგულირებს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების და საგანმანათლებლო პროგრამების ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის საკითხებს და ზოგადი სახით ქმნის ზოგადი განათლების ხარისხის განვითარების ხელშეწყობის მექანიზმების სამართლებრივ საფუძვლებს.

ზოგადი განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკისა და მართვის ძირითად მიმართულებებს განსაზღვრავს საქართველოს პარლამენტი,

¹⁴ „ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2004 წლის 18 ოქტომბრის №84 დადგენილება

¹⁵ „ეროვნული სასწავლო გეგმის დამტკიცების შესახებ“, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 18 მაისის № 40/ნ ბრძანება.

სახელმწიფო პოლიტიკას ახორციელებს საქართველოს მთავრობა. ზოგადი განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გამტარებელი ორგანოა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, რომელიც ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და სამინისტროს დაქვემდებარებული სხვა უწყებების/სტრუქტურების კოორდინაციით, უწყვეტ რეჟიმში უზრუნველყოფს ზოგადი განათლების სფეროში საკითხების სრულყოფას და განვითარებას.

2.2 ტიპური კვალიფიკაციები ზოგად განათლებაში

საქართველოს კანონი „ზოგადი განათლების შესახებ“ და მინისტრის შესაბამისი ბრძანება¹⁶ ზოგადი განათლების ქვესისტემაში განსაზღვრავს შემდგომ ტიპურ კვალიფიკაციებს:

კვალიფიკაციის დონე ჩარჩოს მიხედვით	ზოგადი განათლების ქვესისტემაში არსებული კვალიფიკაციები
დონე 2	საბაზო ზოგადი განათლება
დონე 4	სრული ზოგადი განათლება

2.3 კვალიფიკაციების ფორმირება ზოგად განათლებაში

ზოგად განათლებაში კვალიფიკაციების ფორმირება მიმდინარეობს ცენტრალიზებულად და ეფუძნება ორ მნიშვნელოვან საკანონმდებლო დოკუმენტს: საქართველოს მთავრობის დადგენილებით¹⁷ განსაზღვრულ „ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებს“ და მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებულ ეროვნულ სასწავლო გეგმას. ამასთან, ეროვნული სასწავლო გეგმა ეყრდნობა ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებს და განსაზღვრავს, თუ როგორი თაობების აღზრდას უნდა შეუწყოს ხელი საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემამ. იგი ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების მიღწევის ერთ-ერთი ძირითადი საშუალებაა და შესაბამისად, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის წარმოადგენს

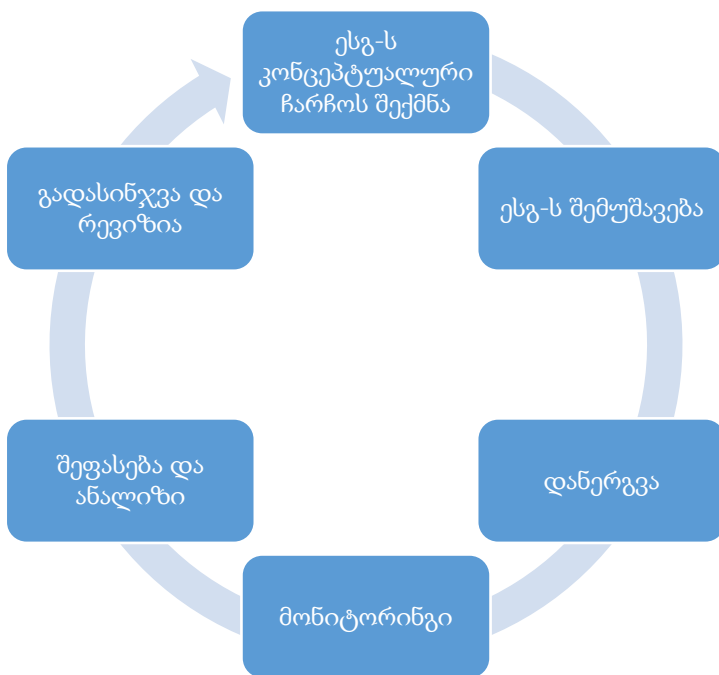
¹⁶ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება

¹⁷ „ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2004 წლის 18 ოქტომბრის N84 დადგენილება

სავალდებულო დოკუმენტს. ეროვნული სასწავლო გეგმა მოიცავს ზოგადი განათლების ყველა საფეხურისათვის საათების განაწილებას, სასწავლო გარემოს ორგანიზების პირობებსა და რეკომენდაციებს, მოსწავლეთა აუცილებელ დატვირთვას, იმ მიღწევების (უნარ-ჩვევებისა და ცოდნის) ჩამონათვალს, რომელთაც მოსწავლე უნდა ფლობდეს ყოველი საფეხურის დამთავრებისას, და ამ უნარ-ჩვევებისა და ცოდნის შეძენის საშუალებათა აღწერას¹⁸.

პირველი ეროვნული სასწავლო გეგმა 2005 წელს შემუშავდა, ხოლო მისი პილოტირება-დანერგვის პროცესები 2006 წლიდან დაიწყო. აღსანიშნავია, რომ ეროვნული სასწავლო გეგმა წარმოადგენს ცოცხალ, ორგანულ ინსტრუმენტს, რომელსაც აქვს განვითარების თავისი ციკლი და დინამიკა. შესაბამისად, 2005 წლიდან დღემდე აღნიშნული დოკუმენტი სამჯერ განახლდა და დღეს სისტემაში მოქმედებს მესამე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა დანერგვის 2018-2024 წლების სტრატეგიით¹⁹ (იხ. სქემა N1: „ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის ციკლი“).

სქემა N1: ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის ციკლი

ეროვნული სასწავლო გეგმა მოიცავს საგნობრივ სტანდარტებსა და წლიურ პროგრამებს. საგნობრივი სტანდარტი განსაზღვრავს ცოდნის სავალდებულო მინიმუმს, რომელსაც უნდა ფლობდეს მოსწავლე საფეხურის ბოლოს. ეროვნული სასწავლო გეგმა პასუხობს შეკითხვებს:

¹⁸ ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმა 2018-2024 <http://ncp.ge/>

¹⁹ ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის სტრატეგია, 2017

რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ, რა უნდა შეეძლოს მან, რა ღირებულებებით უნდა აღიზარდოს იგი კონკრეტული საგნის ფარგლებში. წლიური პროგრამა გვიჩვენებს სასწავლო პროცესში საგნობრივი სტანდარტის მოთხოვნების რეალიზების გზებს. სტანდარტისგან განსხვავებით, წლიური პროგრამა სარეკომენდაციო ხასიათისაა.

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფუძველზე ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება შეიმუშავებს სასკოლო სასწავლო გეგმას, რომელიც აზუსტებს შესაბამისი საფეხურის მოსწავლეთა შედეგების მიღწევის საშუალებებს, რაც შემდგომში წარმოადგენს პირისთვის კვალიფიკაციის მინიჭების საფუძველს.

საგნობრივი სტანდარტების მოთხოვნების განხორციელება სავალდებულოა ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებისათვის, თუმცა კანონით ასევე დაშვებულია სკოლამ საგნობრივი სტანდარტის მოთხოვნების განხორციელება მის მიერ შედგენილი საგნობრივი პროგრამის მიხედვით განახორციელოს. ასეთ შემთხვევაში, მის მიერ შემუშავებული საგნობრივი პროგრამა შესაბამისობაში უნდა იყოს შესაბამის საგნობრივ სტანდარტთან. დასაშვებია ეროვნული სასწავლო გეგმისგან განსხვავებული საგნობრივი პროგრამების შემუშავება როგორც ყველა, ასევე რომელიმე კონკრეტულ საგანში/საგნებში. საჯარო სკოლა (კერძო სკოლისგან განსხვავებით) ვალდებულია საგნობრივი პროგრამა შესათანხმებლად წარადგინოს სამინისტროში და თავად უზრუნველყოს მოსწავლეები შესაბამისი დამატებითი საგანმანათლებლო რესურსებით, ასეთის საჭიროების შემთხვევაში.²⁰

საბაზო და სრული ზოგადი განათლების სწავლის შედეგები თავსებადი უნდა იყოს ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან, კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

&2.4 კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები ზოგად განათლებაში, მიმნიჭებელი ინსტიტუციები და კვალიფიკაციის მინიჭების პირობები

ზოგადი განათლების ფარგლებში გაიცემა კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტები:

- ზოგადი განათლების საბაზო საფეხურის გავლის დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტი - ატესტატი;
- სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტი - ატესტატი.

სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელ დოკუმენტთან გათანაბრებულია:

- საქართველოში განხორციელებული საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამის დამლევის შედეგად გაცემული განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი;

²⁰ ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმა 2018-2024 <http://ncp.ge/>

- საშუალო პროფესიული განათლების დიპლომი.

მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით²¹ დამტკიცებულია კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტების ფორმები. კერძოდ:

- საბაზო ზოგადი განათლების ატესტატის ფორმა.
- სრული ზოგადი განათლების ატესტატის ფორმა;

შესაბამისად, ზოგად განათლებაში მიღებული კვალიფიკაცია განიხილება, როგორც უფლებამოსილი დაწესებულების/დაწესებულებების მიერ სწავლის შედეგის მიღწევის შეფასებისა და დამადასტურებლის ფორმალური შედეგი.²²

რაც შეეხება კვალიფიკაციის მინიჭების წესსა და პირობებს, საბაზო საფეხურის კვალიფიკაცია პირს მიენიჭება საფეხურის დაძლევის შედეგად. ანალოგიური წესი ვრცელდება საშუალო საფეხურის შემთხვევაშიც. შესაძლებელია, ასევე სკოლამ დანიშნოს წლიური გამოცდაც (სასწავლო წლის დამამთავრებელი) საბაზო და საშუალო საფეხურებზე, რაც მან უნდა ასახოს სასკოლო სასწავლო გეგმაში. აღნიშნულ გადაწყვეტილებას სკოლა იღებს თავად საკითხის მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე.²³

არსებობს კვალიფიკაციის მინიჭების ალტერნატიული გზაც, რომელიც მოიაზრებს ექსტერნატის ფორმით ზოგადი განათლების სხვადასხვა საფეხურზე განათლების მიღებას. იგი ითვალისწინებს პირის მიერ ზოგადი განათლების ცალკეული კლასის/კლასების/სემესტრის, ასევე ცალკეულ კლასში/სემესტრში შემავალი საგნის/საგნების ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების დამოუკიდებლად დაძლევას. ექსტერნზე სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი გაიცემა ექსტერნატის ფორმით ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურისათვის ეროვნული სასწავლო გეგმით დადგენილი მიღწევის დონის დაძლევის შემთხვევაში.

თუ პირი ექსტერნატის ფორმით წარმატებით დაძლევს რამდენიმე კლასის სასწავლო პროგრამას, რომელიც მოიცავს საბაზო საფეხურის დამამთავრებელ კლასს, მასზე გაიცემა ზოგადი განათლების საბაზო საფეხურის დაძლევის დამადასტურებელი დოკუმენტი. ექსტერნზე სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი გაიცემა ექსტერნატის ფორმით ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურისათვის ეროვნული

²¹ „ერთიანი სახელმწიფო საგანმანათლებლო დოკუმენტებისა და სერტიფიკატების ფორმების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2014 წლის 23 მაისის №56/ნ ბრძანება;

²² საქართველოს კანონი “განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“;

²³ „ეროვნული სასწავლო გეგმის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 18 მაისის 40/ნ ბრძანება

სასწავლო გეგმით დადგენილი მიღწევის დონის დამღვევის შემთხვევაში. აღნიშნული საკითხი რეგულირებულია საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.²⁴

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ზოგად განათლებაში კვალიფიკაციის მინიჭება არ ეფუძნება გარე შეფასებას. ზოგადი განათლების კვალიფიკაციის მიმნიჭებელ ინსტიტუციად განსაზღვრულია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება.

ზოგადი განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტების გაცემას უზრუნველყოფს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო.²⁵

2.5 შეფასების სისტემა ზოგად განათლებაში

ზოგადი განათლების სისტემაში შეფასება განიხილება როგორც სწავლა-სწავლების პროცესის განუყოფელი ნაწილი, რომლის მიზანია მოსწავლის სწავლის პროცესის გაუმჯობესება და მხარდაჭერა.

შეფასების ფოკუსი, მისი მიზნობრიობიდან გამომდინარე, სხვადასხვა დონეზე შესაძლოა განსხვავდებოდეს, თუმცა ის აუცილებლად უნდა:

ა) გვაძლევდეს დიაგნოსტიკებისა და მასზე დაფუძნებული უკუკავშირის მიღების საშუალებას, პასუხობდეს ისეთ კითხვებს, როგორებიცაა რა იცის მოსწავლემ? რა არის მისი სამიზნე ცოდნა? რა საჭიროებების წინაშე დგას? როგორ მიმდინარეობს სწავლის პროცესი? რა ტიპის მხარდაჭერას საჭიროებს? და ა.შ.

ბ) გვაძლევდეს წინსვლის შეფასების შესაძლებლობას და პასუხს კითხვებზე: როგორ ვითარდება მოსწავლე? როგორია მისი ცოდნის დონე? რა ცვლილებები განიცადა მოსწავლის სწავლის პროცესმა კონკრეტულ პერიოდში? სწავლა-სწავლების რა მეთოდები და მიდგომები არის ეფექტიანი მისი მხარდაჭერისა და დახმარებისათვის, რა ტიპის ცვლილებები და აქცენტებია საჭირო სასწავლო პროცესში, რომ დავეხმაროთ მოსწავლეს წინსვლაში და ა.შ.

გ) დაეხმაროს განათლების მესვეურებს აწარმოონ განათლების პოლიტიკა, რაც გულისხმობს სტანდარტებისა და მათთან დაკავშირებული დოკუმენტების გადამუშავებას, სტანდარტების დანერგვის მხარდაჭერისა და განვითარების მექანიზმების შემუშავებას და სხვ.

²⁴ „ექსტერნატის ფორმით მიღებული განათლების სერტიფიცირების დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2011 წლის 18 თებერვლის 18/ნ ბრძანება.

²⁵ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2012 წლის 8 ივნისის №113/ნ ბრძანება

ზოგად საგანმანათლებლო დაწესებულებებში (შემდგომში - სკოლა) გამოიყენება ორი ტიპის შეფასება: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი.

- განმსაზღვრელი შეფასება აკონტროლებს სწავლის ხარისხს, ადგენს მოსწავლის მიღწევის დონეს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მიზნებთან მიმართებაში. განმსაზღვრელ შეფასებაში იწერება ქულა. შეფასების ეს ფორმა მართულია მასწავლებლის მიერ და ძირითადად ხორციელდება, როგორც პროცესის შემაჯამებელი რაიმე თემის, თავის, სემესტრის, საკითხის და ა.შ. დასასრულს.
- განმავითარებელი შეფასება აკონტროლებს თითოეული მოსწავლის განვითარების დინამიკას და ხელს უწყობს სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას. განმავითარებელი შეფასებისას მასწავლებელი მოსწავლის შესახებ აგროვებს მონაცემთა ფართო სპექტრს, რათა შეძლოს დასახული ამოცანების მოდიფიცირება მასზე მორგებულად. განმავითარებელი შეფასებისთვის ძირითადად გამოიყენება ისეთი საშუალებები, როგორცაა: დაკვირვება, სიტყვიერი უკუკავშირი, რეკომენდაციები, თვითშეფასება და ურთიერთშეფასება და სხვ. შეფასების ეს ფორმა ხორციელდება მთელი სწავლის პროცესის განმავლობაში.

ზოგად საგანმანათლებლო დაწესებულებებში განმავითარებელი შეფასება ხორციელდება პირველი კლასიდან 12 კლასის ჩათვლით, ხოლო განმსაზღვრელი შეფასება შემოდის მე-5 კლასის მეორე სემესტრიდან და გრძელდება 12 კლასის ჩათვლით. განმსაზღვრელი შეფასებისას მიღებული ქულა წარმოადგენს მოსწავლის ერთი კლასიდან მეორე კლასში გადაყვანის საფუძველს, თუ სკოლის შიდა მარეგულირებელი დოკუმენტებით სხვა რამ არაა დადგენილი (მაგ: დამატებითი გამოცდების ჩაბარება და ა.შ.).

ზოგად საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ფუნქციონირებს 10 ქულიანი შეფასება, სადაც თითოეულ ქულას ენიჭება შემდეგი მნიშვნელობა:

- 9-10 ქულა - მაღალი შეფასება;
- 7-8 ქულა - საშუალოზე მაღალი შეფასება;
- 5-6 ქულა - საშუალო შეფასება;
- 3-4 ქულა საშუალოზე დაბალი შეფასება;
- 1-2 ქულა - დაბალი შეფასება.

მოსწავლეს კლასი დაძლეულად ეთვლება, თუ კონკრეტულ საგანს დაძლევს მინიმუმ 5.0 ქულიანი შეფასებით, სხვა შემთხვევაში მას ენიშნება საშემოდგომო გამოცდა.

2.6 კავშირი განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან

ზოგადი განათლების საბაზო საფეხურის დასრულების შემდეგ პირს უფლება აქვს სწავლა გააგრძელოს:

- ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურზე;
- საბაზო პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე;
- საშუალო პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე, რომელშიც ინტეგრირებულია ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგები;
- პროფესიული მომზადების და გადამზადების პროგრამებზე.

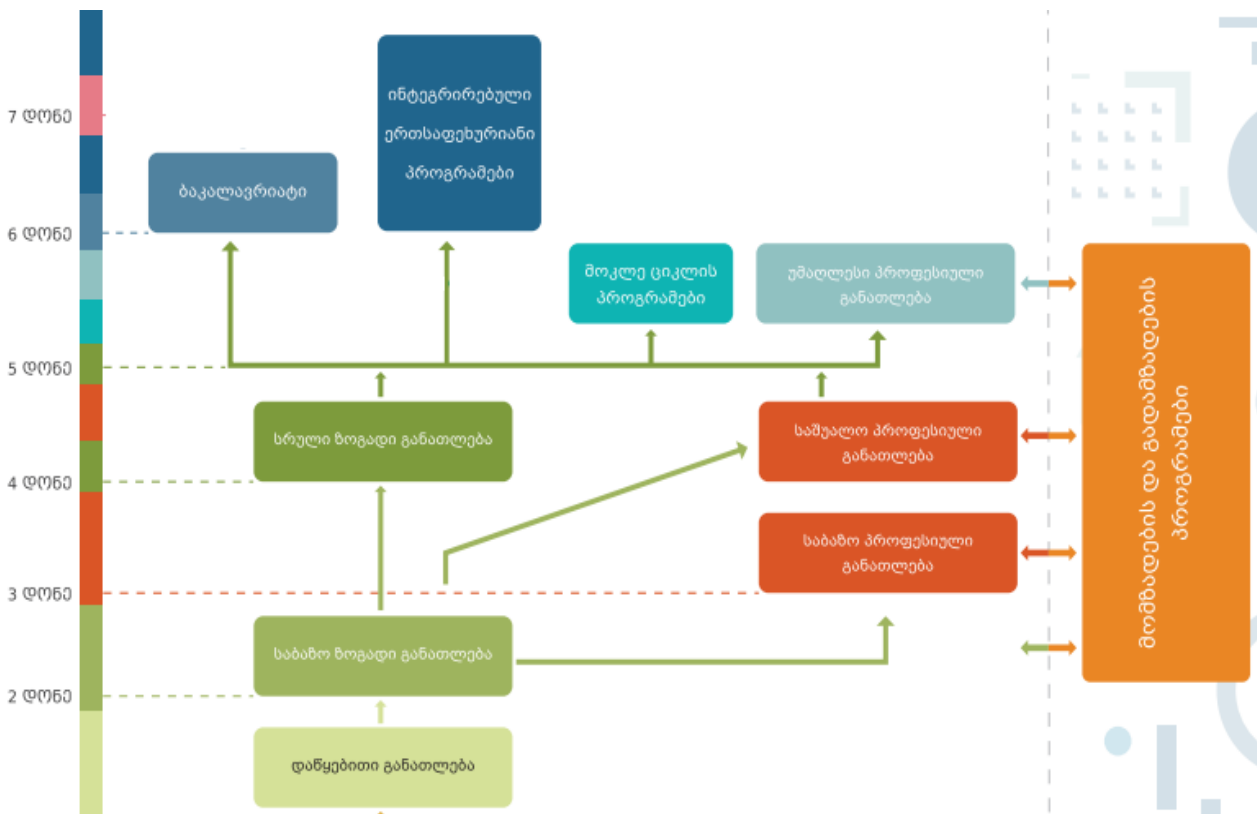
ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის დასრულების საფუძველზე პირს უფლება აქვს სწავლა გააგრძელოს:

- პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე (ყველა დონეზე);
- პროფესიული მომზადების და გადამზადების პროგრამაზე;
- მოკლე ციკლის საგანმანათლებლო პროგრამაზე;
- საბაკალავრო პროგრამაზე;
- ინტეგრირებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამაზე (უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, რომლებიც მოიცავს საბაკალავრო და სამაგისტრო საფეხურების სწავლის შედეგებს).

ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლის გაგრძელების უფლება აქვს სრული ზოგადი განათლების მქონე იმ პირს, რომელიც არის საქართველოს მოქალაქე ან „საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა რეგისტრაციის, პირადობის (ბინადრობის) მოწმობისა და საქართველოს მოქალაქის პასპორტის გაცემის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის 20¹³ მუხლით გათვალისწინებული პირი და რომელსაც სამინისტროს მიერ დადგენილი წესით ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე ჩაბარებული აქვს ერთ-ერთი შემდეგი ტესტი: ა) ზოგადი უნარების აზერბაიჯანულენოვანი ტესტი; ბ) ზოგადი უნარების სომხურენოვანი ტესტი; გ) ოსური ენის ტესტი; დ) აფხაზური ენის ტესტი^[8].

სქემა N2-ზე მოცემულია საბაზო და სრული ზოგადი განათლების საფუძველზე განათლების სისტემაში ტრანზიციის გზები .

სქემა N2 : ზოგადი განათლების ბმა განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან

2.7 კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა ზოგად განათლებაში

საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“²⁶ განსაზღვრავს ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის შემდეგ მექანიზმებს:

- ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა მექანიზმები;
- ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმები.

შიდა მექანიზმებს განსაზღვრავენ და იყენებენ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებები ხარისხის უწყვეტი გაუმჯობესებისა და მონიტორინგის უზრუნველსაყოფად.

ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმები დადგენილია საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით და მის განხორციელებაზე პასუხისმგებელია ცენტრი, რომელიც კოორდინაციას უწევს ქვეყანაში განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის პოლიტიკასა და პროცედურებს.

ავტორიზაცია არის განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმი, რომლის მიზანია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ინსტიტუციური შეფასება და მისი ავტორიზაციის სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა. ამდენად, იმისათვის, რომ

²⁶ საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“

დაწესებულებამ მოიპოვოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების სტატუსი და გახდეს კვალიფიკაციის მიმნიჭებელი ინსტიტუცია, მან უნდა დააკმაყოფილოს სამივე სტანდარტით (პროგრამული, მატერიალური და ადამიანური რესურსები) დადგენილი მოთხოვნები.²⁷

ავტორიზაცია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას ენიჭება 6 წლის ვადით. აღსანიშნავია, რომ სისტემურ დონეზე მუდმივად კონტროლდება დაწესებულებების მიერ გაწეული საგანმანათლებლო მომსახურების ხარისხი, რისთვისაც დაწესებულება ავტორიზაციიდან ავტორიზაციამდე პერიოდში გადის გარე შემოწმებას - მონიტორინგს, რაც უზრუნველყოფს ზოგადი განათლების ხარისხის შენარჩუნებას და შემდგომ განვითარებას. ხარისხის გარე უზრუნველყოფა ხორციელდება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციისა და პროგრამების აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის მიერ და ეფუძნება დაწესებულების განაცხადით/თვითშეფასებითა და საავტორიზაციო ვიზიტის შედეგად მიღებული ინფორმაციის ანალიზს. საბოლოო გადაწყვეტილებას დაწესებულებისთვის ავტორიზაციის მინიჭების/მინიჭებაზე უარის თქმის/ან გაუქმების შესახებ იღებს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საბჭო. ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საბჭოს წევრებს მინისტრის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს პრემიერ-მინისტრი და მისი უფლებამოსილების ვადა განისაზღვრება 1 წლის ვადით.

ამ ეტაპზე ავტორიზაციას გადიან მხოლოდ კერძო სკოლები, საჯარო სკოლები 2026-2027 სასწავლო წლის დაწყებამდე, კანონის²⁸ მიხედვით, უფლებამოსილნი არიან განახორციელონ ზოგადსაგანმანათლებლო საქმიანობა. თუმცა, აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ის საჯარო სკოლები, რომლებიც დაფუძნდებიან 2014 წლის 1 იანვრის შემდეგ, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად გადიან ავტორიზაციას და ერთვებიან ხარისხის უზრუნველყოფის პროცესებში. მიმდინარე მდგომარეობით, საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო სივრცეში ავტორიზებულია 4 საჯარო სკოლა.

აკრედიტაცია წარმოადგენს საგანმანათლებლო პროგრამების სტანდარტებთან შესაბამისობის გარე შეფასების მექანიზმს, რომლის მიზანია საგანმანათლებლო დაწესებულების საგანმანათლებლო პროგრამის აკრედიტაციის სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა, საგანმანათლებლო დაწესებულების სისტემატური თვითშეფასების დამკვიდრება და ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმების განვითარების ხელშეწყობა. აკრედიტაცია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების პროგრამის ხარისხის უზრუნველყოფის ინსტრუმენტია. აკრედიტაციის სტანდარტებია:

- საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგები და მათთან პროგრამის შესაბამისობა;

²⁷ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის №99/ნ ბრძანება

²⁸ საქართველოს კანონი „ზოგადი განათლების შესახებ“, მუხლი 59.

- სწავლების მეთოდოლოგია და ორგანიზება, პროგრამის ათვისების შეფასების ადეკვატურობა;
- მოსწავლეების მიღწევები, მათთან ინდივიდუალური მუშაობა;
- სწავლების რესურსებით უზრუნველყოფა;
- სწავლების ხარისხის განვითარების შესაძლებლობები.²⁹

აკრედიტაციის პროცესში პირველი სტანდარტის (საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგები და მათთან პროგრამის შესაბამისობა) მეორე ქვესტანდარტი - „საგანმანათლებლო პროგრამა სწავლების შესაბამისი საფეხურისათვის უზრუნველყოფს სასკოლო სასწავლო გეგმით განსაზღვრული სწავლის შედეგების მიღწევას“ აქცენტს აკეთებს საფეხურის ბოლოს მისანიჭებელ კვალიფიკაციაზე, რაც ნიშნავს იმას, რომ პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგები რელევანტური უნდა იყოს ჩარჩოს შესაბამის დონესთან.

საგანმანათლებლო პროგრამის პირველი აკრედიტაციის ვადა 4 წელია, ხოლო ყოველი მომდევნო აკრედიტაციის ვადა, აგრეთვე იმ საგანმანათლებლო პროგრამის პირველი აკრედიტაციის ვადა, რომელსაც დაწესებულება ავტორიზებულ რეჟიმში უწყვეტად ახორციელებს არანაკლებ ბოლო 2 წლის განმავლობაში, არის 7 წელი. სააკრედიტაციო შეფასება ხორციელდება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციისა და პროგრამების აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის მიერ და ეფუძნება დაწესებულების თვითშეფასებისა და აკრედიტაციის ვიზიტის შედეგად მიღებული ინფორმაციის ანალიზს. ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამისთვის აკრედიტაციის/პირობითი აკრედიტაციის მინიჭების/მინიჭებაზე უარის თქმის/ან გაუქმების თაობაზე გადაწყვეტილებას იღებს საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის საბჭო. საბჭოს წევრებს მინისტრის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს პრემიერ-მინისტრი. საბჭოს მუდმივი წევრების უფლებამოსილების ვადა განისაზღვრება ერთი წლით, ხოლო საბჭოს მოწვეული წევრების უფლებამოსილების ვადა განსაზღვრულია ორი წლის ვადით.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ აკრედიტაცია ნებაყოფლობითი პროცესია და პრაქტიკულად, ქვეყანაში არ ხორციელდება. დღეისათვის, საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო სივრცეში მხოლოდ 3 ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამაა აკრედიტებული.

ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ერთ-ერთი მექანიზმს ასევე წარმოადგენს საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების (შემდგომში - პროგრამა) საქართველოში აღიარება. **სისტემის სრულყოფა**

²⁹ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2011 წლის 4 მაისის №65/ნ ბრძანება

აღსანიშნავია, რომ პროგრამების აღიარებისთვის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა აღნიშნული პროგრამების საფუძვლიანი შესწავლა, შეფასება და საქართველოს საგანმანათლებლო სივრცეში მხოლოდ ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებთან თავსებადი, მაღალი ხარისხის, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პროგრამების დაშვება. პროგრამის შეფასებას ახდენს ცენტრი იმ კრიტერიუმებითა და სტანდარტებით, რომლებიც განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით³⁰ და ხელშეკრულებას აფორმებს უცხო ქვეყნის იმ უფლებამოსილ ინსტიტუტთან, რომელიც ახორციელებს საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამის აღიარებას.

დღესდღეობით საქართველოს საგანმანათლებლო სივრცეში აღიარებულია საზღვარგარეთ აღიარებული 4 ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამა, რომლებსაც ახორციელებენ ქვეყანაში მოქმედი სხვადასხვა კერძო ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებები.

საგულისხმოა ის გარემოება, რომ დღეს არსებული ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემა ხისტია და ვერ ახდენს პროცესების სრულფასოვან შეფასებას. სისტემაში იდენტიფიცირებული გამოწვევებისა და ხარვეზების აღმოფხვრის მიზნით, 2021 წელს შემუშავდა კონცეფცია, რომლის საფუძველზეც მომზადდა საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი (კანონები: „ზოგადი განათლების შესახებ“, „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“) ინიცირებული ცვლილებები გულისხმობს სრულიად ახალი, განვითარებაზე ორიენტირებული მიდგომების შემოღებას.

შემუშავებული კონცეფციის საფუძველზე, იგეგმება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების არა მხოლოდ ინსტიტუციური პროცესების, არამედ მათი პროგრამული ხარისხის სიღრმისეული შესწავლა, რაც გულისხმობს აკრედიტაციის, როგორც პროგრამის ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმის გაუქმებას და ავტორიზაციის პროცესში ჩაშენებას. შესაბამისად, აკრედიტაცია კონვერტირდება სკოლის პროგრამის ხარისხის შემოწმების ინსტრუმენტად, რომელიც გახდება ავტორიზაციის სტანდარტის ნაწილი და ორიენტირებული იქნება სასკოლო კურიკულუმის ხარისხის სრულფასოვან შეფასებაზე.

დაგეგმილი რეფორმა ასევე ითვალისწინებს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის და პროგრამების აკრედიტაციის ექსპერტთა კორპუსის განახლებას, რომელიც გულისხმობს ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ექსპერტებისა და ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის საგნობრივი ექსპერტების შემოყვანას ექსპერტთა კორპუსში. სწორედ მათი საშუალებით განხორციელდება სასკოლო კურიკულუმის სათანადოდ შესწავლა/შეფასება.

³⁰ „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ უცხო ქვეყნის იმ უფლებამოსილ ინსტიტუტთან ხელშეკრულების გაფორმების კრიტერიუმებისა და სტანდარტების დამტკიცების თაობაზე, რომელიც ახორციელებს საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამის აღიარებას“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 15 მარტის N130 დადგენილება <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3607812?publication=0>

მომზადებული საკანონმდებლო ცვლილებების თანახმად, ზოგადსაგანმანათლებლო სივრცეში გაჩნდება სკოლის შეფასების 4 სტანდარტი:

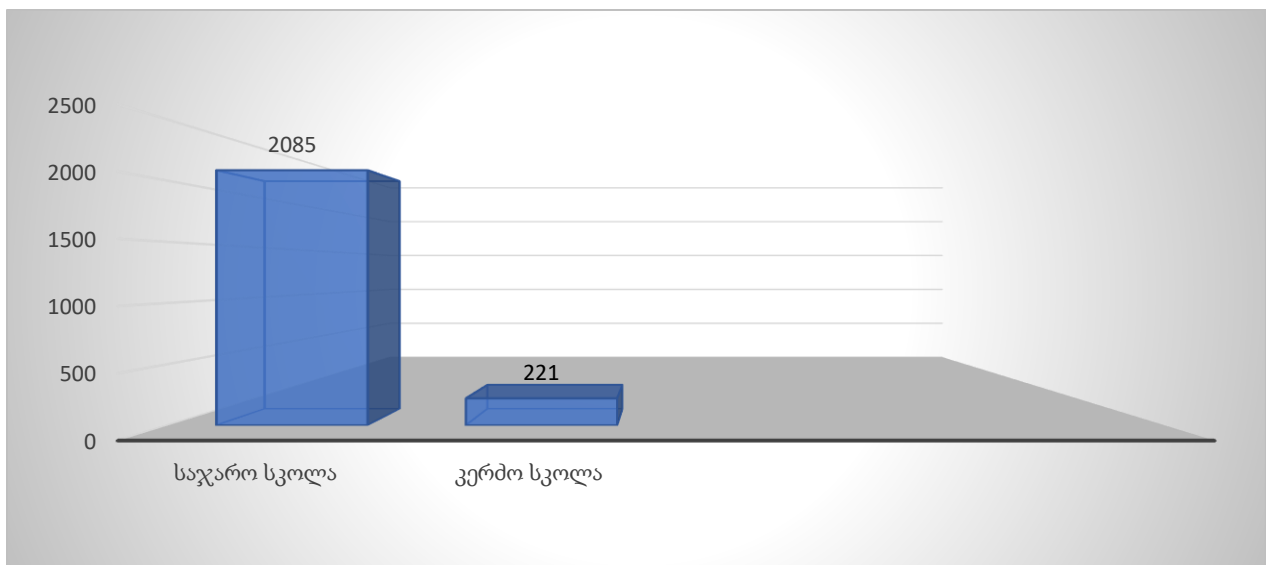
1. სკოლის ფილოსოფია;
2. სასკოლო კურიკულუმი;
3. სასწავლო პროცესის ადმინისტრაციული და ინფრასტრუქტურული მხარდაჭერა;
4. მოსწავლეთა მხარდაჭერა.

თითოეული სტანდარტი ჩაიშლება კომპონენტებად, რომლებიც დაეფუძნება შესრულების შესაბამის ინდიკატორებსა და მტკიცებულებებს. რეფორმის ფარგლებში, ასევე განხორციელდება სტანდარტების დიფერენცირებული შეფასების მიდგომის შემოღება. აღნიშნული გულისხმობს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების შეფასებას ოთხდონიანი სკალის მიხედვით, რაც იძლევა დაწესებულებაში მიმდინარე პროცესების სრულფასოვნად და ერთგვაროვნად შეფასების საშუალებას.

სტანდარტებთან დაწესებულების შეფასების ოთხდონიან სისტემას ექნება შემდეგი სახე:

1. სრულად შეესაბამება სტანდარტის მოთხოვნებს;
2. მეტწილად შეესაბამება სტანდარტის მოთხოვნებს;
3. ნაწილობრივ შეესაბამება სტანდარტის მოთხოვნებს;
4. არ შეესაბამება სტანდარტის მოთხოვნებს.

სქემა N3:სტატისტიკა - ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებათა რაოდენობა

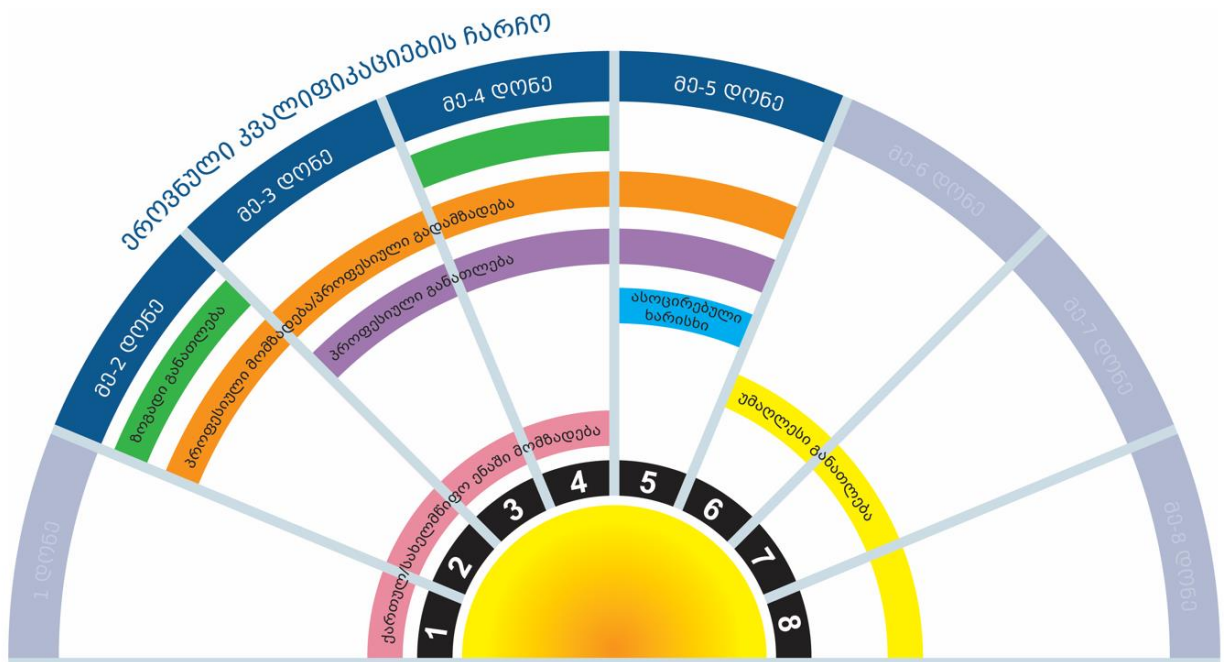

2.8 იდენტიფიცირებული გამოწვევები

ზოგადი განათლების კვალიფიკაციების სისტემასთან დაკავშირებით იდენტიფიცირებულია შემდეგი გამოწვევები:

- ხარისხის გარე უზრუნველყოფის მექანიზმების განახლება;
- საჯარო სკოლების ავტორიზაცია;
- საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების საქართველოში აღიარებასთან დაკავშირებული პროცესების განვითარება.

3. კვალიფიკაციების სისტემა პროფესიულ განათლებაში

3.1 პროფესიული განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო

პროფესიული განათლების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზა მნიშვნელოვნად შეიცვალა 2018 წელს, როდესაც მიღებულ იქნა ახალი კანონი „პროფესიული განათლების შესახებ“³¹. კანონმა გახსნა უამრავი ახალი შესაძლებლობა პროფესიული განათლების, მათ შორის, პროფესიულ კვალიფიკაციათა სისტემის განვითარებისათვის და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, გადაჭრა „საგანმანათლებლო ჩიხის“ პრობლემა, რომელიც ერთ-ერთ ყველაზე აქტიურ გამოწვევად სახელდება საქართველოში მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის განხორციელების კონტექსტში. კერძოდ, ძველი კანონმდებლობით, პირი, რომელიც საბაზო განათლების ბაზაზე აგრძელებდა სწავლას პროფესიული განათლების მიმართულებით, მოკლებული იყო შესაძლებლობას, სურვილის შემთხვევაში, სწავლა გაეგრძელებინა აკადემიურ პროგრამებზე, რადგან უმაღლესი განათლების საფეხურზე დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული იყო სრული ზოგადი განათლება, ხოლო პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები ვერ უზრუნველყოფდნენ დარგობრივ კომპეტენციებთან ერთად სრული ზოგადი განათლების სწავლის შედეგების გამომუშავებას პროფესიული სტუდენტებისათვის. ახალმა კანონმა კი დაუშვა მეოთხე დონის პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებში სრული ზოგადი განათლების შესაბამისი სწავლის შედეგების ინტეგრება, რამაც დაინტერესებულ პირებს საბაზო განათლების საფეხურიდან, პროფესიული პროგრამების გავლით, გზა გაუხსნა აკადემიური განათლებისკენ.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მოქმედ კანონს აქვს ჩარჩო დოკუმენტის ფორმა და განსაზღვრავს ყველა იმ ძირითად კანონქვემდებარე აქტს, რომელთა გამოყენებითაც უნდა მოხდეს პროფესიული განათლების მართვა.

ახალი კანონის საფუძველზე:

- შეიცვალა პროფესიული კვალიფიკაციების სისტემა. პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები განთავსდა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მესამე, მეოთხე და მეხუთე დონეებზე;
- სისტემაში შემოვიდა პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამები, რომლებიც განთავსდა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მეორე, მესამე, მეოთხე და მეხუთე დონეებზე;

³¹საქართველოს კანონი „პროფესიული განათლების შესახებ“

<https://eqe.ge/res/NewFolder%203%20copy%201/%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%A4%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98%20%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%97%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A8%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%AE%E1%83%94%E1%83%91%20%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98.pdf>

- პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირების საფუძვლად განისაზღვრა პროფესიის სტანდარტი და პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტი; კვალიფიკაციის ფორმირება დაეფუძნა სწავლის შედეგების სისტემას;
- გაჩნდა ახალი კვალიფიკაცია - ასოცირებული ხარისხი - აღნიშნული კვალიფიკაცია პირს ენიჭება მოკლე ციკლის პროგრამის დასრულების შემდგომ. ეს არის კვალიფიკაცია, რომელიც ერთმანეთთან აკავშირებს პროფესიულ და უმაღლეს განათლებას და ქმნის შესაძლებლობას მოკლე ციკლის პროგრამის ფარგლებში მოპოვებული კრედიტები აღიარებული იქნას უმაღლესი განათლების შესაბამისი პროგრამის ფარგლებში;
- განისაზღვრა დაშვების წინაპირობები (წინარე განათლების მინიმალური დონე) პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებზე - მესამე დონის პროგრამებისთვის დაშვების წინაპირობად ჩაიდო საბაზო განათლება, მეოთხე დონის პროგრამებისთვის - საბაზო ან სრული ზოგადი განათლება, ხოლო მეხუთე დონის პროგრამებისა და მოკლე ციკლის პროგრამებისათვის - სრული ზოგადი განათლება;
- დაინერგა ინტეგრირებული პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები - მეოთხე დონის პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებში გაჩნდა ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგების ინტეგრირების შესაძლებლობა. აღნიშნულის საფუძველზე, პირს საბაზო განათლების ბაზაზე შეუძლია სწავლა გააგრძელოს მეოთხე დონის პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე, სადაც პროფესიულ უნარებთან ერთად მიიღებს სრული ზოგადი განათლების შესაბამის კომპეტენციებს და სწავლის წარმატებით დასრულების შემთხვევაში აიღებს პროფესიულ დიპლომს, რომელიც გათანაბრებულია ატესტატთან;
- განისაზღვრა პროფესიული განათლების სფეროში კრედიტების სისტემა - ECVET;
- შეიცვალა და განახლდა ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმები;
- განისაზღვრა ფორმალური და არაფორმალური განათლების, მათ შორის, რეგულირებად პროფესიებში არაფორმალური განათლების აღიარების შესაძლებლობები;
- განისაზღვრა კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტების სახეები (დიპლომი, დიპლომის დანართი, სერტიფიკატი, სერტიფიკატის დანართი, ცნობა).

ზემოთ ჩამოთვლილი საკითხების გარდა, კანონი ასევე ადგენს პროფესიული განათლების სისტემის მართვის პრინციპებს, აწესრიგებს კოლეჯების/პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფუძნების, რეორგანიზაციისა და ლიკვიდაციის თემებს, განსაზღვრავს კოლეჯის მართვის პრინციპებს და მის ვალდებულებებს, პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების დაფინანსების საკითხებს, არეგულირებს პროფესიული განათლების მასწავლებელთან, პროფესიულ სტუდენტთან და მსმენელთან დაკავშირებულ საკითხებს და სხვ.

მეორე მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო აქტი, რომელიც აწესრიგებს პროფესიული განათლების სისტემას არის საქართველოს კანონი

„განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“. აღნიშნული ნორმატიული დოკუმენტი არეგულირებს პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საკითხებს და ზოგადი სახით ქმნის პროფესიული განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმების სამართლებრივ საფუძვლებს.

პროფესიული განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკას ახორციელებს **საქართველოს მთავრობა** და **საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო**, რომელიც პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და სამინისტროს დაქვემდებარებული სხვა უწყებების/სტრუქტურების კოორდინაციით უწყვეტ რეჟიმში უზრუნველყოფს პროფესიული განათლების სფეროში საკითხების სრულყოფას და განვითარებას. 2021 წელს კერძო-საჯარო პარტნიორობის ფორმატში შეიქმნა ა(ა)იპ-პროფესიული უნარების სააგენტო, რომელიც მოაზრებულია, რომ იქნება პროფესიული განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გამტარებელი ძირითადი ინსტიტუცია.

საკანონმდებლო სფეროში არსებულ გამოწვევებს შორის აღსანიშნავია საქართველოს კანონის „პროფესიული განათლების შესახებ“ ნაწილობრივი დანერგვა. კანონით დათქმულ ვადებში ვერ განხორციელდა კანონით განსაზღვრული ყველა კანონქვემდებარე აქტის მიღება, რაც აფერხებს რიგი საკითხების განვითარებას. ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემასთან ბმავი პრობლემურია შემდეგი კანონქვემდებარე აქტების მიუღებლობა:

- პროფესიის სტანდარტის/პროფესიის სტანდარტების შემუშავებისა და დამტკიცების წესი - მტკიცდება მთავრობის მიერ;
- პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის და მოდულის/მოდულების შემუშავების, განვითარებისა და დამტკიცების წესი - მტკიცდება მინისტრის მიერ;
- პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის/მოკლე ციკლის საგანმანათლებლო პროგრამის/პროფესიული მომზადების პროგრამის/პროფესიული გადამზადების პროგრამის სამუშაოზე დაფუძნებული სწავლების ფორმით განხორციელების წესი და პირობები - მტკიცდება მთავრობის მიერ;
- რეგულირებადი პროფესიის ფარგლებში არაფორმალური განათლების აღიარების წესსა და პირობებს - მტკიცდება მთავრობის მიერ.

§3.2 ტიპური კვალიფიკაციები პროფესიულ განათლებაში

საქართველოს კანონი „პროფესიული განათლების შესახებ“ და მინისტრის შესაბამისი ბრძანება³² პროფესიული განათლების ქვესისტემაში განსაზღვრავს შემდგომ ტიპურ კვალიფიკაციებს:

კვალიფიკაციის დონე ჩარჩოს მიხედვით	პროფესიული განათლების ქვესისტემაში არსებული კვალიფიკაციები
დონე 2	პროფესიული მომზადების პროგრამა/პროფესიული გადამზადების პროგრამა
დონე 3	საბაზო პროფესიული კვალიფიკაცია; პროფესიული მომზადების პროგრამა/პროფესიული გადამზადების პროგრამა
დონე 4	საშუალო პროფესიული კვალიფიკაცია; პროფესიული მომზადების პროგრამა/პროფესიული გადამზადების პროგრამა
დონე 5	უმაღლესი პროფესიული კვალიფიკაცია; ასოცირებული ხარისხი; პროფესიული მომზადების პროგრამა/პროფესიული გადამზადების პროგრამა

§3.3 კვალიფიკაციების ფორმირება პროფესიულ განათლებაში

პროფესიულ განათლებაში კვალიფიკაციის ფორმირება ეფუძნება სწავლის შედეგებს. სწავლის შედეგები განისაზღვრება პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტით (პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტით), რომელიც თავის მხრივ ეფუძნება პროფესიის სტანდარტს (პროფესიულ სტანდარტს).³³

³² „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება

³³ „პროფესიული განათლების შესახებ“ საქართველოს მოქმედი კანონი განსაზღვრავს შემდეგ დეფინიციებს: „პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტი“ და „პროფესიის სტანდარტი“, თუმცა სისტემაში ამ დრომდე არ არის შექმნილი აღნიშნული დასახელების დოკუმენტები. ამიტომ წარმოდგენილ ანალიზში გამოყენებული იქნება ძველი კანონმდებლობით დადგენილი ტერმინები.

2015 წელს ჩამოყალიბდა პროფესიული სტანდარტის, საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტის და მოდულის შემუშავების წესი (მოქმედი ვერსია 04/08/16 N733/ი)³⁴, რომლის თანახმადაც, პროფესიული სტანდარტის, პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტის (შემდგომში-ჩარჩო დოკუმენტის) ან მოდულის შემუშავების/ცვლილების ინიცირება შეუძლია ნებისმიერ ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირს, რომელიც გამოხატავს მზაობას და წარადგენს შრომის ბაზრის ანალიზს (თვისებრივი ან/და რაოდენობრივი კვლევები), ასევე დასაბუთების დოკუმენტებს შესაბამის დარგში/პროფესიაში იდენტიფიცირებული მოთხოვნების შესახებ. წესი ასევე განსაზღვრავს, ჩარჩო დოკუმენტის/მოდულის შემუშავებაში ჩართული პირებისადმი მოთხოვნებსაც. პირებს, რომლებიც მუშაობენ პროფესიული სტანდარტის/ჩარჩო დოკუმენტის /მოდულის პროექტზე, უნდა ჰქონდეთ შესაბამის სფეროში საქმიანობის, ფორმალური ან არაფორმალური სწავლების გამოცდილება ან უნდა წარმოადგენდნენ შესაბამის პროფესიაში არსებულ ასოციაციას ან/და სახელმწიფო დაწესებულებას.

პროფესიული სტანდარტის შექმნის პრიორიტეტულ მეთოდოლოგიად განსაზღვრულია DACUM მეთოდოლოგია, რომელიც ითვალისწინებს კონკრეტული დასაქმების პოზიციისთვის სამუშაო პროფილის აღწერას ანუ იმ ძირითადი ამოცანებისა და მოვალეობების იდენტიფიცირებას, რომლის შესრულებაც უწევს ამ პოზიციაზე დასაქმებულ პირს. ამასთან, აღნიშნული მეთოდოლოგია ითვალისწინებს იმ ცოდნა-უნარების იდენტიფიცირებას, რომელიც სჭირდება კონკრეტული პროფესიის ადამიანს პროფესიით გათვალისწინებული ამოცანებისა და მოვალეობების შესასრულებლად. პროფესიული სტანდარტის შექმნის პროცესი გადის შემდეგ ეტაპებს:

- პროფესიული სტანდარტის პროექტის მომზადება სამუშაო ჯგუფის მიერ;
- შემუშავებული დოკუმენტის ვალიდაცია სფეროს/დარგის სხვა წარმომადგენლების მიერ;
- შემუშავებული დოკუმენტის განხილვა პროფესიული განათლების დარგობრივი საბჭოს სხდომაზე;
- პროფესიული განათლების დარგობრივი საბჭოს წევრთა დადებითი რეკომენდაციის შემთხვევაში, დოკუმენტის წარდგენა ცენტრის დირექტორთან დასამტკიცებლად.

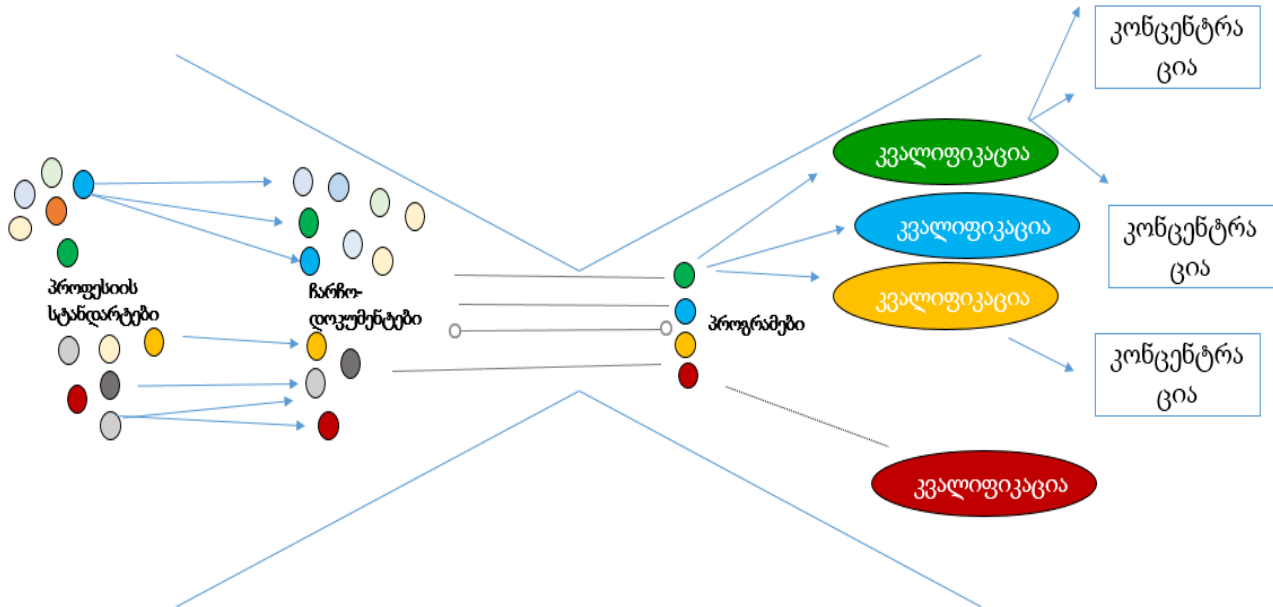
პროფესიული სტანდარტი წარმოადგენს ჩარჩო დოკუმენტის შექმნის საფუძველს. ამ შემთხვევაში არ არსებობს კვალიფიკაციის ფორმირების ზუსტი ფორმულა. ერთიდაიგივე პროფესიულ სტანდარტზე შეიძლება შეიქმნას სხვადასხვა ჩარჩო დოკუმენტი ან ერთი ჩარჩო დოკუმენტი შეიძლება ეფუძნებოდეს რამდენიმე პროფესიულ სტანდარტს ან ერთი

³⁴ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის ბრძანება N733/ი 04.08.2016 „პროფესიული სტანდარტის, საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტის და მოდულის შემუშავების წესის დამტკიცების შესახებ“ (ბოლო ცვლილება 24/06/21 N627389). აღნიშნული წესი ძალაშია „პროფესიული განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი შესაბამისი მარეგულირებელი აქტების დამტკიცებამდე,

პროფესიული სტანდარტი შეიძლება უკავშირდებოდეს მხოლოდ ერთ ჩარჩო დოკუმენტს (იხ. სქემა N4. კვალიფიკაციების ფორმირება პროფესიულ განათლებაში).

სქემა N4: კვალიფიკაციების ფორმირება პროფესიულ განათლებაში

ზემოაღნიშნული წესით³⁵ ასევე განისაზღვრა ჩარჩო დოკუმენტის/მოდულის სტრუქტურისა და შინაარსის მიმართ რიგი სავალდებულო მოთხოვნები, რის საფუძველზეც პროფესიული განათლების სისტემაში არსებული კვალიფიკაციები ორიენტირებული გახდა პრაქტიკული უნარების გამომუშავებაზე და მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ხელშეწყობაზე, რისთვისაც ჩარჩო დოკუმენტებში ინტეგრირებული იქნა ტრანსფერული, საკვანძო კომპეტენციების განვითარება. შესაბამისად, მოდულები დაიყო შემდეგ ჯგუფებად: ზოგადი მოდულები, პროფესიული მოდულები და არჩევითი მოდულები, დამატებითი ან მომიჯნავე დარგის კომპეტენციების განვითარებისთვის. ამასთან განისაზღვრა არჩევითი მოდულების მაქსიმალური ზღვარი (პროფესიული მოდულების კრედიტების მოცულობის არაუმეტეს 20 %).

წესის თანახმად განისაზღვრა ჩარჩო დოკუმენტის/მოდულის სტრუქტურა და პროგრამის სავალდებულო დანართების ნუსხა, მათ შორის პროგრამისთვის აუცილებელი მატერიალური

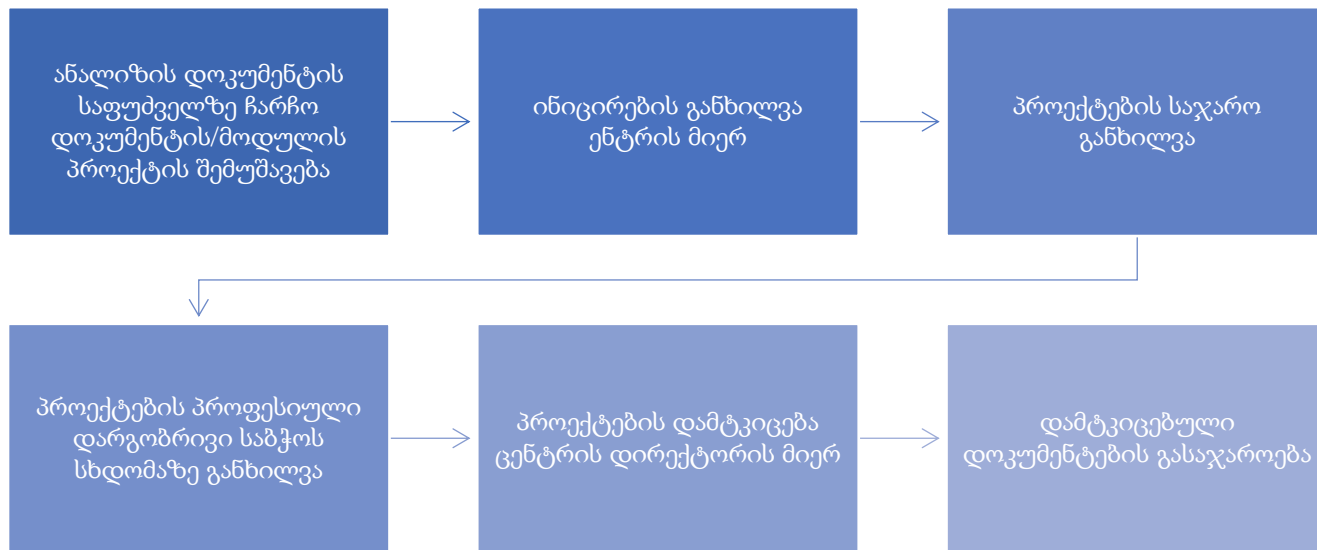
³⁵ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის ბრძანება N733/ი 04.08.2016 „პროფესიული სტანდარტის, საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტის და მოდულის შემუშავების წესის დამტკიცების შესახებ“ (ბოლო ცვლილება 24/06/21 N627389)

რესურსის ჩამონათვალი; შეფასების, მათ შორის სსსმ და შშმ პირების სწავლებისა და შეფასების ზოგადი რეკომენდაციები და სხვ.

პროფესიული კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფისა და მინიჭებული კვალიფიკაციების ერთგვაროვნებისათვის მოდულის სტრუქტურაში განისაზღვრა სავალდებულო და სარეკომენდაციო ნაწილები. ამასთან, სავალდებულო ნაწილის ცვლილება (მოდულის დასახელება, სარეგისტრაციო ნომერი, კრედიტების რაოდენობა, დამტკიცების თარიღი, სწავლის შედეგები, შესრულების კრიტერიუმები, კომპეტენციის პარამეტრის ფარგლები, შეფასების მიმართულებები) დაწესებულებას არ შეუძლია.

ჩარჩო დოკუმენტის/მოდულის შექმნა/განვითარება შესაძლებელია განხორციელდეს როგორც ცენტრის, ისე გარე ინიცირების ფარგლებში. წესის³⁶ საფუძველზე განსაზღვრულია საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტისა და მოდულის შემუშავების, ცვლილების, გაუქმებისა და დამტკიცების ეტაპები და პროცედურები (იხ. სქემა N5. პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირების ეტაპები და პროცედურები).

სქემა N5: პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირების ეტაპები და პროცედურები

³⁶ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის ბრძანება N733/ი 04.08.2016 „პროფესიული სტანდარტის, საგანმანათლებლო პროგრამის ჩარჩო დოკუმენტის და მოდულის შემუშავების წესის დამტკიცების შესახებ“ (ბოლო ცვლილება 24/06/21 N627389)

პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირების პროცესში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს შრომის ბაზრის მოთხოვნების გათვალისწინება. იმისათვის, რომ შექმნილი კვალიფიკაციები მაქსიმალურად იყოს მორგებული შრომის ბაზრის მოთხოვნებს, საქართველოში ჯერ კიდევ 2014 წლიდან ამოქმედდა შემდეგი მექანიზმები:

- პროფესიული სტანდარტებისა და ჩარჩო დოკუმენტების შექმნის პროცესში ჩართულია დამსაქმებლებისა და დარგობრივი ორგანიზაციების/ასოციაციების ფართო წრე;
- შექმნილი დოკუმენტები გადის ვალიდაციას იმ დამსაქმებლებთან, რომლებიც არ იყვნენ ჩართულნი სამუშაო პროცესში;
- საბოლოო სახით მომზადებული დოკუმენტები განიხილება დარგობრივ საბჭოზე, რომელიც წარმომადგენლობითი ორგანოა და შედგება: დარგის/სფეროს/დამსაქმებლების წარმომადგენლებისგან, იმ საგანმანათლებლო დაწესებულებების წარმომადგენლებისგან, რომლებიც ახორციელებენ შესაბამისი მიმართულების პროგრამებს და სახელმწიფო მარეგულირებელი ორგანოების წარმომადგენლებისგან;
- პროფესიულ სტანდარტებსა და ჩარჩო დოკუმენტებს განესაზღვრებათ მოქმედების ვადა (არ აღემატება 5 წელს), რომლის ამოწურვის შემდეგაც უნდა მოხდეს მათი გადახედვა; ასევე, აღნიშნული დოკუმენტების განვითარების პროცესი პერმანენტულია. ამ მიმართულებით ინიციატივების მიღება წახალისებულია როგორც დაწესებულებებისგან, ისე დამსაქმებლებისგან. შესაბამისად, დოკუმენტების განახლების ინტენსივობა მაღალია.

2018 წელს მიდგომა პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირებასთან დაკავშირებით შეიცვალა. დაიწყო ოპტიმიზაციის პროცესი, რაც გულისხმობდა კვალიფიკაციების გამსხვილებას და რამდენიმე პროფესიული სტანდარტის საფუძველზე ერთი ჩარჩო დოკუმენტის შექმნას. კვალიფიკაციების ფორმულირება დასაქმების პოზიციის ნაცვლად განისაზღვრა სწავლის სფეროს დასახელებით. განხორციელებული პროცესების შედეგად, დღეს სისტემაში არის შემდეგი სურათი: ერთი ჩარჩო დოკუმენტი შეიძლება მოიცავდეს ერთ ან მეტ კვალიფიკაციას, ასევე, შეიძლება აერთიანებდეს სხვადასხვა დონის კვალიფიკაციებს. მიმდინარე მდგომარეობით პროფესიული განათლების ფარგლებში შესაძლებელია 96 კვალიფიკაციის მიღება.

პროფესიული განათლების სისტემა ცნობს ორი ტიპის პროგრამას: პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებს, რომელთა განხორციელების საფუძველზე გაიცემა დიპლომი და პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამები, რომელთა საფუძველზეც გაიცემა სერტიფიკატები.

აღსანიშნავია, რომ პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირება 2021 წლის სექტემბრიდან გავიდა ცენტრის მანდატიდან. კანონმდებლობით აღნიშნული პროცესის წარმართველ უფლებამოსილ პირად განისაზღვრა ა(ა)იპ-პროფესიული უნარების სააგენტო, რომელიც სხვა

საკითხებთან ერთად, გეგმავს ცვლილებების განხორციელებას პროფესიული კვალიფიკაციების ფორმირების მეთოდოლოგიაში.

§3.3.1 პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები

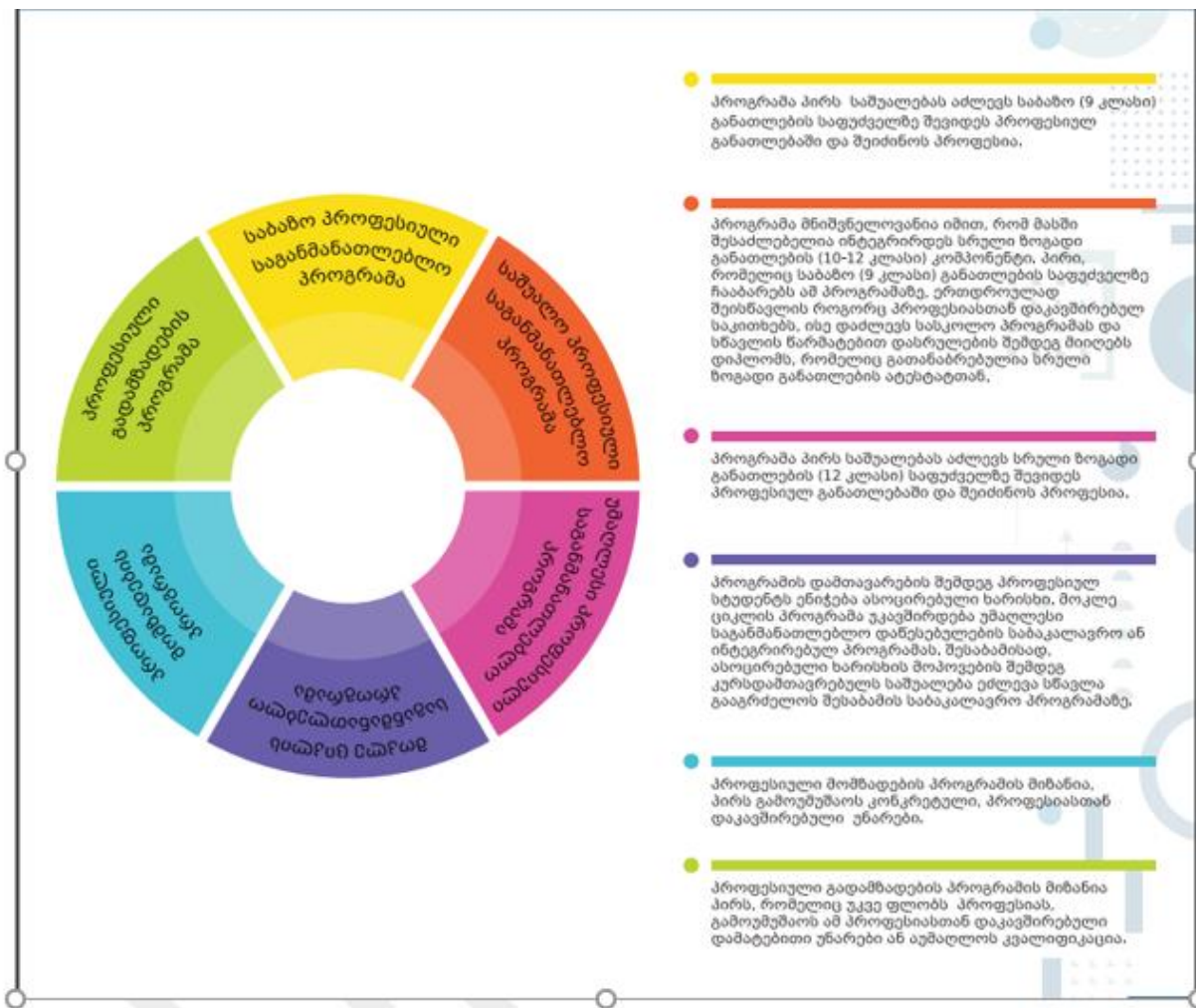
პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები ეფუძნება ჩარჩო დოკუმენტებს (პროფესიულ საგანმანათლებლო სტანდარტებს) და აგებულია სწავლის შედეგებით.

საქართველოს კანონი „პროფესიული განათლების შესახებ“ განსაზღვრავს შემდეგი სახის პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებს:

1. საბაზო პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც სრულდება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-3 დონის შესაბამისი კვალიფიკაციის მინიჭებით;
2. საშუალო პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც სრულდება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-4 დონის შესაბამისი კვალიფიკაციის მინიჭებით;
3. უმაღლესი პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც სრულდება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-5 დონის შესაბამისი კვალიფიკაციის მინიჭებით;
4. მოკლე ციკლის საგანმანათლებლო პროგრამა – ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-5 დონისათვის განსაზღვრული განზოგადებული სწავლის შედეგების შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამა, რომლის შექმნის საფუძველია პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტი და უკავშირდება ბაკალავრიატის საგანმანათლებლო პროგრამას. პროგრამა სრულდება მე-5 დონის კვალიფიკაციის, ასოცირებული ხარისხის მინიჭებით.

მიუხედავად იმისა, რომ ჩარჩო დოკუმენტები მტკიცდება ცენტრალიზებულად, საგანმანათლებლო დაწესებულებებს აქვთ საშუალება ინდივიდუალიზში შესძინონ საკუთარ პროგრამებს სხვადასხვა მოდულების (არჩევითი სახის) და შესაბამისი სწავლის შედეგების დამატების გზით.

სქემა N6: პროფესიული პროგრამების სახეები

§3.3.2 პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამები

2018 წელს მიღებულმა კანონმა „პროფესიული განათლების შესახებ“ შექმნა ფორმალური განათლების სივრცეში პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამების განხორციელების შესაძლებლობა (შემდგომში - მოკლევადიანი პროგრამები). აღნიშნული პროგრამების დანერგვის პროცესი დაიწყო 2019 წლიდან.

პროფესიული მომზადების პროგრამა არის პროგრამა, რომელიც პირს ამზადებს პროფესიასთან დაკავშირებული ცალკეული ამოცანებისა და მოვალეობების შესასრულებლად. პროფესიული გადამზადების პროგრამა არის პროგრამა, რომლის მიზანია

კომპეტენციების შეძენა ან/და განვითარება იმავე სფეროში პროფესიული საქმიანობის განსახორციელებლად.

მოკლევადიანი პროგრამები შეიძლება დაეფუძნოს:

- პროფესიის სტანდარტს;
- პროფესიულ საგანმანათლებლო სტანდარტს (ჩარჩო დოკუმენტს);
- მოდულს/მოდულებს;
- საქართველოს კანონმდებლობით ან/და საქართველოს მიერ რატიფიცირებული საერთაშორისო ხელშეკრულებით ან/და სხვა საერთაშორისო აქტებით კონკრეტული სფეროს რეგულირებისთვის დადგენილ მოთხოვნებს;
- დასაქმების საერთაშორისო კლასიფიკატორ ISCO-08-ს ან/და საქართველოს ეროვნულ კლასიფიკატორს ეკონომიკური საქმიანობის სახეების შესახებ (იურიდიული პირი აღნიშნულ კლასიფიკატორებში ახდენს იმ პროფესიის/პროფესიების იდენტიფიცირებას, რომლებიც დაკავშირებულია პროფესიული მომზადების/პროფესიული გადამზადების პროგრამის/პროგრამების შინაარსთან)
- სხვა ნებისმიერი დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს პროგრამის შინაარსის³⁷ განსაზღვრისთვის აუცილებელ ინფორმაციას.

მოკლევადიანი პროგრამა შეიძლება განახორციელოს ნებისმიერმა იურიდიულმა პირმა, რომელიც დააკმაყოფილებს ხარისხის უზრუნველყოფის შესაბამის მოთხოვნებს³⁸. აღნიშნული პროცესის შედეგად იურიდიულ პირს საშუალება ეძლევა გასცეს სახელმწიფოს მიერ აღიარებული პროფესიული განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი – სერტიფიკატი.

ხარისხის სტანდარტები ეხება:

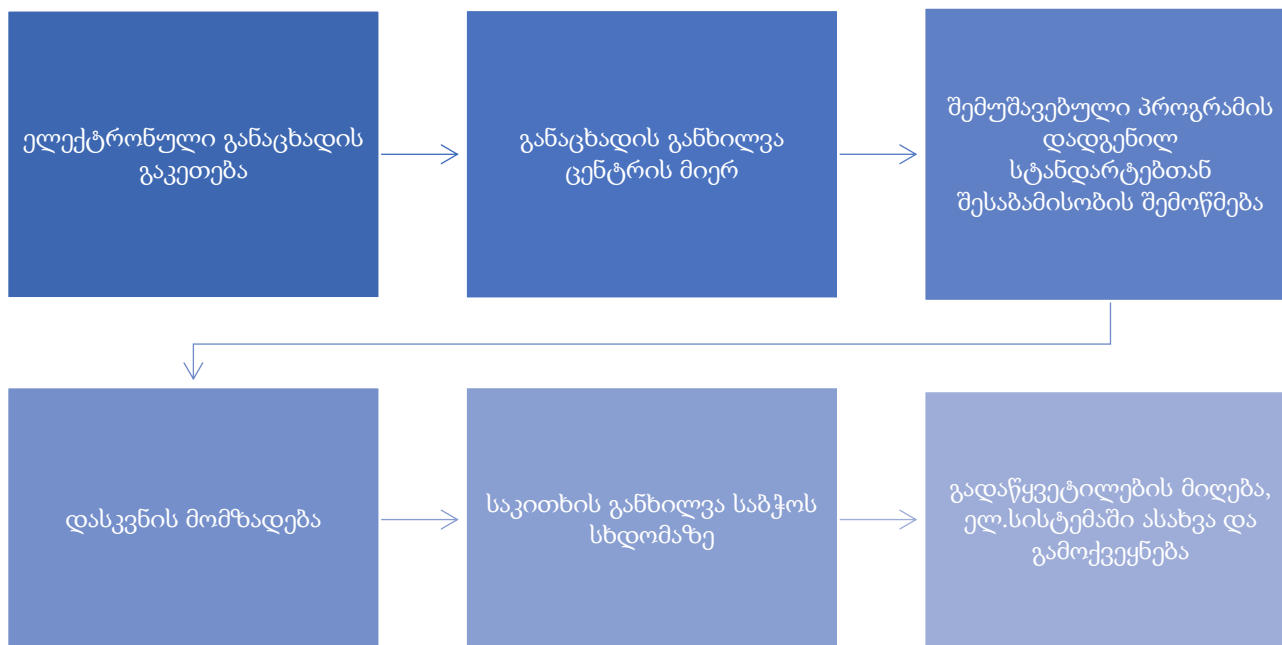
- ა) პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამას;
- ბ) პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამის განხორციელებისთვის საჭირო რესურსებს;
- გ) პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამის ადმინისტრირებას.

---

³⁷ პროგრამის შინაარსი განისაზღვრება საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 26 მარტის №59/ნ ბრძანებით განსაზღვრული „პროფესიული მომზადების პროგრამისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამის შემუშავებისა და დამტკიცების წესის“ დანართის შესაბამისად.

³⁸ “პროფესიული მომზადების პროგრამისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამის განხორციელების უფლების მოპოვებისა და სახელმწიფოს მიერ აღიარებულად ჩათვლის წესისა და პირობების დამტკიცების თაობაზე” საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 15 მარტის №131 დადგენილება

უფლების მოპოვების პროცესი მოიცავს შემდეგ ეტაპებს:

იურიდიული პირის მიერ შემუშავებული მოკლევადიანი პროგრამის დადგენილ სტანდარტებთან შესაბამისობას და დასკვნის მომზადებას ახორციელებენ დარგის ექსპერტები და საბჭოს აპარატის თანამშრომლები. საბოლოო გადაწყვეტილება კი მიიღება პროფესიული მომზადების/პროფესიული გადამზადების პროგრამის განხორციელების უფლების მიმნიჭებელი საბჭოს მიერ, რომლის წევრებს, სამინისტროს წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს საქართველოს პრემიერ-მინისტრი. საბჭოს საქმიანობის ადმინისტრაციულ მხარდაჭერას ახორციელებს ცენტრი.

არსებობს მოკლევადიანი პროგრამების უფლების მოსაპოვებლად უფრო მარტივი გზაც. კანონმდებლობა საგანმანათლებლო დაწესებულებებს საშუალებას აძლევს პროგრამის განხორციელების უფლება მოიპოვონ ელექტრონულ სისტემაში პროგრამის რეგისტრაციის გზით იმ შემთხვევაში, თუ ეს პროგრამა შექმნილია ავტორიზებული პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის საფუძველზე. ამ შემთხვევაში, ცენტრი (დარგის ექსპერტის ჩართვის გარეშე) უზრუნველყოფს საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ წარდგენილი მოკლევადიანი პროგრამის შეფასებას შემდეგი მოთხოვნების დაცვით:

- ა) ცენტრის მიერ მოკლევადიანი პროგრამის შესაბამისობის დადგენა სამინისტროს მიერ დამტკიცებულ „პროფესიული მომზადების პროგრამისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამის შემუშავებისა და დამტკიცების წესთან“;

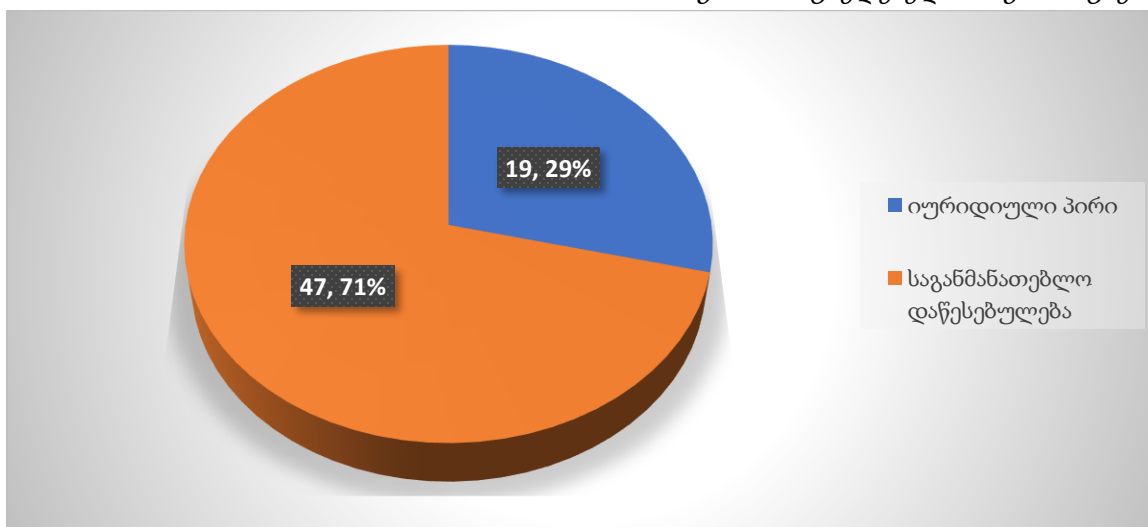

ბ) ცენტრის მიერ მოკლევადიანი პროგრამის შესაბამისობის დადგენა იმ ავტორიზებულ პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამასთან, რომლის ფარგლებშიც შემუშავებულია პროგრამა.

მოკლევადიანი პროგრამებით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების შესაბამისობა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეებთან დგინდება ცენტრის მიერ განსაზღვრული მეთოდოლოგიით.³⁹

ბოლო მონაცემებით, საქართველოში პროფესიული მომზადების/პროფესიული გადამზადების პროგრამებს ახორციელებს 66 მიმწოდებელი. აქედან, 47 წარმოადგენს საგანმანათლებლო დაწესებულებას, ხოლო 19 - სხვა სახის იურიდიულ პირს. საერთო ჯამში, 2019 წლიდან დღემდე დაინტერესებული პირებისთვის ხელმისაწვდომია 300-ზე მეტი პროფესიული მომზადების/პროფესიული გადამზადების პროგრამა.

სქემა N7: სტატისტიკა პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების განმახორციელებელი ორგანიზაციები

³⁹ „ეროვნული კვალიფიკაციის ჩარჩოს დონის აღმწერებთან პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის, პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამების სწავლის შედეგების შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგიის დამტკიცების შესახებ“ ცენტრის დირექტორის 2020 წლის 9 ოქტომბრის N971850 ბრძანება

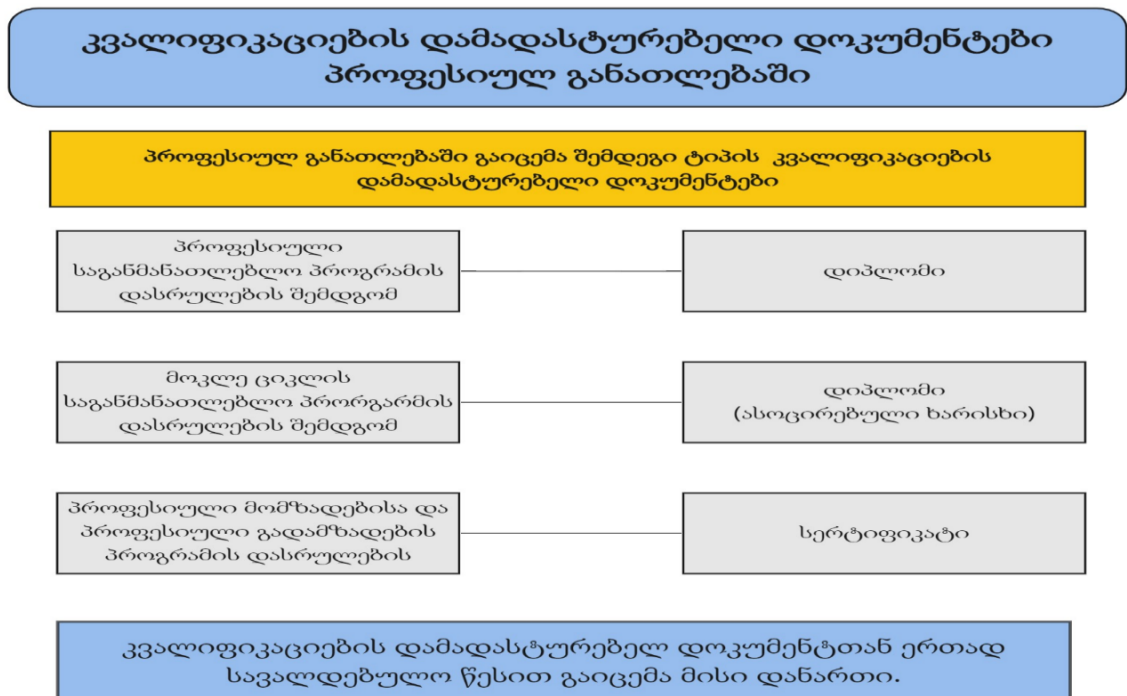

3.4 კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები პროფესიულ განათლებაში, მიმნიჭებელი ინსტიტუციები და კვალიფიკაციის მინიჭების პირობები

პროფესიული განათლების ფარგლებში გაიცემა კვალიფიკაციის დამადასტურებელი შემდეგი დოკუმენტები:

- საბაზო პროფესიული განათლების დამადასტურებელი დიპლომი - მე-3 დონის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემთხვევაში;
- საშუალო პროფესიული განათლების დამადასტურებელი დიპლომი - მე-4 დონის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემთხვევაში;
- უმაღლესი პროფესიული განათლების დიპლომი - მე-5 დონის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემთხვევაში;
- ასოცირებული ხარისხის დამადასტურებელი დიპლომი - მოკლე ციკლის საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემთხვევაში;
- პროფესიული მომზადების პროგრამის და პროფესიული გადამზადების პროგრამის სერტიფიკატი - მე-2, მე-3, მე-4 და მე-5 დონის პროფესიული მომზადებისა და პროფესიული გადამზადების პროგრამის დასრულების შემთხვევაში.

სქემა N8: კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტის სახეები პროფესიულ განათლებაში

ამასთან, მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით⁴⁰ დამტკიცებულია კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტების და მისი დანართის ფორმები. კერძოდ:

- პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - დიპლომის ფორმა;
- პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - დიპლომის დანართის ფორმა (ქართულ-ინგლისურენოვანი);
- პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - პროფესიული მომზადების პროგრამის და პროფესიული გადამზადების პროგრამის სერტიფიკატის ფორმა;
- პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - პროფესიული მომზადების პროგრამის და პროფესიული გადამზადების პროგრამის სერტიფიკატის დანართის ფორმა (ქართულ-ინგლისურენოვანი);
- პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - ცალკეული მოდულებით განსაზღვრული სწავლის შედეგების მიღწევის სერტიფიკატის ფორმა;
- პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - ცალკეული მოდულებით განსაზღვრული სწავლის შედეგების მიღწევის სერტიფიკატის დანართის ფორმა (ქართულ-ინგლისურენოვანი).

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის დიპლომის და მისი დანართის ფორმები შეესაბამება EUROPASS-ის მოთხოვნებს.

პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელების უფლება აქვს როგორც პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას/კოლეჯს, ასევე, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებასა და უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებას. ამასთან:

- ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება უფლებამოსილია განახორციელოს მხოლოდ მე-3 და მე-4 დონის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები და მოკლევადიანი პროგრამები;
- პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულება/კოლეჯი უფლებამოსილია განახორციელოს ყველა დონის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა და მოკლევადიანი პროგრამა;

---

⁴⁰ „პროფესიული განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის და მისი დანართის ფორმების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 29 მაისის №99/ნ ბრძანება

- უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება უფლებამოსილია განახორციელოს ყველა დონის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა და მოკლევადიანი პროგრამა;
- იურიდიული პირი უფლებამოსილია განახორციელოს ყველა დონის მოკლევადიანი პროგრამა.

პროფესიული განათლების ფარგლებში კვალიფიკაციის მინიჭება წარმოადგენს შესაბამისი პროგრამის განმახორციელებელი დაწესებულების პრეროგატივას. კვალიფიკაციის მინიჭების ზოგადი პირობები გაწერილია პროფესიულ საგანმანათლებლო სტანდარტში და დაკონკრეტებულია საგანმანათლებლო დაწესებულების შესაბამის პროგრამაში. არსებობს კვალიფიკაციის მინიჭების სამი ძირითადი ალტერნატივა:

ა) კვალიფიკაციის მისანიჭებლად პროფესიულმა სტუდენტმა უნდა დააგროვოს პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამაში განსაზღვრული მოდულებით გათვალისწინებული კრედიტები;

ბ) იმ შემთხვევაში, თუ პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების 50% ან მეტი ხორციელდება რეალურ სამუშაო გარემოში, კვალიფიკაციის მინიჭების დამატებითი პირობაა საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება;

გ) იმ შემთხვევაში, თუ პროფესიული სტუდენტი სწავლობს ინტეგრირებულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე, კვალიფიკაციის მინიჭებისათვის ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგების დადასტურება უნდა განხორციელდეს მინისტრის მიერ დადგენილი წესით.⁴¹

პროფესიული კვალიფიკაციების მიმნიჭებელი ინსტიტუციები

- დიპლომისა და ცალკეული მოდულებით განსაზღვრული სწავლის შედეგების მიღწევის სერტიფიკატის გაცემაზე უფლებამოსილია ის საგანმანათლებლო დაწესებულება, რომელმაც/რომლის სტრუქტურულმა ერთეულმა/ფილიალმა მოახდინა პროფესიული კვალიფიკაციის მინიჭება ან მისი უფლებამონაცვლე ან ცენტრი.
- სერტიფიკატის გაცემაზე უფლებამოსილია საქართველოს კანონმდებლობით მოკლევადიანი პროგრამების განხორციელების უფლების მქონე ის იურიდიული პირი, რომელშიც მსმენელმა დაასრულა მოკლევადიანი პროგრამა, ან მისი უფლებამონაცვლე.

§3.5 კრედიტების სისტემა პროფესიულ განათლებაში

⁴¹ „პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში, რომელშიც ინტეგრირებულია ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგები, პროფესიული სტუდენტის მიერ მიღწეული ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგების დადასტურების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 19 ივლისის N48/წ ბრძანება.

საქართველოში პროფესიული განათლების სფეროში მოქმედებს ECVET კრედიტების სისტემა, რაც რეგულირდება მინისტრის ბრძანებით „პროფესიული განათლების სფეროში კრედიტების სისტემის დამტკიცების შესახებ“. აღნიშნული ბრძანება გამოცემული იქნა 2020 წლის 28 დეკემბერს (N120/ნ). მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ბრძანების შემუშავებისას გათვალისწინებული იქნა ევროპარლამენტის და ევროპის საბჭოს 2009 წლის 18 ივნისის რეკომენდაცია „პროფესიული განათლებისა და ტრეინინგისათვის (ECVET) კრედიტების ევროპული სისტემის ჩამოყალიბების შესახებ“ (2009/C 155/02). ასევე, აღნიშნული ბრძანების დანერგვის მიზნით, მომზადდა და ცენტრის დირექტორის ბრძანებით დამტკიცდა პროფესიული განათლების სფეროში კრედიტების (ECVET) მინიჭების მეთოდოლოგია.⁴²

მინისტრის ბრძანების საფუძველზე დადგინდა:

- პროფესიული კვალიფიკაციის ფარგლებში კრედიტების განსაზღვრის პრინციპები;
- ფორმალური განათლების ფარგლებში სრული სასწავლო დატვირთვის პირობებში მიღწევადი სწავლის შედეგების მოცულობა;
- პირისთვის კრედიტების მინიჭებისა და გადატანის (ტრანსფერის) წესი.

„პროფესიული განათლების სფეროში კრედიტების სისტემა“ კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს რომ **კვალიფიკაციის ფორმირება ეფუძნება სწავლის შედეგებს**. ამასთან, კრედიტების განაწილება ხორციელდება სამ - კვალიფიკაციის, მოდულისა და სწავლის შედეგის დონეზე. სწავლის შედეგისთვის კრედიტი განისაზღვრება სწავლის შედეგის მნიშვნელოვნების, სწავლის შედეგის სირთულის, მასშტაბურობისა და კომპლექსურობის და პირის მიერ სწავლის შედეგის მისაღწევად გასაწევი ძალისხმევის გათვალისწინებით. ერთი ECVET კრედიტი შეიძლება უდრიდეს 25-30 (საკონტაქტო და არასაკონტაქტო) საათიან დატვირთვას. პირს კრედიტი ენიჭება სწავლის შედეგის დადასტურების საფუძველზე, რაც შეიძლება განხორციელდეს სწავლის შედეგის შეფასებით ან სწავლის შედეგის აღიარებით.

დღეისათვის, „პროფესიული განათლების სფეროში კრედიტების სისტემის“ გათვალისწინებით შექმნილია მხოლოდ ორი მოდული. პროფესიული კვალიფიკაციების განვითარების პროცესში, ეტაპობრივად განხორციელდება ყველა პროფესიული კვალიფიკაციის ამ სისტემაზე გადაწყობა.

რაც შეეხება შეფასების სისტემას, პროფესიული განათლებაში მოქმედებს კომპეტენციებზე დაფუძნებული შეფასების სისტემა, რომელიც არადიფერენცირებულია და ორი ტიპისაა:

- სწავლის შედეგი დადასტურდა;

---

⁴² „პროფესიული განათლების სფეროში კრედიტების (ECVET) მინიჭების მეთოდოლოგიის დამტკიცების შესახებ“ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის ბრძანება N154301 24/02/21.

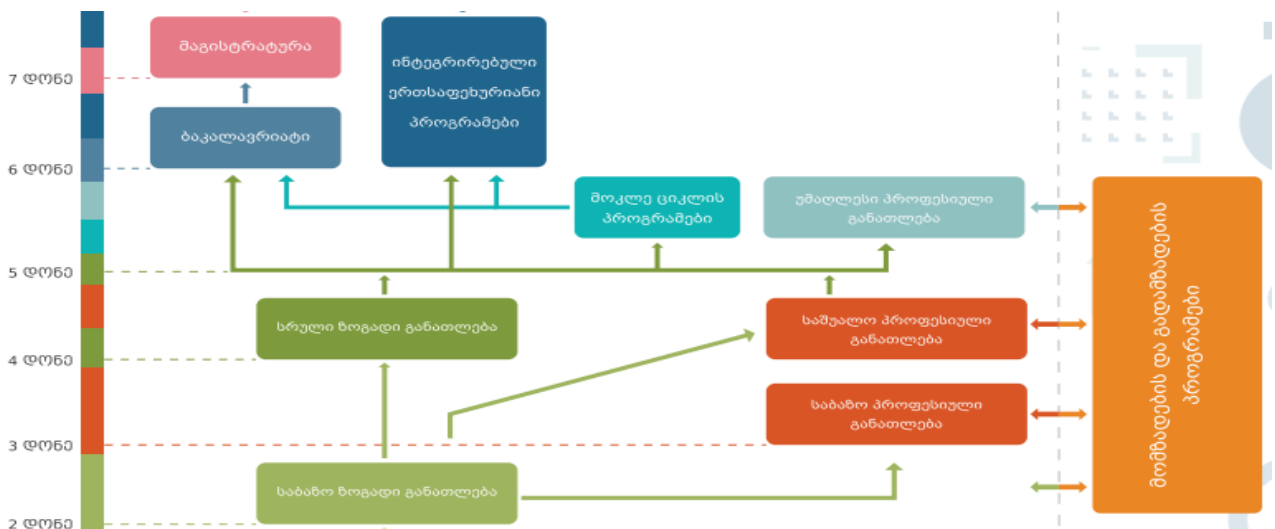
- სწავლის შედეგი ვერ დადასტურდა.

ამასთან, სწავლის შედეგი დასტურდება იმ შემთხვევაში, თუ შესაფასებელი პირი აჩვენებს, რომ ფლობს სწავლის შედეგით გათვალისწინებულ ცოდნა/უნარებს.

§3.6 კავშირი განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან

პროფესიული განათლება ქმნის სწავლის გაგრძელების მრავალფეროვან შესაძლებლობებს. საშუალო და უმაღლესი პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის კურსდამთავრებულს შესაძლებლობა აქვს სწავლა გააგრძელოს აკადემიური განათლების მიმართულებით, ხოლო მოკლე ციკლის პროგრამის კურსდამთავრებული პირდაპირ უკავშირდება ბაკალავრიატის ან ინტეგრირებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამას⁴³. ამ მიმართულებით სწავლის გაგრძელების შემთხვევაში, პირს შესაძლებლობა ეძლევა განახორციელოს პროფესიული განათლების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების აღიარება და მცირე დროში მოიპოვოს უმაღლესი განათლების შესაბამისი კვალიფიკაცია (იხ. სქემა N9: პროფესიულ განათლებაში ტრანზიციის გზები).⁴⁴

სქემა N9: პროფესიულ განათლებაში ტრანზიციის გზები

§3.7 კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა პროფესიულ განათლებაში

⁴³ ამ ეტაპზე აღნიშნული შესაძლებლობა მხოლოდ კანონის დონეზე არსებობს, პრაქტიკაში არ მოქმედებს, რადგან შესაბამისი მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზა ჯერ არ არის შექმნილი.

საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“⁴⁵ განსაზღვრავს ხარისხის უზრუნველყოფის შემდეგ მექანიზმებს:

- ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა მექანიზმები;
- ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმები.

ხარისხის გარე უზრუნველყოფის ძირითადი მექანიზმია ავტორიზაცია, რაც გულისხმობს დაწესებულების ინსტიტუციურ შეფასებას და მისთვის პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის/პროგრამების განხორციელების უფლების მინიჭებას. ავტორიზაცია სავალდებულოა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის. ამასთანავე, მხოლოდ ავტორიზებულ დაწესებულებას აქვს სახელმწიფოს მიერ აღიარებული განათლების დამადასტურებელ დოკუმენტის - დიპლომის გაცემის უფლება. ავტორიზაცია დაწესებულებას ენიჭება 6 წლის ვადით. აღსანიშნავია, რომ სისტემურ დონეზე მუდმივად კონტროლდება დაწესებულებების მიერ გაწეული საგანმანათლებლო მომსახურების ხარისხი, რისთვისაც დაწესებულება ავტორიზაციიდან ავტორიზაციამდე პერიოდში გადის გარე შემოწმებას - მონიტორინგს, რაც უზრუნველყოფს პროფესიული განათლების ხარისხის შენარჩუნებას და შემდგომ განვითარებას.

ხარისხის უზრუნველყოფის სხვა გარე მექანიზმებია: საგანმანათლებლო პროგრამის დამატება, პროფესიულ სტუდენტთა ზღვრული რაოდენობის გაზრდა, პროგრამის განხორციელების ადგილის/ფართის ცვლილება. აღნიშნული პროცესების დროს, ავტორიზებული დაწესებულება მოწმდება შესაბამისი სტანდარტების გამოყენებით.

ხარისხის გარე უზრუნველყოფა ხორციელდება ავტორიზაციის ექსპერტთა ჯგუფის მიერ და ეფუძნება დაწესებულების განაცხადით/თვითშეფასებითა და საავტორიზაციო ვიზიტის შედეგად მიღებული ინფორმაციის ანალიზს. საბოლოო გადაწყვეტილებას დაწესებულებისთვის ავტორიზაციის მინიჭების/მინიჭებაზე უარის თქმის/ან გაუქმების შესახებ იღებს პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საბჭო. საბჭოს წევრებს მინისტრის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს პრემიერ-მინისტრი და მისი უფლებამოსილების ვადა განისაზღვრება 2 წლის ვადით.

ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმების განვითარებაში მნიშვნელოვანი გარდატეხა განხორციელდა 2020 წელს, როდესაც დამტკიცდა ავტორიზაციის განახლებული სტანდარტები, რომლის შემუშავებისას გათვალისწინებული იქნა EQAVET რეკომენდაციები. აღნიშნულმა დოკუმენტმა ჩაანაცვლა 2010 წლიდან მოქმედი ინსტრუმენტი, რომელიც 3 ძირითადი სტანდარტის - პროგრამული, ადამიანური რესურსების და მატერიალური რესურსების გამოყენებით აფასებდა საგანმანათლებლო დაწესებულებებს. ცვლილებების შედეგად სისტემაში დაინერგა 5 სტანდარტი, რომლებმაც ზემოაღნიშნულ 3 სტანდარტთან ერთად დაფარა დაწესებულების ინსტიტუციური განვითარებისა და პროფესიული

⁴⁵ საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“

სტუდენტების მხარდაჭერის საკითხები. ამ ეტაპზე სისტემაში მოქმედებს შემდეგი სტანდარტები:

- კოლეჯის მისია და სტრატეგიული განვითარება;
- საგანმანათლებლო პროგრამები;
- პროფესიული სტუდენტები და მათი მხარდაჭერის ღონისძიებები;
- ადამიანური რესურსები;
- მატერიალური, საინფორმაციო და ფინანსური რესურსები.

განათლების ხარისხის გარე უზრუნველყოფას ახორციელებს ცენტრი, ხოლო ამ პროცესთან დაკავშირებული საკითხები რეგულირდება მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით.⁴⁶

განათლების ხარისხის შიდა უზრუნველყოფა წარმოადგენს საგანმანათლებლო დაწესებულებების პრეროგატივას. საკანონმდებლო დონეზე დადგენილია მხოლოდ მოთხოვნა აღნიშნული პროცესის განხორციელებასთან დაკავშირებით. დაწესებულებები თავისუფლები არიან აირჩიონ და გამოიყენონ შესაბამისი მექანიზმი. ერთადერთი მოთხოვნა ამ მიმართულებით განსაზღვრულია ავტორიზაციის სტანდარტებში, რომელიც ამბობს, რომ დაწესებულებას შემუშავებული უნდა ჰქონდეს საგანმანათლებლო პროგრამის დაგეგმვის, განხორციელებისა და შეფასების მეთოდოლოგია, რომელიც უნდა ეფუძნებოდეს PDCA ციკლს (დაგეგმე-განახორციელე-შეაფასე-გადახედე/გააუმჯობესე) ან სხვა ალტერნატივას. ხარისხის შიდა უზრუნველყოფის პროცესში დაწესებულებები ვალდებული არიან პერიოდულად განახორციელონ თვითშეფასება, რაც გულისხმობს საკუთარი საქმიანობის შეფასებას ხარისხის დადგენილ სტანდარტებთან მიმართებაში და შესაბამისი ანგარიში წარადგინონ ცენტრში.

3.8 იდენტიფიცირებული გამოწვევები

პროფესიული განათლების კვალიფიკაციების სისტემაში იდენტიფიცირებულია შემდეგი გამოწვევები:

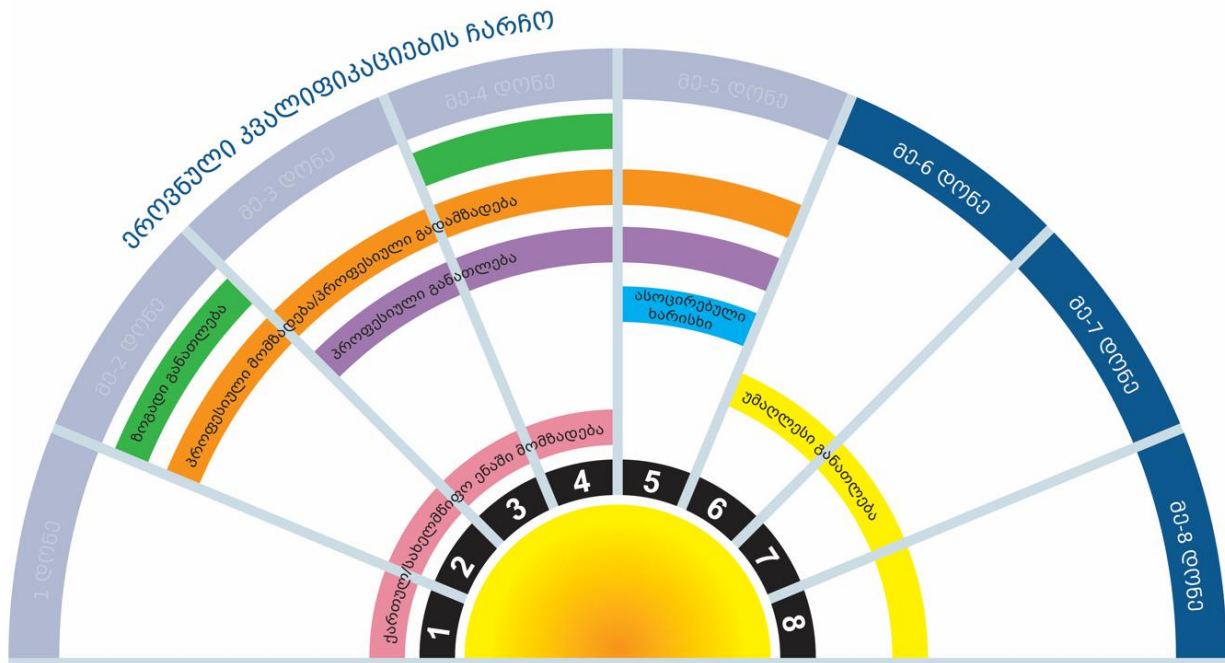
- საქართველოს კანონით „პროფესიული განათლების შესახებ“ განსაზღვრული რიგი კანონქვემდებარე აქტების მიღების გაჭიანურება, ასევე მოკლე ციკლთან დაკავშირებით საქართველოს კანონებს შორის არსებული ტერმინოლოგიური და შინაარსობრივი აცდენები (იგულისხმება „კანონი პროფესიული განათლების შესახებ“ და „კანონი უმაღლესი განათლების შესახებ“), რაც ხელს უშლის ჩარჩოს დანერგვას;

⁴⁶ „საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N99/ნ ბრძანება.

- ასოცირებული ხარისხის არსებობა თეორიულ დონეზე (პრაქტიკაში იმპლემენტაციისთვის არ არსებობს შესაბამისი საკანონმდებლო აქტები), რაც აფერხებს მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ხელშეწყობას და ჩარჩოს დანერგვას;
- პროფესიის სტანდარტებსა და ჩარჩო დოკუმენტებს შორის შესაბამისობის დაკარგვა. ოპტიმიზაციის პროცესში, პროფესიის სტანდარტებისა და ჩარჩო დოკუმენტების გამსხვილების შედეგად, დაიკარგა პირდაპირი ბმა აღნიშნულ დოკუმენტებს შორის. პროფესიული სტანდარტის მოთხოვნები ფრაგმენტულად აისახა ჩარჩო დოკუმენტებში, რამაც მნიშვნელოვნად შეასუსტა კვალიფიკაციების კავშირი შრომის ბაზართან და დამსაქმებლების მოთხოვნებთან;
- არსებული ჩარჩო დოკუმენტები არათანაბარზომიერად ფარავს საკვანძო კომპეტენციების განვითარებას. ასევე, არ ხერხდება იდენტიფიცირება თუ როგორ უზრუნველყოფს და უზრუნველყოფს თუ არა პროფესიული მოდულები ტრანსფერული უნარების გამომუშავებას;
- გაცემული კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა შეფასების პროცესის დაწესებულების გარეთ გატანის ან პროცესში გარე მხარის ჩართულობის გზით (ამ ეტაპზე მხოლოდ დუალურად განხორციელებული პროგრამებისთვის არის მოთხოვნილი საკვალიფიკაციო გამოცდების ჩაბარება). მნიშვნელოვანია, საკვალიფიკაციო გამოცდები განისაზღვროს კვალიფიკაციის მინიჭების პირობად პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის ტიპისა და განხორციელების ფორმის მიუხედავად.

§4. კვალიფიკაციები უმაღლეს განათლებაში

§4.1 უმაღლესი განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო

საქართველოში უმაღლესი განათლება რეგულირდება საქართველოს კანონებით: „უმაღლესი განათლების შესახებ“, „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“, და სხვა კანონქვემდებარე აქტებით.

„უმაღლესი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონი აწესრიგებს საქართველოში უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის განხორციელების პროცესს, უმაღლესი განათლების მართვისა და დაფინანსების პრინციპებსა და წესს, ადგენს უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების დაფუძნების, საქმიანობის, რეორგანიზაციისა და ლიკვიდაციის წესს, ასევე ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის პრინციპებს. კანონი ასევე განსაზღვრავს უმაღლესი განათლების საფეხურების ციკლს და არეგულირებს მნიშვნელოვან საკითხებს ამ მიმართულებით, კერძოდ, კანონით დადგენილია, რომ:

- საქართველოში უმაღლესი განათლების სისტემა სამსაფეხურიანია და ხორციელდება უმაღლესი განათლების ბაკალავრიატის (I საფეხური), მაგისტრატურისა (II საფეხური) და დოქტორანტურის (III საფეხური) საფეხურებზე;
- უმაღლესი განათლების ბაკალავრიატის საფეხურის სწავლის შედეგები შეესაბამება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-6 დონისათვის განსაზღვრულ განზოგადებულ სწავლის შედეგებს, მაგისტრატურის საფეხურის სწავლის შედეგები -

ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-7 დონისათვის განსაზღვრულ განზოგადებულ სწავლის შედეგებს და დოქტორანტურის საფეხურის სწავლის შედეგები შეესაბამება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-8 დონისათვის განსაზღვრულ განზოგადებულ სწავლის შედეგებს;

- სამედიცინო/სტომატოლოგიური განათლების პროგრამა არის ერთსაფეხურიანი უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც მთავრდება დიპლომირებული მედიკოსის/სტომატოლოგის აკადემიური ხარისხის მინიჭებით, რომელიც გათანაბრებულია მაგისტრის აკადემიურ ხარისხთან;
- ვეტერინარიის ინტეგრირებული სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამა შესაბამის სტანდარტზე დაყრდნობით შემუშავებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამაა, რომელიც სრულდება ვეტერინარიის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭებით.
- მასწავლებლის მომზადების ინტეგრირებული საბაკალავრო-სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამა შესაბამის სტანდარტზე დაყრდნობით შემუშავებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამაა, რომელიც სრულდება ზოგადი განათლების შესაბამისი საფეხურის საგნის/საგნობრივი ჯგუფის განათლების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭებით.
- დადგენილია უმაღლესი განათლების თითოეული საფეხურის შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამების მინიმალური მოცულობა კრედიტებში;
- დადგენილია უმაღლესი განათლების საფეხურებს შორის გადაადგილების პრინციპები. კერძოდ: ბაკალავრიატში სწავლის უფლება აქვს საქართველოში გაცემული სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტის ან მასთან გათანაბრებული დოკუმენტის მქონე პირს;
მაგისტრატურაში სწავლის უფლება აქვს არანაკლებ ბაკალავრის ან მასთან გათანაბრებული აკადემიური ხარისხის მქონე პირს;
დოქტორანტურაში სწავლის უფლება აქვს არანაკლებ მაგისტრის ან მასთან გათანაბრებული აკადემიური ხარისხის მქონე პირს;
- უმაღლესი განათლების შესაბამისი საფეხურისთვის კანონმდებლობით გათვალისწინებული კომპონენტების ათვისების/შესრულების შედეგად, პირს ენიჭება შესაბამისი - ბაკალავრის/მაგისტრის/დოქტორის - აკადემიური ხარისხი, რაც დასტურდება დიპლომით;
- კანონი მოიცავს რეგულირებადი პროფესიის ცნებას, ის განსაზღვრულია როგორც საქმიანობა, რომლის განხორციელების წინაპირობა, შესაბამისი კვალიფიკაციის არსებობის გარდა, არის სახელმწიფო სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება, ან რომლის განსახორციელებლად მოთხოვნილი კვალიფიკაციის მინიჭებისათვის აუცილებელია საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შესაბამისი გამოცდის ჩაბარება;
- კანონი ადგენს უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ტიპებს და მათ უფლებამოსილებას სხვადასხვა საფეხურის შესაბამისი პროგრამების განხორციელების კონტექსტში. კერძოდ, კანონის მიხედვით, საქართველოში ფუნქციონირებს სამი ტიპის უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება: კოლეჯი - ახორციელებს მხოლოდ

პირველი საფეხურის - ბაკალავრიატის - საგანმანათლებლო პროგრამას/პროგრამებს; სასწავლო უნივერსიტეტი - ახორციელებს უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამას/პროგრამებს (გარდა დოქტორანტურისა), აუცილებლად ახორციელებს მეორე საფეხურის - მაგისტრატურის - საგანმანათლებლო პროგრამას/პროგრამებს და უნივერსიტეტი - ახორციელებს სამივე საფეხურის უმაღლეს საგანმანათლებლო პროგრამებს და სამეცნიერო კვლევებს;

- საქართველოში ფუნქციონირებს ასევე მართლმადიდებლური საღვთისმეტყველო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები. მართლმადიდებლურ სწავლა-მოდერნობასა და კულტურაზე დაფუძნებული საღვთისმეტყველო განათლება უმაღლესი განათლების სამივე საფეხურის საგანმანათლებლო პროგრამებს მოიცავს; მართლმადიდებლური უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები ავტორიზაციას გადიან გასხვავებული წესით;
- უმაღლესი განათლების მიღება, კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ითვალისწინებს სახელმწიფო სასწავლო გრანტით დაფინანსების შესაძლებლობას. ამასთან, სახელმწიფო გრანტი გაიცემა მხოლოდ აკრედიტებულ საგანმანათლებლო პროგრამაზე.

„განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონი არეგულირებს უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციისა და საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის საკითხებს და ზოგადი სახით ქმნის უმაღლესი განათლების ხარისხის განვითარების ხელშეწყობის მექანიზმების სამართლებრივ საფუძვლებს.

- ავტორიზაცია არის უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების სტატუსის მოპოვების პროცედურა, რომელიც სავალდებულოა ყველა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებისათვის. სახელმწიფო აღიარებს მხოლოდ ავტორიზებული და ან მასთან გათანაბრებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ გაცემულ დიპლომს. ავტორიზაციის პროცესი ხორციელდება ავტორიზაციის დებულებით¹ დადგენილი წესით, რომლითაც ასევე დამტკიცებულია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის სტანდარტები.
- უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაცია არ არის სავალდებულო პროცედურა, სავალდებულოა მხოლოდ რეგულირებადი პროფესიებისთვის (მედიცინა, სამართალი, მასწავლებელთა მომზადება, ვეტერინარია, საზღვაო), ასევე, ქართულ ენაში მომზადებისა და სადოქტორო საფეხურის პროგრამებისთვის (გარდა მართლმადიდებლური უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ განხორციელებული საღვთისმეტყველო უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამებისა). აკრედიტაციის პროცესი ხორციელდება აკრედიტაციის დებულებით² დადგენილი წესით. ამავე დებულებით ასევე დამტკიცებულია უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის სტანდარტები.

ზემოაღნიშნული წესებიდან გამონაკლისს წარმოადგენს სსიპ-ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი. აღსანიშნავია რომ „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტის შექმნის შესახებ“ კანონით განისაზღვრა ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტის, როგორც ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო საგანმანათლებლო კომპლექსის შექმნისა და ფუნქციონირების სამართლებრივი თავისებურებები. დაწესებულება შიდა რეგულირების საფუძველზე ითვლება ავტორიზებულად და არ ექვემდებარება ხარისხის გარე შეფასებას.

უმაღლესი განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკისა და მართვის ძირითად მიმართულებებს განსაზღვრავს **საქართველოს პარლამენტი**, სახელმწიფო პოლიტიკას ახორციელებს **საქართველოს მთავრობა** და უმაღლესი განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გამტარებელი ორგანოა **საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო**.

§4.2 ტიპური კვალიფიკაციები უმაღლეს განათლებაში

უმაღლესი განათლება არის სრული ზოგადი განათლების შემდგომი განათლება, რომელიც უზრუნველყოფს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მე-6 – მე-8 დონეების შესაბამისი სწავლის შედეგების მიღწევას და დასტურდება კვალიფიკაციის დამადასტურებელი შესაბამისი დოკუმენტით⁴⁷.

„უმაღლესი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონი და მინისტრის შესაბამისი ბრძანება⁴⁸ უმაღლესი განათლების ქვესისტემაში განსაზღვრავს შემდგომ ტიპურ კვალიფიკაციებს:

კვალიფიკაციის დონე ჩარჩოს მიხედვით	უმაღლესი განათლების ქვესისტემაში არსებული კვალიფიკაციები
დონე 6	ბაკალავრი მასწავლებლის მომზადების სერტიფიკატი
დონე 7	მაგისტრი დიპლომირებული მედიკოსი/სტომატოლოგი

⁴⁷ საქართველოს კანონი „უმაღლესი განათლების შესახებ“, მუხლი 2.

<https://matsne.gov.ge/document/view/32830?publication=88>

⁴⁸ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება

	განათლების მაგისტრი ვეტერინარიის მაგისტრი ვეტერინარიის მომზადების სერტიფიკატი
დონე 8	დოქტორი

§4.3 კვალიფიკაციების ფორმირება უმაღლეს განათლებაში

უმაღლეს განათლებაში კვალიფიკაციის ფორმირება ეფუძნება სწავლის შედეგებს. აღნიშნული დასტურდება:

- განათლების სისტემის მარეგულირებელი საკანონმდებლო აქტებით⁴⁹, სადაც მოცემულია სწავლის შედეგები დეფინიცია და განსაზღვრულია, რომ საგანმანათლებლო პროგრამები შედგენილი უნდა იყოს სწავლის შედეგებით;
- ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დოკუმენტით⁵⁰, სადაც კვალიფიკაციის დონის განსაზღვრის ინსტრუმენტად დადგენილია განზოგადებული სწავლის შედეგები;
- სწავლის სფეროების კლასიფიკატორით⁵¹, სადაც დეტალურ სფეროში სწავლის სფეროების კლასიფიცირება ეფუძნება სწავლის შედეგებს;
- მინისტრის ბრძანებით⁵², რომელიც ადგენს რომ საგანმანათლებლო პროგრამა, რომლის საფუძველზეც ხდება კვალიფიკაციის მინიჭება, აღწერილი უნდა იყოს სწავლის შედეგებით, რომელიც თავის მხრივ შესაბამისობაში უნდა იყოს ჩარჩოს ერთ-ერთი დონის განზოგადებულ სწავლის შედეგებთან ან/და საგანმანათლებლო სტანდარტთან;

⁴⁹ საქართველოს კანონები: „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“, „უმაღლესი განათლების შესახებ“, „პროფესიული განათლების შესახებ“, „ზოგადი განათლების შესახებ“.

⁵⁰ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება

⁵¹ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება

⁵² „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება.

- აკრედიტაციის სტანდარტებით⁵³, სადაც პირველი სტანდარტი ითხოვს, რომ საგანმანათლებლო პროგრამას უნდა ჰქონდეს ნათლად ჩამოყალიბებული მიზნები და ერთმანეთთან ლოგიკურად დაკავშირებული სწავლის შედეგები;
- ავტორიზაციის სტანდარტებით⁵⁴, სადაც მესამე სტანდარტის - საგანმანათლებლო პროგრამების - მიხედვით, დაწესებულებას საგანმანათლებლო პროგრამაში ნათლად უნდა ჰქონდეს ჩამოყალიბებული სწავლის შედეგები და ისინი შესაბამისობაში უნდა იყოს უმაღლესი განათლების საფეხურის დონესთან და მისანიჭებელ კვალიფიკაციასთან;

საქართველოში 2011 წლიდან დაიწყო უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებლების (შემდგომში-დარგობრივი მახასიათებელი) განვითარების პროცესი. დარგობრივი მახასიათებლის დოკუმენტი ეფუძნება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს, უმაღლესი განათლების ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს, მთელი ცხოვრების განმავლობაში სწავლის ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს, შრომის ბაზრის მოთხოვნებს, ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე მოქმედ სტანდარტებს, საუკეთესო პრაქტიკისა და საკანონმდებლო მოთხოვნებს. დარგობრივი მახასიათებელი არის აკადემიური განათლების სტანდარტი, რომელიც ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და საგანმანათლებლო პროგრამის დამაკავშირებელი შუალედური დოკუმენტია და განსაზღვრავს კონკრეტულ სწავლის სფეროში კვალიფიკაციის მისანიჭებლად აუცილებელი სწავლის შედეგების მინიმუმს (თუმცა არ ამოწურავს ამ სფეროსთან დაკავშირებულ სწავლის შედეგებს), მათ მისაღწევად საჭირო სწავლება-სწავლის, შეფასების მიდგომებს, რესურსებს და სხვა არსებით მახასიათებლებს. დარგობრივ მახასიათებლებზე უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების დაფუძნება უზრუნველყოფს ქვეყანაში გაცემული კვალიფიკაციების ხარისხსა და ერთგვაროვნებას.

შესაბამისად, იმ სწავლის სფეროებში, სადაც არსებობს დარგობრივი მახასიათებელი, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება საბაკალავრო, სამაგისტრო და ინტეგრირებულ საგანმანათლებლო პროგრამებს ქმნის და ავითარებს დარგობრივ მახასიათებლებზე დაყრდნობით, რეგულირებადი საგანმანათლებლო პროგრამის აკრედიტაციის სტანდარტებთან შესაბამისობის განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება დარგობრივი მახასიათებლით დადგენილი სპეციალური მოთხოვნები, ხოლო იმ სწავლის სფეროებში, სადაც ჯერ არ არის შექმნილი აღნიშნული დოკუმენტი, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება ეყრდნობა და ორიენტირად იყენებს ჩარჩოს განზოგადებულ სწავლის შედეგებს.

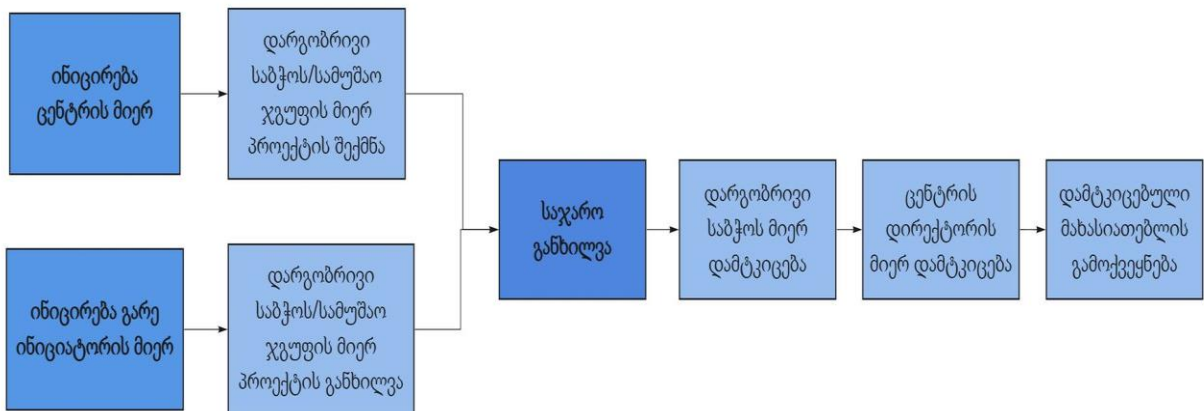
---

⁵³ „ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2011 წლის 4 მაისის N65/ნ ბრძანება

⁵⁴ „საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის დებულებისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N99/ნ ბრძანება.

დარგობრივი მახასიათებლის პროექტს შეიმუშავებს შესაბამისი მიმართულების უმაღლესი განათლების დარგობრივი საბჭო, ხოლო ამტკიცებს ცენტრის დირექტორი. დარგობრივი მახასიათებლის შექმნის მეთოდოლოგია და საბჭოს საქმიანობის წესი დადგენილია ცენტრის დირექტორის შესაბამისი ბრძანებით.⁵⁵ მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მოქმედი მეთოდოლოგია გადამუშავებული იქნა „დამძობილების (Twinning) პროექტის“ ფარგლებში და ითვალისწინებს საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკას.

მოქმედი მეთოდოლოგიის მიხედვით, დარგობრივი მახასიათებლის შემუშავება ღია და საჯარო პროცესია. ის შეიძლება განხორციელდეს ცენტრის ან გარე ინიციატორის ინიცირებით. ორივე შემთხვევაში, პროცესი მიმდინარეობს შემდეგი ეტაპების დაცვით

miro

მიმდინარე მდგომარეობით, დარგობრივი მახასიათებელი შექმნილია ყველა რეგულირებადი პროცესის საგანმანათლებლო პროგრამისათვის (აღნიშნული ვალდებულება გაწერილია საქართველოს კანონით „უმაღლესი განათლების შესახებ“) და 10 სხვა სწავლის სფეროსთვის. სულ დამტკიცებულია 21 დარგობრივი მახასიათებელი. დოკუმენტს აქვს მოქმედების ვადა, რაც განისაზღვრება დარგის სპეციფიკიდან გამომდინარე და მერყეობს 5-დან 7 წლამდე. აღნიშნული დროის გასვლის შემდეგ, დოკუმენტი ექვემდებარება გადახედვას ან/და განვითარებას.

⁵⁵უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებლების შემუშავების, განახლებისა და დამტკიცების, დარგობრივი საბჭოების, დარგობრივი სამუშაო ჯგუფების შექმნისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების შესახებ“ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის 2019 წლის 11 ივნისი N476/ი ბრძანება

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ დარგობრივი მახასიათებელი წარმოადგენს კლასიფიკატორში სწავლის სფეროს შესაბამისი კვალიფიკაციის დამატების, შეცვლის, ამოღების, გაერთიანების ან გაყოფის ერთ-ერთ საფუძველს.

დარგობრივი მახასიათებლების შექმნის პროცესში გამოკვეთილი ძირითადი გამოწვევა უკავშირდება მეთოდოლოგიის შემუშავებას, რომელიც უზრუნველყოფს საგანმანათლებლო პროგრამის და მისი შესაბამისი კვალიფიკაციის სწავლის შედეგების, აგრეთვე, საგანმანათლებლო სტანდარტის სწავლის შედეგების შესაბამისობის დადგენას ჩარჩოს დონის აღმწერთან. თანმიმდევრული და გამჭვირვალე მეთოდოლოგიის გამოყენება, რომელიც უზრუნველყოფს კვალიფიკაციების სწორად განაწილებას ჩარჩოს ფარგლებში, გაზრდის უშუალოდ ჩარჩოს გამჭვირვალობასა და საიმედოობას და ხელს შეუწყობს ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან რეფერენსირების პროცესს.

უმაღლეს განათლებაში მოქმედებს შემდეგი პროგრამები:

დონე	პროგრამის სახე	აღწერა	დაშვება შემდეგ საფეხურზე
VI	საბაკალავრო პროგრამები	პროგრამის მოცულობაა არანაკლებ 240 კრედიტი, ხანგრძლივობა 4 წელი. გამონაკლისი დაშვება: საქართველოში განხორციელებული სახელოვნებო-შემოქმედებითი ან საქართველოს და სხვა ქვეყნის უსდ-ს ერთობლივი პროგრამები, შეიძლება იყოს 180 კრედიტი	მაგისტრატურა
VII	სამაგისტრო პროგრამები	პროგრამის მოცულობაა არანაკლებ 120 კრედიტი, ხანგრძლივობა 2 წელი.	დოქტორანტურა
VI-VII	ერთსაფეხურიანი (ინტეგრირებული) პროგრამები	<ul style="list-style-type: none"> • დიპლომირებული მედიკოსის პროგრამა - მოცულობა 360 კრედიტი, ხანგრძლივობა 6 წელი; • დიპლომირებული სტომატოლოგის პროგრამა - პროგრამის მოცულობა 300 კრედიტი, ხანგრძლივობა 5 წელი; • მასწავლებლის მომზადების ინტეგრირებული საბაკალავრო-სამაგისტრო პროგრამა. პროგრამის 	დოქტორანტურა

		<p>მოცულობა 300 კრედიტი, ხანგრძლივობა 5 წელი;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ვეტერინარიის ინტეგრირებული სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამა. პროგრამის მოცულობაა 300 კრედიტი, ხანგრძლივობა 5 წელი. 	
VII	სამაგისტრო პროგრამები	ბიზნესის ადმინისტრირების სამაგისტრო პროგრამა (EMBA). მისი მოცულობაა 60 კრედიტი, ხანგრძლივობა 1 წელი.	არა
VI	მასწავლებლის მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამა	პროგრამის მოცულობაა 60 კრედიტი, ხანგრძლივობა 1 წელი	არა
VI	ვეტერინარის მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამა	პროგრამის მოცულობაა 60 კრედიტი, ხანგრძლივობა 1 წელი	დოქტორანტურა
VIII	სადოქტორო პროგრამები	პროგრამის სასწავლო კომპონენტი მოიცავს არანაკლებ 60 კრედიტს; ხანგრძლივობა არანაკლებ 3 წელი	

კანონით განსაზღვრული რეგულირებადი პროგრამებია:

- იურიდიული;
- სამედიცინო;
- პედაგოგიური;
- საზღვაო;
- ვეტერინარია.

§4.4 კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები უმაღლეს განათლებაში, მიმნიჭებელი ინსტიტუციები და კვალიფიკაციის მინიჭების პირობები

უმაღლესი განათლების ფარგლებში გაიცემა კვალიფიკაციის დამადასტურებელი შემდეგი დოკუმენტები:

- ბაკალავრის დამადასტურებელი დიპლომი;

- მაგისტრის დამადასტურებელი დიპლომი;
- დიპლომირებული მედიკოსის დამადასტურებელი დიპლომი;
- დიპლომირებული სტომატოლოგის დამადასტურებელი დიპლომი;
- განათლების მაგისტრის დამადასტურებელი დიპლომი;
- ვეტერინარიის მაგისტრის დამადასტურებელი დიპლომი;
- მასწავლებლის მომზადების სერტიფიკატი;
- ვეტერინარის მომზადების სერტიფიკატი.

ამასთან, მინისტრის შესაბამისი ბრძანებებით⁵⁶ დამტკიცებულია კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტის-დიპლომის და დიპლომის დანართის ფორმა, რომელიც შემუშავებულია ევროკომისიის, ევროსაბჭოს და იუნესკოს/ CEPES მიერ შემუშავებული ფორმატით. კვალიფიკაციის დამადასტურებელ დოკუმენტთან ერთად სავალდებულო წესით გაიცემა მისი დანართი.

ასევე მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით⁵⁷ დამტკიცებულია მასწავლებლის მომზადების სერტიფიკატის ფორმაც. მიმდინარეობს მუშაობა ვეტერინარის მომზადების სერტიფიკატის ფორმის დამტკიცებაზე.

დიპლომი გაიცემა სახელმწიფოს მიერ აღიარებული საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შედეგად. მისი შინაარსი უნდა იძლეოდეს მინიჭებული კვალიფიკაციის იდენტიფიცირების საშუალებას.

უმაღლესი განათლების ფარგლებში კვალიფიკაციის მინიჭება წარმოადგენს იმ დაწესებულების პრეროგატივას, რომელმაც/რომლის სტრუქტურულმა ერთეულმა/ფილიალმა/უფლებამონაცვლემაც მოახდინა კვალიფიკაციის/აკადემიური ხარისხის მინიჭება.

საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების და პროგრამით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულების შემდეგ, სტუდენტს ენიჭება შესაბამისი კვალიფიკაცია. კვალიფიკაციის მინიჭების პირობების დადგენა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების პრეროგატივას წარმოადგენს.

გადაწყვეტილებას კურსდამთავრებულისათვის კვალიფიკაციის მინიჭების შესახებ იღებს ძირითადი საგანმანათლებლო ერთეულის/ფაკულტეტი/სკოლა. სადოქტორო საფეხურზე კანდიდატს კვალიფიკაციას ანიჭებს სადისერტაციო საბჭო.

---

⁵⁶ „უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - დიპლომის ფორმის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2011 წლის 22 ივლისის №126/ნ ბრძანება; „უმაღლესი განათლების დამადასტურებელი სახელმწიფო დოკუმენტის - დიპლომის დანართის ფორმის დამტკიცების შესახებ“, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2005 წლის 5 აპრილის N149 ბრძანება

⁵⁷ “მასწავლებლის მომზადების სერტიფიკატის გაცემის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 26 ოქტომბრის ბრძანება N142/ნ.

4.5 სწავლის შედეგების შეფასება და კრედიტების სისტემა უმაღლეს განათლებაში

საგანმანათლებლო პროგრამის სტრუქტურის შესამუშავებლად, კვალიფიკაციის მინიჭების, განათლების აღიარებისა თუ მობილობის კუთხით, უმაღლესი განათლების სისტემა საქართველოში მნიშვნელოვანწილად ეფუძნება ევროპული კრედიტების ტრანსფერის სისტემას (ECTS). კრედიტი გულისხმობს სასწავლო დატვირთვის მოცულობას, რაც განისაზღვრება სწავლის შედეგების მიღწევის საჭიროებათა გათვალისწინებით⁵⁸. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2007 წლის 5 იანვრის №3 ბრძანება “უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების კრედიტებით გაანგარიშების წესის დამტკიცების შესახებ⁵⁹” ადგენს კრედიტების განაწილების წესს და სტუდენტის დატვირთვის რეგულაციებს, ასევე, სტუდენტის შეფასების წესებს სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევითი კომპონენტებისათვის და სხვა საკითხებს. ამ ბრძანების, ასევე, აკრედიტაციის სტანდარტების შესაბამისად, “პროგრამაში შემავალი კომპონენტების ფარგლებში შეთავაზებული კურსების მოცულობა წარმოდგენილი უნდა იყოს ევროპული კრედიტების ტრანსფერის სისტემის შესაბამისად, რომლის მიხედვით, 1 კრედიტი ტოლია 25 - 30 საათისა” და “თითოეული სასწავლო კურსის მოცულობა განსაზღვრული უნდა იყოს კრედიტებში. სასწავლო კურსის დაგეგმვისას და მისთვის კრედიტების მინიჭებისას გათვალისწინებული უნდა იყოს როგორც საკონტაქტო, ასევე არასაკონტაქტო საათები, რომელთა მოცულობა და მათ შორის თანაფარდობა უნდა იყოს სტუდენტის სასწავლო დატვირთვის, კურსის ფარგლებში შესასრულებელი დავალებების მოცულობისა და სირთულის, კურსის ფარგლებში გამოსაყენებელ სწავლა-სწავლების მეთოდების რელევანტურობ⁶⁰”.

სტუდენტს კრედიტი ენიჭება ერთ-ერთი დადებითი შეფასების მიღების შედეგად. შეფასების სახეებია:

- A - ფრიადი - 91-100 ქულა;
- B - ძალიან კარგი - 81-90 ქულა;
- C - კარგი - 71-80 ქულა;
- D - დამაკმაყოფილებელი - 61-70 ქულა;
- E - საკმარისი - 51-60 ქულა;
- FX – ვერ ჩააბარა, სტუდენტს უფლება აქვს გავიდეს განმეორებით გამოცდაზე - 41-50 ქულა

⁵⁸ კრედიტების ტრანსფერისა და დაგროვების ევროპული სისტემა სახელმძღვანელო (http://erasmusplus.org.ge/files/files/ECTS_Users'_Guide_ge.pdf)

⁵⁹ მინისტრის ბრძანება N3

(<https://eqe.ge/res/3%20%E1%83%91%E1%83%A0%E1%83%AB%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%90.pdf>)

⁶⁰ აკრედიტაციის დებულება

- F - ჩაიჭრა - სტუდენტმა თავიდან უნდა გაიაროს კურსი - 40 ქულა და ნაკლები

მიმდინარე ეტაპზე, აღნიშნული ბრძანება გადამუშავდა და მომზადდა ცვლილებების პროექტი, რომელიც სხვა საკითხებთან ერთად ითვალისწინებს:

- სტუდენტის შეფასების გამოჯვანას სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევითი კომპონენტებისათვის, რის საფუძველზეც სამართლებრივად მეტად მოწესრიგდა სტუდენტის შეფასების საკითხები სამეცნიერო-კვლევითი კომპონენტის თავისებურებების გათვალისწინებით;
- პანდემიის პირობებში სტუდენტის საბაკალავრო ნაშრომის, სამაგისტრო/სადისერტაციო ნაშრომის მომზადებისა და შესაბამისად, შეფასების თავისებურებებს და განსაზღვრავს ნაშრომის წარდგენისათვის ხელშემწყობ პირობებს.

4.6 კავშირი განათლების სხვა ქვესისტემებთან და ჩარჩოს დონეებთან

საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემაში არსებობს ტრანზიციის შემდეგი გზები:

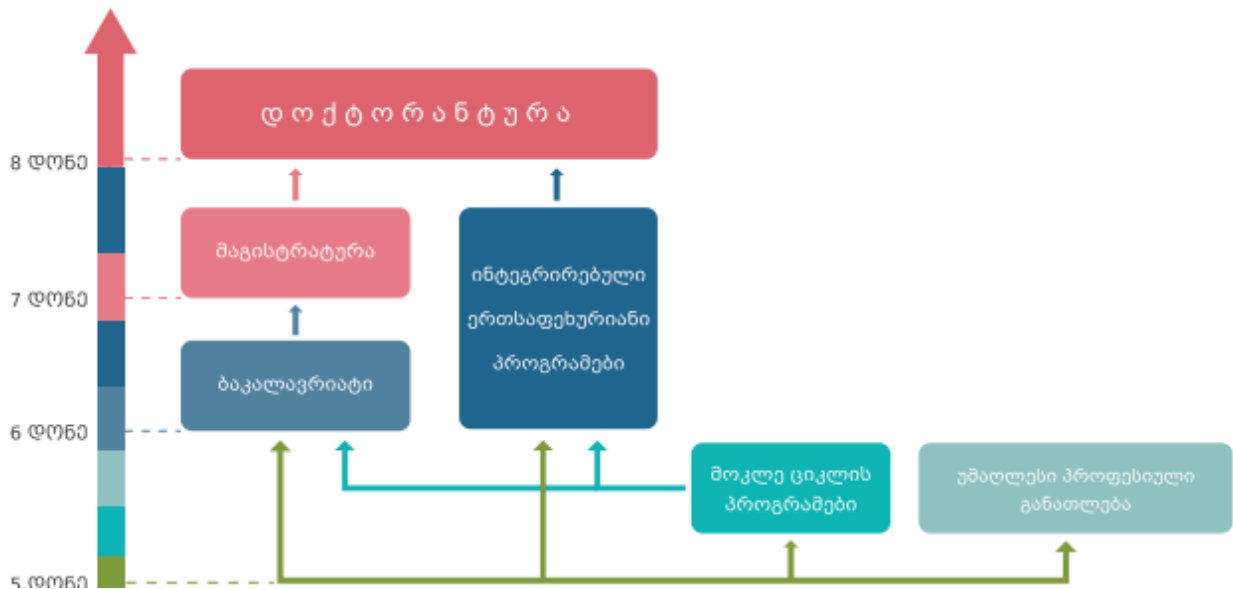
პირველი საფეხურის (ბაკალავრიატის) დასრულების შემდეგ პირს შეუძლია სწავლა გააგრძელოს მეორე საფეხურზე (მაგისტრატურაზე), რაც თავის მხრივ წარმოადგენს მესამე საფეხურზე (დოქტორანტურაზე) სწავლის გაგრძელების წინაპირობას. ბაკალავრიატიდან მაგისტრატურაზე ან მაგისტრატურიდან დოქტორანტურის საფეხურზე გადასვლისას აპლიკანტი მოქნილია. შეზღუდვები დაწესებულია მხოლოდ რეგულირებადი პროგრამების ფარგლებში.

ერთსაფეხურიანი (საბაკალავრო-სამაგისტრო ინტეგრირებული) პროგრამებიდან სწავლის გაგრძელება შეიძლება დოქტორანტურის პროგრამაზე.

გამონაკლისია:

მასწავლებლის მომზადების პროგრამა - ქმნის პროფესიაში შესვლის შესაძლებლობას, მაგრამ პირს არ ანიჭებს განათლების შემდგომ საფეხურზე სწავლის გაგრძელების უფლებას. ხოლო ვეტერინარის მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამა სწავლის შედეგების მიღწევით შეესაბამება მე-7 დონეს, ამიტომ, პირს ანიჭებს დოქტორანტურაში სწავლის გაგრძელების შესაძლებლობას. EMBA პროგრამა პირს ანიჭებს მაგისტრის ხარისხს, მაგრამ არ ანიჭებს სადოქტორო საფეხურზე სწავლის გაგრძელების უფლებას.

სქემა N10: უმაღლეს განათლებაში ტრანზიციის გზები

4.7 კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფა უმაღლეს განათლებაში

საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“¹⁶ განსაზღვრავს ხარისხის უზრუნველყოფის შემდეგ მექანიზმებს:

- ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა მექანიზმები;
- ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმები.

ხარისხის გარე უზრუნველყოფის ძირითადი მექანიზმია ავტორიზაცია და აკრედიტაცია, რაც გულისხმობს დაწესებულების ინსტიტუციურ და პროგრამულ შეფასებას და მისთვის უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამ(ებ)ის განხორციელების უფლების მინიჭებას. ავტორიზაცია სავალდებულოა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ფუქციონირებისათვის,, ხოლო აკრედიტაცია სავალდებულოა მხოლოდ რეგულირებადი და სადოქტორო საფეხურის საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის. ამასთან, მხოლოდ ავტორიზებულ დაწესებულებას აქვს სახელმწიფოს მიერ აღიარებული განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტის - დიპლომის გაცემის უფლება და მხოლოდ აკრედიტებულ პროგრამაზე ჩარიცხული სტუდენტი იღებს სახელმწიფო დაფინანსებას/გრანტს.

ავტორიზაცია დაწესებულებას ენიჭება 6 წლის ვადით. აღსანიშნავია, რომ სისტემურ დონეზე მუდმივად კონტროლდება დაწესებულებების მიერ გაწეული საგანმანათლებლო მომსახურების ხარისხი, რისთვისაც დაწესებულება პერიოდულად გადის გარე შემოწმებას - მონიტორინგს (გეგმიური, არაგეგმიური), რაც უზრუნველყოფს უმაღლესი განათლების და კვალიფიკაციების ხარისხის შენარჩუნებას და შემდგომ განვითარებას.

ხარისხის უზრუნველყოფის სხვა გარე მექანიზმებია: საგანმანათლებლო პროგრამის დამატება და სტუდენტთა ზღვრული რაოდენობის გაზრდა. აღნიშნული პროცესების დროს, ავტორიზებული დაწესებულება მოწმდება შესაბამისი პროცედურების დაცვით.

ავტორიზაციის პროცესში ხარისხის გარე უზრუნველყოფა ხორციელდება ავტორიზაციის ექსპერტთა ჯგუფის მიერ და ეფუძნება დაწესებულების განაცხადით/თვითშეფასებითა და საავტორიზაციო ვიზიტის შედეგად მიღებული ინფორმაციის ანალიზს. საბოლოო გადაწყვეტილებას დაწესებულებისთვის ავტორიზაციის მინიჭების/მინიჭებაზე უარის თქმის/ან გაუქმების შესახებ იღებს უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის საბჭო. საბჭოს წევრებს მინისტრის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს პრემიერ-მინისტრი. აღსანიშნავია, რომ ავტორიზაციის ექსპერტთა ჯგუფს ხელმძღვანელობს საერთაშორისო ექსპერტი, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ დაწესებულება ახორციელებს დიპლომირებული მედიკოსის ერთსაფეხურიან საგანმანათლებლო პროგრამას, ჯგუფს ემატება კიდევ ერთი საერთაშორისო ექსპერტი თავმჯდომარის მოადგილის რანგში.

ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმების განვითარებაში მნიშვნელოვანი გარდატეხა განხორციელდა 2017-2018 წლებში, როდესაც დამტკიცდა ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის განახლებული სტანდარტები, რომლის შემუშავებისას გათვალისწინებული იქნა ევროპის უმაღლესი საგანმანათლებლო სივრცის კონტექსტში შემუშავებული ESG-2015 სტანდარტები და სახელმძღვანელო პრინციპები. ავტორიზაციის დებულებით დამტკიცებულია ავტორიზაციის სტანდარტები:

- ა) უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მისია და სტრატეგიული განვითარება;
- ბ) უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ორგანიზაციული სტრუქტურა და მართვა;
- გ) საგანმანათლებლო პროგრამები;
- დ) უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების პერსონალი;
- ე) სტუდენტები და მათი მხარდაჭერის ღონისძიებები;
- ვ) კვლევა, განვითარება ან/და სხვა შემოქმედებითი საქმიანობა;
- ზ) მატერიალური, საინფორმაციო და ფინანსური რესურსები.

აკრედიტაციის პროცესში ხარისხის გარე უზრუნველყოფა ხორციელდება პროგრამების აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის მიერ და ეფუძნება დაწესებულების განაცხადით/თვითშეფასებითა და სააკრედიტაციო ვიზიტის შედეგად მიღებული ინფორმაციის ანალიზს. საბოლოო გადაწყვეტილებას დაწესებულებისთვის აკრედიტაციის მინიჭების/მინიჭებაზე უარის თქმის/ან გაუქმების შესახებ იღებს საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის საბჭო. საბჭოს წევრებს მინისტრის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს პრემიერ-მინისტრი. აღსანიშნავია, რომ იმ შემთხვევაში თუ დაწესებულება ახორციელებს დიპლომირებული მედიკოსის ერთსაფეხურიან საგანმანათლებლო პროგრამას ან საქართველოს და უცხოური ინსტიტუციების პარტნიორობის პირობებში ერთობლივ

საგანმანათლებლო პროგრამას, აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფს უძღვება საერთაშორისო ექსპერტი.

აკრედიტაციის დებულებით დამტკიცებულია აკრედიტაციის სტანდარტები:

- ა) საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგები და მათთან პროგრამის შესაბამისობა;
- ბ) სწავლების მეთოდოლოგია და ორგანიზება, პროგრამის ათვისების შეფასების ადეკვატურობა;
- გ) სტუდენტთა მიღწევები, მათთან ინდივიდუალური მუშაობა;
- დ) სწავლების რესურსებით უზრუნველყოფა;
- ე) სწავლის ხარისხის განვითარების შესაძლებლობები.

განათლების ხარისხის შიდა უზრუნველყოფის მექანიზმების შერჩევა წარმოადგენს საგანმანათლებლო დაწესებულებების პრეროგატივას, თუმცა საკითხს არეგულირებს აგრეთვე კანონი „უმაღლესი განათლების შესახებ“, რომლის თანახმადაც უსდ-ში სხვა ადმინისტრაციული ორგანოების გარდა უნდა არსებობდეს აგრეთვე ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახური, რომლისთვისაც გაწერილია ძირითადი ფუნქციური დატვირთვა. შიდა მექანიზმის ეფექტური მუშაობა ასევე ფასდება ავტორიზაცია-აკრედიტაციის სტანდარტების მიხედვით, რომელთა მიხედვითაც დაწესებულებას შემუშავებული უნდა ჰქონდეს საგანმანათლებლო პროგრამის დაგეგმვის, განხორციელებისა და შეფასების მეთოდოლოგია, რომელიც უნდა ეფუძნებოდეს PDCA ციკლს (დაგეგმვა-განხორციელება-შეფასება-გადახედვა/გააუმჯობესება). ხარისხის შიდა უზრუნველყოფის პროცესში დაწესებულებები ვალდებული არიან პერიოდულად განხორციელონ თვითშეფასება, რაც გულისხმობს საკუთარი საქმიანობის შეფასებას ხარისხის დადგენილ სტანდარტებთან მიმართებაში და შესაბამისი ანგარიში წარადგინონ ცენტრში ავტორიზაციის-აკრედიტაციის მიღებიდან 3 წლის თავზე.

კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფის კუთხით შესაბამისი ჩანაწერებია მოცემულია ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის სტანდარტებში. კერძოდ, ავტორიზაციის სტანდარტების მე-3 ნაწილში საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ განსაზღვრულია მოთხოვნა, რომ პროგრამა უნდა ეყრდნობოდეს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და მის საფუძველზე შემუშავებულ დარგობრივ მახასიათებელს (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), იგივე მეორდება აკრედიტაციის პირველ სტანდარტშიც უშუალოდ სწავლის შედეგებთან მიმართებით, ხოლო მე-2 სტანდარტში ზუსტდება, რომ პროგრამის შინაარსი, სტრუქტურა და მასზე დაშვების წინაპირობები შესაბამისობაში უნდა მოდიოდეს პროგრამით გათვალისწინებულ კვალიფიკაციასთან. ხოლო მე-4 სტანდარტის მიხედვით, განმახორციელებელი პერსონალს უნდა უდასტურდებოდეს პროგრამის სწავლის შედეგების მიღწევისა და გამომუშავების კომპეტენცია. აღნიშნული მოთხოვნების დაცვა უზრუნველყოფს უმაღლესი

საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ გაცემული კვალიფიკაციების ხარისხის საიმედოობას.

2021 წლის განმავლობაში, აკრედიტაციისა და ავტორიზაციის დებულებებში განხორციელდა რიგი ცვლილებები, რაც მიზნად ისახავდა უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ევროპული ასოციაციის (ENQA) ექსპერტთა მიერ შემუშავებული რეკომენდაციების შესრულებას და ასევე უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის პროცესში გამოვლენილი სხვადასხვა სახის ხარვეზის აღმოფხვრას. თავის მხრივ, უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ევროპული ასოციაციის (ENQA) მიერ შემუშავებული რეკომენდაციების შესრულება გამომდინარეობს ასოცირების შეთანხმების 359-ე მუხლიდან, რომლის თანახმადაც, უმაღლესი განათლების ხარისხის ამაღლება უნდა განხორციელდეს იმ საშუალებებით, რომელიც თანხვედრაშია ევროკავშირის „უმაღლესი განათლების მოდერნიზაციის დღის წესრიგს“ (Modernisation Agenda for Higher Education) და „ბოლონიის პროცესთან“.

აკრედიტაციის დებულებაში განხორციელებული ცვლილებების შესაბამისად დეტალურად გაიწერა უცხოური ორგანიზაციის მიერ მინიჭებული აკრედიტაციის აღიარების პროცედურები. ENQA-ს რეკომენდაციებისა და არსებული პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე, განხორციელებული ცვლილებებით, გაიმიჯნა გეგმიური და არაგეგმიური მონიტორინგის განხორციელების პროცედურა, დაზუსტდა თითოეულ შემთხვევაში აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფების შემადგენლობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია. ENQA-ს რეკომენდაციების გათვალისწინებით ცვლილებები შეეხო საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის და სააპელაციო საბჭოების საქმიანობის წესსა და უფლებამოსილების ვადას. ასევე, ცვლილებების შესაბამისად, უზრუნველყოფილია საჩივრის განხილვის წესის ჩამოყალიბება. დებულებაში ასევე განხორციელდა სხვა ცვლილებები, რომლის შესაბამისად, მოხდა აკრედიტაციის პროცედურების დახვეწა.

ავტორიზაციის დებულებაში განხორციელებული ძირითადი ცვლილებები ეხება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის და სააპელაციო საბჭოების საქმიანობის წესის განვითარებას. უფრო კონკრეტულად, გაიზარდა უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საბჭოს წევრების და სააპელაციო საბჭოს უფლებამოსილების ვადა ერთი წლიდან ორ წლამდე.

&4.8 იდენტიფიცირებული გამოწვევები

- შესამუშავებელია ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონის აღმწერებთან უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებლის ან/და უმაღლესი საგანმანათლებლო

პროგრამის სწავლის შედეგების ჩამოყალიბების ან/და შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია. თანამიმდევრული და გამჭვირვალე მეთოდოლოგიის გამოყენება, უზრუნველყოფს კვალიფიკაციების სწორად განაწილებას ჩარჩოს ფარგლებში, გაზრდის უშუალოდ ჩარჩოს გამჭვირვალობასა და საიმედოობას და ხელს შეუწყობს ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან რეფერენსირების პროცესს;

- ასოცირებული ხარისხის არსებობა თეორიულ დონეზე (პრაქტიკაში იმპლემენტაციისთვის არ არსებობს შესაბამისი საკანონმდებლო აქტები), რაც აფერხებს მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ხელშეწყობას;
- სწავლის სფეროების კლასიფიკატორი, რიგი დეტალური სფეროს ფარგლებში, საჭიროებს გადახედვას და სწავლის სფეროების გადაადგილებას/გაერთიანებას/დაყოფას. ამ ეტაპზე განსახორციელებელი ცვლილებები უკვე იდენტიფიცირებულია ხელოვნების სწავლის სფეროში;
- კრედიტების სისტემა უსდ-ებში ხშირად მორგებულია ყოველდღიურ და პრაგმატულ საჭიროებებს - განათლების აღიარების, მობილობისა და სასწავლო გეგმის მარტივად განაწილების კუთხით, კრედიტის მოცულობის კალკულაციის მოდელირება სათანადოდ ვერ ხერხდება ასევე გარე ხარისხის შეფასების კონტექსტში;
- აკრედიტაციის პროცესში ყოველთვის პრობლემატურია სამაგისტრო პროგრამების დაშვების წინაპირობების განხილვა, რადგან კანონი „უმაღლესი განათლების შესახებ“ პოტენციურ სტუდენტს აძლევს საშუალებას შეიცვალოს პროფესია (გარდა რეგულირებადი საგანმანათლებლო პროგრამისა), თუმცა ამ ცვლილების დარგობრივი მასშტაბი (ფართო-ვიწრო-დეტალური სფერო) არსად არაა დადგენილი, ხოლო სტანდარტი ითხოვს, რომ დაშვების წინაპირობა პროგრამის შინაარსს უნდა შეესაბამებოდეს;
- დარგობრივი მახასიათებელი შესაქმნელია კლასიფიკატორით გათვალისწინებული უმრავლესი სწავლის სფეროსთვის. დარგობრივი მახასიათებლის არ არსებობა, რიგ შემთხვევებში, ექვემდებარება აყენებს საგანმანათლებლო პროგრამების და გაცემული კვალიფიკაციების ხარისხს, ასევე კვალიფიკაციების ერთგვაროვნებას;
- განსახილველია ბაკალავრიატის საფეხურზე კვლევითი კომპონენტის პროგრამის სავალდებულო კომპონენტად განსაზღვრის საკითხი. აღნიშნული თემა განსაკუთრებით აქტუალურია ერთსაფეხურიანი აკადემიური პროგრამების შემთხვევაში, როცა კურსდამთავრებული სწავლას აგრძელებს დოქტორანტურის საფეხურზე იმ პირობებში, როცა მას შეიძლება არ ჰქონდეს გავლილი კვლევითი კომპონენტი.

ცენტრი, როგორც ხარისხის უზრუნველყოფის სააგენტო, მუდმივ რეჟიმში განაგრძობს მუშაობას უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის პროცესში გამოვლენილი გასაუმჯობესებელი მხარეების განვითარების მიმართულებით და ახორციელებს უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის პროცესებისა და პროცედურების უწყვეტ განვითარებასა და სრულყოფას. 2022 წლიდან, ცენტრის მიერ იგეგმება უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის სისტემის ცვლილება. კერძოდ, დაგეგმილია

უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების კლასტერული აკრედიტაციის სისტემის დანერგვა. შესაბამისად, ცენტრმა შეიმუშავა „განათლების ხარისხის გავითარების შესახებ“ საქართველოს კანონში და „უმაღლესი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონში განსახორციელებული ცვლილებების პროექტები, ასევე, უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის სტანდარტებში და აკრედიტაციის დებულებაში შესატანი ცვლილებების პროექტები. ცენტრი ასევე გეგმავს სადოქტორო განათლების საფეხურის განვითარებას და ამ მიმართულებით შემუშავებულია სადოქტორო საფეხურის საგანმანათლებლო პროგრამების შეფასების ჩარჩო დოკუმენტი. აღნიშნული დოკუმენტის მიზანია, ზალცბურგის რეკომენდაციებისა და სახელმძღვანელო პრინციპების შესაბამისად, ხელი შეუწყოს სადოქტორო საფეხურზე განათლების ხარისხის განვითარებას.

&5. მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ხელშეწყობა

მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა აერთიანებს ფორმალური (სკოლამდელი განათლება, საბაზო განათლება, სრული ზოგადი განათლება, პროფესიული განათლება და უმაღლესი განათლება) და არაფორმალური (ინფორმალური) განათლების სისტემას. ის გულისხმობს როგორც ახალი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების დაუფლების შესაძლებლობათა ფართო სპექტრს, ისე მრავალფეროვან გარემოს ამ ცოდნისა და უნარ-ჩვევების დასაუფლებლად. მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა ევროპაში განსაკუთრებით აქტუალური გახდა 2001 წლიდან, როდესაც ევროკომისიამ შეიმუშავა ამ მიმართულების განვითარების კონცეფცია და სისტემის განვითარების ერთ-ერთ საკვანძო კომპონენტად ზრდასრულთა განათლება განსაზღვრა. ეროვნულ კონტექსტში კი თემის განვითარება დაიწყო 2005 წლიდან, როდესაც საქართველო შეუერთდა ბოლონიის პროცესს და დადგა არაერთი გამოწვევის წინაშე. მათ შორის იყო: ფორმალური და არაფორმალური განათლების აღიარების სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა, ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს შემუშავება, საზოგადოების ინფორმირების დონის ამაღლება და სხვ.

2014 წელს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის დადებულმა ასოცირების ხელშეკრულებამ კიდევ ერთხელ წამოწია წინ აღნიშნული საკითხი და მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ხელშეწყობა ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შესასრულებელ ვალდებულებად განსაზღვრა⁶¹. აღნიშნული დოკუმენტის მიხედვით, საქართველოს უნდა გაეთვალისწინებინა 2006 წლის 18 დეკემბრის ევროპარლამენტისა და საბჭოს რეკომენდაცია მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ძირითად უნარებზე (2006/962/EEC). აღნიშნულის საპასუხოდ, 2014 წელს სამინისტროს მიერ შეიმუშავდა განათლებისა და მეცნიერების სისტემის განვითარების სტრატეგიული მიმართულებების დოკუმენტი, რომლის მიხედვითაც სამინისტროს პრიორიტეტს წარმოადგენდა მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის სისტემის განვითარება,

⁶¹ “ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთის მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის“, დანართი XXXII.

აღნიშნულის წინაპირობად კი მნიშვნელოვნად იქნა მიჩნეული განათლების ყველა საფეხურზე საკვანძო კომპეტენციების განვითარების ეფექტური მექანიზმების დანერგვა. კონცეფცია ასევე ითვალისწინებდა არაფორმალური განათლების წახალისებას. ამ თვალსაზრისით პრიორიტეტულად იქნა მიჩნეული არაფორმალური პროფესიული განათლების აღიარების მექანიზმების ამოქმედება, ზრდასრულთა განათლების ხელშეწყობა და კონცეფციის რეალიზებაში საგანმანათლებლო დაწესებულებების ჩართვა. დასახული მიზნების შესაბამისად, 2013 წლიდან დაწყებულმა პროფესიული განათლების რეფორმამ გაითვალისწინა სამინისტროს სტრატეგიით განსაზღვრული ამოცანები და პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტების (ჩარჩო დოკუმენტების) აუცილებელ ნაწილად აქცია ზოგადი მოდულების ბლოკი. აღნიშნული მოდულები ეხმიანება ევროპარლამენტისა და საბჭოს რეკომენდაციას მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ძირითად უნარებზე და მათ განვითარებაზე ორიენტირებული. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ზემოთდასახელებულ რეკომენდაციაში ცვლილებები შევიდა 2018 წელს, რომლის საფუძველზეც პროფესიული განათლების სისტემაში მიმდინარე მდგომარეობით განახლდა მხოლოდ ერთი მოდული - „სამოქალაქო განათლება“. სხვა ზოგადი მოდულები საჭიროებს შესაბამის განვითარებას. პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტებით მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის საკვანძო კომპეტენციების დაფარვასთან დაკავშირებით 2020 წელს ევროკავშირის მხარდაჭერით ჩატარდა კვლევა, რომელმაც გამოკვეთა, რომ აღნიშნული დოკუმენტებით არათანაბარზომიერად ხდება საკვანძო კომპეტენციების გამომუშავება და რომ პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის შემუშავების მეთოდოლოგია ამ კუთხით საჭიროებს გადახედვას.

2017 წელს სამინისტროს მიერ შემუშავდა 2017-2021 წლის სტრატეგიის დოკუმენტი, რომელიც დაეფუძნა ევროპარლამენტისა და ევროპის საბჭოს რეკომენდაციებს მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის მიმართულებით. დოკუმენტის თანახმად, გატარებული რეფორმების მიუხედავად, გამოწვევად რჩება განათლების და გადამზადების სერვისების ხარისხი და თანაბარი ხელმისაწვდომობა, ასევე მნიშვნელოვანი გამოწვევაა განათლების შესაბამისობა შრომის ბაზრის მოთხოვნებთან, სამეწარმეო უნარ-ჩვევების განვითარება განათლების ყველა საფეხურზე და მეცნიერებისა და კვლევების ხელშეწყობა. დოკუმენტში განსაზღვრული სხვა გამოწვევები ამ დროისთვის უკვე აღმოფხვრილია, კერძოდ:

- საგანმანათლებლო ჩიხი - წარმოადგენდა მნიშვნელოვან გამოწვევას მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის კონტექსტში. აღნიშნული პრობლემა აღმოიფხვრა „პროფესიული განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის განახლებული რედაქციით (დეტალურად იხ. თავი 4. 1. პროფესიული განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო);
- ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს განახლება და მისი რეფერენსირება/თვითსერტიფიცირება - აღნიშნული საკითხი ნაწილობრივ

გადაჭრილია. 2019 წელს მინისტრის ბრძანების შესაბამისად დამტკიცდა⁶² განახლებული ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორი, რომელიც დაეფუძნა მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს (EQF-LLL) და ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოს (QF-EHEA) მოთხოვნებს. სისტემის განვითარების შემდგომი ეტაპია ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს რეფერენსირება ევროპულ კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან და თვითსერტიფიცირება ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან.

სტრატეგიულ დოკუმენტში ასევე ხაზი გაესვა პროფესიული განათლების კრედიტების უმაღლეს განათლებაში აღიარების პროცედურების შემუშავებისა და ამოქმედების აუცილებლობას. დოკუმენტის მიხედვით, დასახული ამოცანის განხორციელებისათვის საჭირო იქნება უმაღლესი განათლების საფეხურზე მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ეფექტიანი სისტემის შექმნა, რაც განათლების მიღების მრავალფეროვანი საშუალებების არსებობასა და მიღებული განათლების აღიარების მოქნილი მექანიზმების შექმნას გულისხმობს (იხ. ქვეთავები „ფორმალური განათლების აღიარება“, „არაფორმალური განათლების აღიარება“).

5.1 ფორმალური განათლების აღიარება

მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ხელშემწყობ ინსტრუმენტს ფორმალური განათლების აღიარება წარმოადგენს. ამ მიმართულებით საქართველოს განათლების სისტემაში არსებობს შემდეგი შესაძლებლობები:

ზოგადი განათლება - მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით დარეგულირებულია უცხოეთში მიღებული განათლების აღიარების წესი, აღნიშნული სერვისის განხორციელების უფლებამოსილება კი დელეგირებულია ცენტრზე⁶³. წესი განსაზღვრავს აღიარების პროცედურასა და პროცესში წარმოსადგენ დოკუმენტებს. უწყვეტი განათლების მიღების კონტექსტში მნიშვნელოვანია, რომ წესი პირს აძლევს შესაძლებლობას დაესწროს შესაბამისი კლასის გაკვეთილს სასწავლო პროცესში მონაწილეობის მიღების მიზნით, სანამ მისი განათლების აღიარების შესახებ გადაწყვეტილება იქნება მიღებული. ამისთვის აუცილებელია, რომ პირმა საგანმანათლებლო დაწესებულებაში წარადგინოს ცნობა, სადაც

⁶² „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება.

⁶³ „საქართველოში გაცემული საგანმანათლებლო დოკუმენტების ნამდვილობის დადასტურებისა და უცხოეთში მიღებული განათლების აღიარების წესისა და საფასურების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2010 წლის 1 ოქტომბრის N98/ნ ბრძანება.

ასახულია, რომ მისი განათლების აღიარების შესახებ შესაბამისი პროცესი მიმდინარეობს ცენტრის მიერ. წესი ითვალისწინებს ალტერნატიულ მექანიზმსაც იმ შემთხვევაში, თუ პირის მიერ მიღებული განათლების აღიარება ვერ დადასტურდება. ამ შემთხვევაში, პირი უფლებამოსილია ექსტერნატის გზით დაძლიოს შესაბამისი კლასის მასალა და შემდეგ გააგრძელოს სწავლა ფორმალურ საგანმანათლებლო სივრცეში.

პროფესიული განათლების კონტექსტში, ფორმალური განათლების აღიარების მიმართულებით, მნიშვნელოვანი ცვლილებები განხორციელდა 2020 წელს, როდესაც მიღებული იქნა მინისტრის შესაბამისი ბრძანება. აღნიშნული ბრძანების მიხედვით, პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის მიზნებისთვის შესაძლებელია, როგორც პროფესიული, ისე ზოგადი და უმაღლესი განათლების საფეხურების ფარგლებში შექმნილი ფორმალური განათლების აღიარება. წესის თანახმად ფორმალური განათლების აღიარება დასაშვებია თუ:

ა) საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული და მიღწეული სწავლის შედეგები ერთნაირადაა ფორმულირებული ან ფორმულირებაში არსებობს მცირედი განსხვავება, რომელიც ხელს არ უშლის მათ იდენტურად მიჩნევას, ამასთან ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს შესაბამისი დონის აღმწერის გათვალისწინებით, სწავლის შედეგები ერთმანეთთან თავსებადია;

ბ) მიღწეული სწავლის შედეგები ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს შესაბამისი დონის აღმწერის გათვალისწინებით აღემატება საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებულ სწავლის შედეგებს.

ფორმალური განათლების აღიარებას ახორციელებს პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამის განმახორციელებელი საგანმანათლებლო დაწესებულება, რომელიც ვალდებულია, ნორმატიულ აქტზე დაყრდნობით, შეიმუშაოს შიდა ინსტიტუციური რეგულაცია და პროფესიულ სტუდენტებს ჩარიცხვისთანავე მიაწოდოს ინფორმაცია ამ შესაძლებლობის შესახებ. კანონქვემდებარე აქტმა, სისტემურ დონეზე, განსაზღვრა ყველა ის მნიშვნელოვანი პროცედურული და შინაარსობრივი დეტალი, რომელიც უნდა იქნეს გათვალისწინებული ფორმალური განათლების აღიარების პროცესში, რითაც მნიშვნელოვნად მოაწესრიგა სფერო. კერძოდ, წესის საფუძველზე დადგინდა: აღიარების პროცესის ეტაპები, ადმინისტრირების ვადა (საერთო ვადა არ უნდა აღემატებოდეს განაცხადის მიღებიდან 1 თვეს), წარმოების ფორმა (კოლეგიური ორგანოს მიერ განაცხადის განხილვა, გადაწყვეტილების მიღება), კომისიის რეგლამენტის მნიშვნელოვანი საკითხები და პროცესის ადმინისტრირების საანგარიშო დოკუმენტების შინაარსი (განმცხადებლის წერილობითი განცხადება, გადაწყვეტილება, ფორმალური განათლების აღიარების შედეგების შესახებ ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტი). ფორმალური განათლების აღიარების შედეგები აისახება განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემაში.

უმაღლესი განათლების კონტექსტში ფორმალური განათლების აღიარების საკითხები მოწესრიგებულია კანონით.⁶⁴ აქ განსაზღვრულია, როგორც უცხოეთში მიღებული განათლების აღიარების საკითხები, ისე ერთი კვალიფიკაციის ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების სხვა კვალიფიკაციის მიზნებისთვის აღიარების თემები. პირველ შემთხვევაში აღიარების პროცედურების განხორციელებას უზრუნველყოფს ცენტრი, მეორე შემთხვევაში კი კვალიფიკაციებთან დაკავშირებული შესაბამისი საკითხის განხორციელების უფლებამოსილება დელეგირებულია თავად უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაზე. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ „უმაღლესი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, ერთი კვალიფიკაციის ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების სხვა კვალიფიკაციის მინიჭების მიზნებისთვის აღიარება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ სწავლის შედეგები აკადემიური უმაღლესი განათლების იმავე საფეხურის სხვა საგანმანათლებლო პროგრამის დაძლევიტ იქნა მიღწეული.

კანონმდებლობა ასევე ითვალისწინებს მოკლე ციკლის საგანმანათლებლო პროგრამების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების (ჩარჩოს მე-5 დონე) აღიარებას ბაკალავრიატის (ჩარჩოს მე-6 დონე) ან ინტეგრირებული საგანმანათლებლო პროგრამების (ჩარჩოს მე-6 და მე-7 დონე) მიზნებისთვის, რითაც გარკვეულწილად შემოიფარგლება უმაღლესი განათლების საფეხურზე პროფესიული განათლების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების აღიარება, რაც ქმნის ერთგვარ გამოწვევას მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ხელშეწყობის კონტექსტში.

5.2 არაფორმალური განათლების აღიარება

არაფორმალური განათლების აღიარება წარმოადგენს მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ხელშეწყობის მეორე მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს. მისი მიზანია დაინტერესებული პირებისთვის ფორმალური განათლების მიღმა მიღწეული სწავლის შედეგების დადასტურება, რაც უზრუნველყოფს პიროვნული განვითარების, სწავლის გაგრძელების, კვალიფიკაციის მინიჭების, დასაქმების/კარიერული ზრდის/თვითდასაქმების ხელშეწყობას.

საქართველოს განათლების სისტემაში არაფორმალური განათლების აღიარება შესაძლებელია ზოგადი განათლებისა და პროფესიული განათლების ფარგლებში. **უმაღლესი განათლების სივრცეში ასეთი შესაძლებლობა ამ დრომდე არ არის შექმნილი.** თავად ცნება არაფორმალური

⁶⁴ საქართველოს კანონი „უმაღლესი განათლების შესახებ“, მუხლი 50¹.

განათლება საქართველოში ფართო მნიშვნელობით გამოიყენება და ის მოიცავს როგორც არაფორმალურ (non formal), ისე ინფორმალურ (informal) განათლებასაც.

ზოგადი განათლების ფარგლებში არაფორმალური განათლების აღიარება ხორციელდება ექსტერნატის გზით. აღნიშნული საკითხი დარეგულირებულია მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით⁶⁵. რეგულაციის თანახმად, ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების ძირითადად დამოუკიდებლად დაძლევის შემთხვევაში, პირს უფლება აქვს ექსტერნატის ფორმით ჩააბაროს ზოგადი განათლების ცალკეული კლასის/კლასების, ასევე ცალკეულ კლასში შემავალი საგნის/საგნების ზოგადსაგანმანათლებლო სასწავლო პროგრამა/პროგრამები იმ შემთხვევაში, თუ მისი ასაკი შეესაბამება ან აღემატება ექსტერნატის ფორმით დასაძლევ კლასის მოსწავლეთა ასაკობრივ ჯგუფს და ამასთან, დაძლეული აქვს წინმსწრები კლასის საგანმანათლებლო პროგრამა. ამასთან, ასაკობრივ შეზღუდვასთან დაკავშირებით, ობიექტური გარემოების არსებობის შემთხვევაში, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი უფლებამოსილია განსაზღვროს გამონაკლისი შემთხვევები.

ზოგადი განათლების ექსტერნის ფორმით სერტიფიცირებას/გამოცდას ატარებს ის საგანმანათლებლო სკოლა რომლის მოსწავლესაც წარმოადგენს ექსტერნი, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც პირი ითხოვს მე-12 კლასში შემავალი საგნის/საგნების (ქართული ენა და ლიტერატურა, მათემატიკა, ისტორია, ინგლისური ენა, სამოქალაქო თავდაცვა და უსაფრთხოება) ზოგადსაგანმანათლებლო სასწავლო პროგრამის/პროგრამების ექსტერნატის ფორმით დაძლევას. ამ შემთხვევაში, გამოცდა ტარდება ცენტრალიზებულად, სამინისტროს სისტემაში შემავალი სსიპ-განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემის მიერ, ელექტრონული ფორმით.

პროფესიულ განათლებაში არაფორმალური განათლების აღიარების შესაძლებლობა განსაზღვრულია საქართველოს კანონით „პროფესიული განათლების შესახებ“ (აღიარება შესაძლებელია პროფესიული განათლების სამივე დონის (მესამე, მეოთხე, მეხუთე) ფარგლებში, ხოლო თავად აღიარების შესაძლებლობები და პირობები დადგენილია მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით⁶⁶. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ბრძანებით განსაზღვრული ეტაპები და პროცესები სრულად მოერგო ევროკავშირის მიერ პროცესისთვის დადგენილ ჩარჩოს. კერძოდ, არაფორმალური განათლების აღიარების ეტაპები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

⁶⁵ „ექსტერნატის ფორმით მიღებული განათლების სერტიფიცირების დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2011 წლის 18 თებერვლის N18/ნ ბრძანება.

⁶⁶ „არაფორმალური განათლების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 6 სექტემბრის N188/ნ ბრძანება

პროცესის წარმართვისთვის მნიშვნელოვანია მიუკერძოებლობის, გამჭვირვალობისა და ინტერესთა კონფლიქტის პრინციპების დაცვა, ასევე არაფორმალური განათლების ამლიარებელი კომისია ფორმირებული უნდა იყოს დაინტერესებული პირების ჩართულობით, მათ შორის, აუცილებლად უნდა მოიცავდეს დამსაქმებლების ან/და დამსაქმებელთა/დარგობრივი გაერთიანების წარმომადგენელს⁶⁷.

კომისია უფლებამოსილია არაფორმალური განათლება აღიაროს სრულად ან ნაწილობრივ. სრული აღიარების შემთხვევაში გაიცემა კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტი - დიპლომი, ხოლო ნაწილობრივი აღიარების შემთხვევაში - სერტიფიკატი (თუ დადასტურდა მოდულით/მოდულებით განსაზღვრული ყველა სწავლის შედეგი) ან ცნობა (თუ დადასტურდა მოდულით/მოდულებით განსაზღვრული სწავლის შედეგების ნაწილი).

არაფორმალური განათლების აღიარების უფლების მოპოვებისათვის საგანმანათლებლო დაწესებულებამ/იურიდიულმა პირმა უნდა დააკმაყოფილოს საქართველოს მთავრობის შესაბამისი დადგენილებით⁶⁸ განსაზღვრული პირობები.

არსებული მდგომარეობით, არაფორმალური განათლების აღიარების უფლება სულ მოპოვებული აქვს 4 პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებას,⁶⁹ რაც, საერთო ჯამში, საშუალებას იძლევა აღიარებული იქნას 17 პროფესიული კვალიფიკაცია შემდეგ სწავლის სფეროებში:

- 041 ბიზნესი და ადმინისტრება;
- 071 ინჟინერია და საინჟინრო საქმე;
- 101 პერსონალური მომსახურებები;
- 011 განათლება;

⁶⁷ „არაფორმალური განათლების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების აღიარების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 6 სექტემბრის N188/ნ ბრძანება

⁶⁸ „არაფორმალური განათლების აღიარების უფლების მოპოვების წესისა და პირობების და არაფორმალური განათლების აღიარების უფლების მოპოვების საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 20 სექტემბრის N459 დადგენილება

⁶⁹ წყარო: <https://eqe.ge/ka/page/static/873/araformaluri-ganatilebis-aghiareba>

- 061 ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიები;
- 091 ჯანდაცვა;
- 073 არქიტექტურა და მშენებლობა
- 103 უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მომსახურებები;

მოქმედი რეგულაციების შესაბამისად, ცალკეული კომპეტენციების დადასტურება შესაძლებელია ასევე პროფესიული მოზადების/პროფესიული გადამზადების პროგრამების ფარგლებშიც.

არაფორმალური განათლების აღიარების დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით სისტემურ დონეზე ხორციელდება ბევრი აქტივობა. მათ შორის, ცენტრის მიერ შემუშავდა "არაფორმალური განათლების აღიარების კონსულტანტთა შერჩევის, სერტიფიცირების და სტატუსის შეწყვეტის წესი"⁷⁰; შეიქმნა სერტიფიცირებული კონსულტანტების კორპუსი; დაინტერესებული ინსტიტუციებისთვის, მაძიებლებისა და კონსულტანტებისთვის შემუშავდა პროცესის წარმართვის ეტაპებისა და თავისებურებების შესახებ მეთოდური სახელმძღვანელოები და გზამკვლევები⁷¹; პროცესის დოკუმენტირების უზრუნველყოფის მიზნით შემუშავდა უნიფიცირებული ფორმები, ხოლო ადმინისტრირებისთვის მომზადდა ელექტრონული პორტალი.

განხორციელებული აქტივობების მიუხედავად, 2019 წლიდან დღემდე არაფორმალური განათლების აღიარების არცერთი ფაქტი არ დაფიქსირებულა. აღნიშნულის მიზეზად შეიძლება დასახელდეს:

- არაფორმალური განათლების აღიარების ბენეფიტებისა და ზოგადად, ამ შესაძლებლობის არსებობის შესახებ საზოგადოების ინფორმირების დაბალი დონე. ინტერნეტ სივრცესა და მედია საშუალებებში თითქმის არ ვრცელდება ინფორმაცია არაფორმალური განათლების აღიარების შესახებ, ინფორმაციის ნაკლებობაა იმ პროვაიდერების ვებ-გვერდებზეც, რომელთაც მოპოვებული აქვთ აღიარების უფლება. აქ განთავსებული⁷² ინფორმაცია ფაქტობრივად იდენტურია დამტკიცებული რეგულაციებისა და არ არის განმარტებული პოპულარულ ენაზე, რაც დაინტერესებული, არაპროფესიონალი პირებისთვის ართულებს ინფორმაციის გაგებას, ასევე არ არის

⁷⁰ "არაფორმალური განათლების აღიარების კონსულტანტთა შერჩევის, სერტიფიცირების და სტატუსის შეწყვეტის წესი". სსიპ განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის 2019 წლის 16 სექტემბრის №837/ი ბრძანება

⁷¹ წყარო: <https://eqe.ge/ka/page/static/873/araformaluri-ganatilebis-aghiareba>

⁷² <https://eqe.ge/ka/page/static/873/araformaluri-ganatilebis-aghiareba>

<https://vet.ge/ge/services/non-formal-education>

<https://edu.aris.ge/news/rogor-xdeba-saqartveloshi-araformaluri-ganatilebis-agiareba-detaluri-instruqcia.html>

განმარტებული შესაძლებლობები, რაც არაფორმალური განათლების აღიარებას სდევს თან და ა.შ.

- **დასაქმების მიზნებისთვის პირებს არ სჭირდებათ ფორმალური კვალიფიკაციის ფლობა.** რიგ შემთხვევებში პროფესიაში შესვლა, განვითარება ან კარიერული წინსვლა არ მოითხოვს შესაბამისი ფორმალური განათლების ფლობას.
- **არაფორმალური განათლების აღიარება დაკავშირებულია ფინანსურ რესურსებთან.** მაძიებელს თავად უწევს პროცესის დაფინანსება, რაც შეიძლება ასევე განხილული იქნას არაფორმალური განათლების აღიარების დანერგვის ხელისშემშლელ მიზეზად. მნიშვნელოვანია, ამ მხრივ, გაიზარდოს დაფინანსების შესაძლებლობები (შესაძლოა განხილული იქნას პროცესის სახელმწიფო დაფინანსების სქემაში მოქცევა);
- **არაფორმალური განათლების აღიარება ებმის ჩარჩო დოკუმენტს, რაც ართულებს პროცესს.** მნიშვნელოვანია, არაფორმალური განათლების აღიარება დაეფუძნოს პროფესიულ სტანდარტს.

საქართველოს კანონი „პროფესიული განათლების შესახებ“ ასევე ადგენს „რეგულირებადი პროფესიის ფარგლებში არაფორმალური განათლების აღიარების შესაძლებლობას“, თუმცა შესაბამისი წესი მთავრობის მიერ ჯერ არ არის დამტკიცებული. სიტუაციას ართულებს ის გარემოებაც, რომ პროფესიული განათლების კანონში რეგულირებადი პროფესიების ჩამონათვალი არ არის განსაზღვრული. ასევე, ქვეყანაში არ არსებობს პროფესიული განათლების სფეროში რეგულირებადი პროფესიების ერთიანი ჩამონათვალი (ნუსხა). აღნიშნული საკითხების განსაზღვრა დელეგირებულია შესაბამის დარგობრივ სამინისტროებზე და საკანონმდებლო ნორმებზე.

5.3 მოკლევადიანი მომზადების/მოკლევადიანი გადამზადების პროგრამები

პროფესიული განათლების ფარგლებში 2019 წლიდან ხორციელდება მოკლევადიანი პროგრამები, რომლებიც მთელ ცხოვრების მანძილზე სწავლის შესანიშნავი საშუალებაა. აღნიშნულ პროგრამები დაინტერესებულ პირებს ეხმარება მოკლე დროში დაეუფლონ ახალ პროფესიას ან აიმაღლონ კვალიფიკაცია არსებული პროფესიის ფარგლებში და გავიდნენ შრომის ბაზარზე. პროგრამების მინიმალური და მაქსიმალური ხანგრძლივობა სისტემურ დონეზე არ არის განსაზღვრული, თუმცა გავრცელებული პრაქტიკით მათი საშუალო ხანგრძლივობა მერყეობს ერთიდან ექვს თვემდე. მოკლევადიან პროგრამებზე დაშვების წინაპირობაა მინიმუმ საბაზო განათლების ფლობა, მინიმალური ასაკი განისაზღვრება პროგრამის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ხოლო მაქსიმალური ასაკი შეზღუდული არ არის.

5.4 მცირეკრედიტიანი პროგრამები

მიკროკრედიტები, იგივე მცირეკრედიტიანი პროგრამები არის მცირე მოცულობის სასწავლო აქტივობები (კურსები) და რომლებიც აღიარებულია სახელმწიფოს მიერ. ევროპაში მოქმედი პრაქტიკის თანახმად, აღნიშნული კურსები შესაძლებელია შეთავაზებული იქნეს უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ, ან აღიარებულ იქნეს წინარე განათლების ფარგლებში (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ან აღიარებული იქნას ლისაბონის კონვენციის შესაბამისად.

მიკროკრედიტების დანიშნულებაა პირის აღჭურვა სპეციფიური ცოდნით, უნარებითა და კომპეტენციებით, რომლებიც პასუხობს სოციალურ, კულტურულ, პიროვნულ და დასაქმების ბაზრის მოთხოვნებს. მიკროკრედიტები სამუშაო ადგილზე ან მის მიღმა კვალიფიკაციის ამალგების ეფექტიანი ინსტრუმენტია, რომელსაც იყენებენ დასაქმების ბაზრის წარმომადგენლები, საგანმანათლებლო დაწესებულებები და არაკომერციული ორგანიზაციები, რადგან ეს ინსტრუმენტი ყველაზე უკეთ და ეფექტიანად პასუხობს დასაქმების ბაზრის ცვლებად მოთხოვნებს.

აღსანიშნავია, რომ ცენტრის ინიციატივით, უმაღლეს განათლებაში მიკროკრედიტების სისტემის დანერგვის თაობაზე მუშაობა 2020 წლიდან დაიწყო. ამ პერიოდის ცენტრი ჩართულია ბოლონიის პროცესის განხორციელების ჯგუფის (BICG) ხარისხის განვითარების თემატური საექსპერტო ჯგუფის (TPG C on QA) პროექტში - “MICROBOL - credentials linked to the Bologna Key Commitments”. პროექტი ხორციელდება ევროპის კომისიის ფინანსური მხარდაჭერით და მიზნად ისახავს ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის ძირითადი ვალდებულებების ქრილში უმაღლეს განათლებაში მიკროკრედიტების სისტემის დანერგვის ხელშეწყობას. დაინტერესებული მხარეების მხრიდან მიღებული უკუკავშირის და ბოლონიის ძირითადი ვალდებულებების გათვალისწინებით, ცენტრი გეგმავს რიგი აქტივობების განხორციელებას, რომლებიც უკავშირდება მცირეკრედიტიანი პროგრამების დანერგვას და მათი სწავლის შედეგების ფორმალური განათლების ფარგლებში აღიარებას. აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად, 2021 წელს ცენტრმა განახორციელა მოკვლევა, რომელიც მიზნად ისახავდა მიკროკრედიტების დანერგვასთან დაკავშირებით მიზნობრივი აუდიტორიის კოლექტიური მოლოდინებისა და განწყობის შეფასებას, ასევე არსებული პრაქტიკის შესახებ ინფორმაციის მოგროვებას.

კვლევის შედეგების მიხედვით, გამოკითხულთა უმრავლესობამ საჭიროდ მიიჩნია მიკროკრედიტების სამართლებრივ ჩარჩოში მოქცევა, პროგრამის მოცულობის გასაზომად უპირატესობა მიანიჭა ECTS კრედიტების გამოყენებას (ნაცვლად საათებისა) და ამ პროცესში მნიშვნელოვნად ჩათვალა ხარისხის გარე უზრუნველყოფის მექანიზმების გამოყენება, გამოკითხულთა თითქმის ნახევარმა კი დააფიქსირა

მცირეკრედიტიანი პროგრამების ჩარჩოში ასახვის აუცილებლობა. ამ ეტაპზე მსგავს პროგრამებს ახორციელებს გამოკითხულთა მხოლოდ მცირე ნაწილი (15%), თუმცა უმრავლესობას (93%) აქვს მოლოდინი, რომ მომავალში მცირეკრედიტის პროგრამებზე მოთხოვნა გაიზრდება.

რაც შეეხება მიკროკრედიტების ფორმალიზებას, გამოკითხულმა დაწესებულებებმა დააიდენტიფიცირეს შემდეგი გამოწვევები:

- შესაბამისი საკანონმდებლო ჩარჩოს არარსებობა;
- გამოცდილების არარსებობა;
- დამსაქმებელთა ნაკლები ჩართულობა/დასაქმების ბაზრის დაბალი მოთხოვნა;
- საზოგადოების ინფორმირებულობის დაბალი დონე;
- არაფორმალური განათლების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების ფორმალური განათლების ფარგლებში აღიარების შეუძლებლობა.

5.5 იდენტიფიცირებული გამოწვევები

მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ხელშეწყობის კონტექსტში იდენტიფიცირებულია შემდეგი გამოწვევები:

- აკადემიური განათლების საფეხურზე არაფორმალური განათლების აღიარების მექანიზმების არ არსებობა;
- აკადემიური განათლების საფეხურზე ფორმალური განათლების აღიარების შეუძლებლობა (არ ხდება უმაღლესი პროფესიული განათლების სწავლის შედეგების აღიარება, თუმცა დაშვებულია ასოცირებული ხარისხის სწავლის შედეგების აღიარება, მაშინ როცა ორივე მეხუთე დონის სწავლის შედეგებზე გადის);
- პროფესიულ განათლებაში არაფორმალური განათლების აღიარების დანერგვა (მიუხედავად არსებული მექანიზმებისა, 2019 წლიდან დღემდე არცერთი არაფორმალური განათლების აღიარების შემთხვევა არ განხორციელებულა);
- შესაბამისი ბაზის (რეესტრის) არ არსებობა, სადაც გამოჩნდება, რომელი კვალიფიკაციების ფარგლებში არის შესაძლებელი არაფორმალური განათლების აღიარება;
- მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის კომპეტენციების სრულფასოვანი ინტეგრირება საგანმანათლებლო პროგრამებში და „მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის ძირითად უნარებზე“ ევროპარლამენტისა და საბჭოს განახლებულ რეკომენდაციასთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

6. ინტერნაციონალიზაცია

ბოლონიის პროცესი

ბოლონიის პროცესს საფუძველი ჩაეყარა 1999 წელს და გულისხმობდა ინტელექტუალური, კულტურული, სოციალური, სამეცნიერო-ტექნოლოგიური განზომილებების გაერთიანების მიზნით უმაღლესი განათლების ერთიანი ევროპული სივრცის შექმნას, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობდა ევროპის წევრი ქვეყნების უმაღლესი განათლების სისტემების ჰარმონიზაციას.

საქართველო ბოლონიის პროცესს 2005 წელს, ნორვეგიის ქალაქ ბერგენში გამართულ სამიტზე, შეუერთდა. ბოლონიის სივრცეში გაერთიანებამ უზრუნველყო ჩვენს ქვეყანაში უმაღლესი განათლებაში სამ საფეხურიან (საბაკალავრო, სამაგისტრო, სადოქტორო) სისტემაზე გადასვლა და ასევე საფუძველი დაუდო, ეროვნულ დონეზე კვალიფიკაციების სისტემის განვითარების მიზნით, ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს შემუშავებას.

2018 წელს, პარიზის კომუნიკეს მოთხოვნების შესაბამისად, ბოლონიის სამეთვალყურეო ჯგუფმა (BFUG) ბოლონიის ძირითადი ვალდებულებების ეროვნულ დონეზე დანერგვის მიზნით ჩამოაყალიბა ბოლონიის დანერგვის საკოორდინაციო ჯგუფი (BICG), რომლის ძირითადი ვალდებულება იყო ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში, ბოლონიის წევრი ქვეყნების ჩართულობით სამუშაო შეხვედრების და კონფერენციების ორგანიზება. ამ მიზნით შექმნა სამი თემატური სამუშაო ჯგუფი (TPG A, TPG B, TPG C), რომელთა შემადგენლობაში შედიოდნენ ეროვნულ დონეზე წარმოდგენილი განათლების ექსპერტები.

საქართველო 2018 -2019 წლებში აქტიურად მონაწილეობდა აღნიშნულ თემატური სამუშაო ჯგუფების მუშაობაში. კვალიფიკაციების ჩარჩოს თემატური სამუშაო ჯგუფი (TPG A), მოიცავდა ისეთ ძირითად ვალდებულებებს, როგორცაა: ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოების უმაღლესი განათლების სივრცისა (EHEA QF) და მთელი სიცოცხლის მანძილზე ევროპული კვალიფიკაციების (EQF LLL) ჩარჩოებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება; კრედიტების ტრანსფერისა და დაგროვების ევროპული სისტემის (ECTS) მომხმარებლის სახელმძღვანელოს სრული დანერგვა; მოკლე ციკლის კვალიფიკაციების დანერგვა უმაღლესი განათლებაში; კვალიფიკაციის ჩარჩოების მრავალმხრივი გამოყენება დაინტერესებული მხარეების მიერ; ბოლონიის სამსაფეხურიანი სტრუქტურის მიღმა არსებული სასწავლო პროგრამები; ურთიერთკავშირი კვალიფიკაციის ჩარჩოებსა და ხარისხის უზრუნველყოფას შორის.

აღნიშნულ პროექტებში საქართველოს აქტიურმა მონაწილეობამ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საქართველოს კვალიფიკაციების სისტემის შემდგომ განვითარებასა და ცნობადობის ამაღლების მიმართულებით. სწორედ ამ თანამშრომლობის შედეგია ის, რომ

დღეს საქართველო წარმოადგენს კვალიფიკაციების ჩარჩოს განვითარების თემატური საექსპერტო ჯგუფის (TPG A) თანათავმჯდომარე ქვეყანას ავსტრიასა და ლატვიასთან ერთად. აღნიშნული პოზიცია საქართველოს საშუალებას აძლევს მონაწილეობა მიიღოს ბოლონის პროცესის ძირითადი ვალდებულებების კრილში კვალიფიკაციების ევროპული ჩარჩოს განვითარების პოლიტიკის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში.

2021 წლის ივნისში, ბოლონის პროცესის განხორციელების ჯგუფის (BICG) კვალიფიკაციების ჩარჩოს განვითარების თემატური საექსპერტო ჯგუფის (TPG A on QF) პირველი სამუშაო შეხვედრა ჩატარდა, რომელსაც ორგანიზება საქართველომ გაუწია. შეხვედრაზე განხილული იქნა 2018 - 2020 წლებში თემატური საექსპერტო ჯგუფის საქმიანობა და 2021-2024 წლების სამომავლო ხედვები.

ინტერნაციონალიზაციის თავალსაზრისით მნიშვნელოვანი სიახლეა პროფესიული განათლების მიმართულებით ერაზმუს + ევროკავშირის პროგრამა, რომლის განხორციელების დაწყება 2021 წელს არის დაგეგმილი და სამი მიმართულებით მოიაზრებს პროცესის განვითარებას. ესაა: ევროპის ქვეყნებიდან ჩამოსული მასწავლებლების და სტუდენტების გამოცდილების გაზიარება; ინსტიტუციური განვითარების მიმართულებით პროფესიული სტუდენტებისა და პედაგოგების სტაჟირება ევროპის ქვეყნებში და ევროპელ პარტნიორებთან ერთად რეგიონული პროფესიული განათლების ცენტრების დაფუძნება და კონკრეტული დარგების გაძლიერება.

წევრობა და პარტნიორობა საერთაშორისო ორგანიზაციებში

საქართველოს განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემის ევროპულ და საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოების მიზნით, ცენტრი აქტიურად თანამშრომლობს საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, იზიარებს და ნერგავს საერთაშორისო გამოცდილებებს.

ცენტრი არის საერთაშორისო და ევროპის მასშტაბით ხარისხის უზრუნველყოფის საკითხებზე წამყვანი ორგანიზაციების წევრი. ერთერთი მთავარი მონაპოვარი ცენტრისთვის არის უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ევროპული ასოციაციის (ENQA) წევრობა, რომლის სტატუსიც ცენტრმა 2019 წელს მოიპოვა, ხუთი წლის ვადით. შეფასების შედეგად უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ევროპული ასოციაციის (ENQA) საბჭომ დაასკვნა, რომ ცენტრი შესაბამისობაშია უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის ხარისხის უზრუნველყოფის სტანდარტებთან და სახელმძღვანელო პრინციპებთან (ESG 2015) და აკმაყოფილებს ENQA-ს წევრობის კრიტერიუმებს. ამასთან, 2019 წელს ცენტრი დარეგისტრირდა უმაღლესი განათლების ხარისხის განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტოების ევროპულ რეესტრში (EQAR). რეგისტრაციის შემდგომ ცენტრის მიერ განხორციელებული შეფასებების ანგარიშების გამოქვეყნება დაიწყო EQAR-ის მიერ წარმოებულ შესაბამის მონაცემთა ბაზაში (DEQAR), რაც მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს

ევროპის მასშტაბით საქართველოში მოქმედი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების რეპუტაციის და ცნობადობის ამაღლებას.

განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის გაუმჯობესების მიზნით, ცენტრი გახდა ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის სააგენტოების ქსელის (CEENQA) წევრი, რომელიც ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის რეგიონში განათლების ხარისხის განვითარების 22 სააგენტოს აერთიანებს. ქსელის მიზანია ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის რეგიონში ხელი შეუწყოს უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის გაუმჯობესებას, მის წევრ ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავების, გამოცდილების გაზიარების გზით. ცენტრისთვის ქსელში გაწევრიანება წამოადგენს წევრ სააგენტოებთან თანამშრომლობის, მათთან ერთად ევროპის უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის პოლიტიკის შესახებ დისკუსიაში ჩართვის შესაძლებლობას. ასევე, ცენტრს შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს ერთობლივ პროექტებში და გაიზიაროს ქსელის წევრი სააგენტოების გამოცდილება.

2018 წელს ცენტრი შეუერთდა სამედიცინო განათლების მსოფლიო ფედერაციას (WFME) 10 წლის ვადით. წევრობის მოპოვებისთვის ცენტრმა გაიარა WFME-ის საერთაშორისო ექსპერტების შეფასება, რომლებმაც დაადასტურეს რომ საქართველოში მოქმედი უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის სტანდარტები, სამედიცინო პროგრამების დარგობრივი მახასიათებლები და პროცედურები შესაბამისობაშია მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციისა და სამედიცინო განათლების მსოფლიო ფედერაციის ერთობლივ მოთხოვნებთან. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ცენტრის მიერ სამედიცინო განათლების მსოფლიო ფედერაციისგან აღიარების მოპოვება პირდაპირ უკავშირდება საქართველოში არსებული მედიცინის პროგრამების კურსდამთავრებულების მიერ მიღებული განათლების აღიარებას შეერთებულ შტატებში და მის ფარგლებს გარეთ, რაც საშუალებას მისცემს მათ დასაქმდნენ და სწავლა გააგრძელონ ნებისმიერ ქვეყანაში. განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ ფედერაციისგან მოპოვებული აკრედიტაციის განხორციელების უფლება ნიშნავს იმას, რომ ცენტრის მიერ როგორც საქართველოში, ასევე მის საზღვრებს გარეთ მოქმედი უნივერსიტეტებისთვის მინიჭებული აკრედიტაცია მთელს მსოფლიოში იქნება აღიარებული.

ხარისხის უზრუნველყოფის საკითხში თანამშრომლობის ფარგლებში, საუკეთესო პრაქტიკისა და გამოცდილების გაზიარების მიზნით, ცენტრი აქტიურად თანამშრომლობს უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის ხარისხის უზრუნველყოფის სააგენტოებთან, მათ შორის ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმის ფარგლებში AQAS, EKKA, NAQA და IAAR-თან. მემორანდუმების ფარგლებში ცენტრს აქვს შესაძლებლობა გაიზიაროს მათი გამოცდილება უმაღლესი და პროფესიული განათლების ხარისხის განვითარების საკითხებზე ინფორმაციის, გამოცდილებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ, დაგეგმოს ერთობლივი პროექტები, ტრენინგები, ექსპერტთა და პერსონალის მობილობები, ღონისძიებები და

კონფერენციები. არსებული ექსპერტთა ბაზებიდან საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის პროცესისთვის შესთავაზოს დარგის სპეციალისტები.

ხარისხის უზრუნველყოფისა და კვალიფიკაციების მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება-TWINNING

განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემის ევროპულ და საერთაშორისო სტანდარტებთან დაახლოების და საერთაშორისო გამოცდილებების დანერგვის მიზნით ცენტრში მნიშვნელოვანი კონტრიბუცია განახორციელა ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულმა საჯარო სამსახურების დამშობილების 24-თვიანმა პროექტმა - „ხარისხის უზრუნველყოფისა და კვალიფიკაციების მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება“ (TWINNING). მხარდამჭერი პროექტის განხორციელება 2019 წლის ივლისში დაიწყო და გერმანიის აკადემიური გაცვლის სამსახურის (DAAD) მიერ, ესტონეთის უმაღლესი და პროფესიული განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის სააგენტოსთან (EKKA) თანამშრომლობის გზით წარიმართა. პროექტის მთავარი მიზანი იყო ცენტრისა და მისი პარტნიორების მხარდაჭერა განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემის რეფორმისა და ეროვნული კვალიფიკაციების ახალი ჩარჩოს აღსრულებისა და მონიტორინგის საკითხებში ცენტრის ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაუმჯობესების, ეფექტიანი ინსტრუმენტებისა და პროცედურების, თანამონაწილეობითი მართვის, დაინტერესებული მხარეებისა და საზოგადოებისათვის შესაბამისი ინფორმაციის მიწოდების მეშვეობით. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში შემუშავდა ეროვნული კვალიფიკაციების ახალი ჩარჩოს დანერგვის სამოქმედო გეგმა, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის კონცეფცია და ტექნიკური მახასიათებლები, მომზადებული კონცეფციის საფუძველზე შეიქმნა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დანერგვისა და განვითარების მიზნით მრჩეველთა საბჭო. შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით, საბჭოს წევრებს ჩაუტარდათ სემინარები, რომელშიც მონაწილეობას იღებდნენ საერთაშორისო ექსპერტები.

კვლევაზე დაფუძნებული გადაწყვეტილების მიღების სისტემური მიდგომის დანერგვის მიზნით, პროექტის ფარგლებში მომზადდა თემატური ანალიზის მეთოდოლოგია, რომლის გათვალისწინებით საერთაშორისო ექსპერტების ჩართულობით ცენტრის შესაბამისი სამსახურების მიერ ჩატარდა თემატური ანალიზები ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების მიმართულებებით შემდეგ საკითხებზე:

- საქართველოში პროფესიული განათლების სწავლის სფეროების შინაარსობრივი ცვლილებები და ევროპულ საკვალიფიკაციო ჩარჩოსთან მათი შესაბამისობა;
- საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების საქართველოში აღიარების საკითხთან დაკავშირებული არსებული გამოწვევები და მათი გადაჭრის გზები;

- სამედიცინო განათლების, მათ შორის კლინიკური სწავლების, ხარისხის უზრუნველყოფის შესახებ თემატური ანალიზი.

ჩატარებული თემატური ანალიზების ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები საფუძვლად დაედო სხვადასხვა ცვლილების განხორციელებას განათლების სამივე მიმართულებით. კერძოდ, ზოგადი განათლების მიმართულებით, მოხდა ცვლილებების ინიცირება „ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონში, რათა უზრუნველყოფილი იქნას მოსწავლეთა/კურსდამთავრებულთა უფლებები და კანონიერი ინტერესების დაცვა. თანაბარი მიდგომების უზრუნველყოფის მიზნით, მხარეთა შეთანხმებით, ცვლილებები შევიდა უცხო ქვეყნის იმ უფლებამოსილ ინსტიტუტებთან დადებულ ხელშეკრულებებში, რომლებიც ახდენენ საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების საერთაშორისოდ განხორციელების შეთავაზებას.

სამედიცინო განათლების შესახებ მომზადებული თემატური ანალიზი ქართულ და ინგლისურ ენებზე ხელმისაწვდომია ცენტრის ვებგვერდზე და პერიოდულად უზიარდებათ საერთაშორისო დამკვირვებლებსა თუ დაინტერესებულ მხარეებს. თემატური ანალიზის მიგნებები, სავარაუდოდ, გათვალისწინებული იქნება შესაბამისი დარგობრივი საბჭოს მიერ არსებული მედიცინის დარგობრივი მახასიათებლის განახლების პროცესში WFME-ის ახალ BME 2020 სტანდარტებზე დაყრდნობით.

პროფესიული განათლების მიმართულებით ჩატარებულ თემატურ ანალიზში განხილული იქნა კლასიფიკატორის სამ ვიწრო სფეროში არსებული პროფესიული კვალიფიკაციები და მათი კავშირი შრომის ბაზრის მოთხოვნებთან. გაკეთებული მიგნებები გაზიარებული იქნა დაინტერესებულ მხარეებთან ცენტრის მიერ ორგანიზებულ კონფერენციაზე.

§7. ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან რეფერენსირებისათვის გათვალისწინებულ კრიტერიუმებთან და პროცედურებთან შესაბამისობა

როგორც დოკუმენტის დასაწყისში იქნა აღნიშნული, საქართველოს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო განახლდა 2019 წელს და ამ პროცესში გათვალისწინებული იქნა ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს (EQF-LLL) და ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოს (QF-EHEA) მოთხოვნები. თუმცა, იმისათვის, რომ დადგინდეს შესაბამისობა საქართველოს ჩარჩოსა და აღნიშნულ მეტა ჩარჩოებს შორის, საქართველომ უნდა გაიაროს ორი მნიშვნელოვანი პროცესი: ეს არის რეფერენსირება (ეროვნული ჩარჩოს შესაბამისობის დადგენა ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან) და თვითსერტიფიცირება (ეროვნული ჩარჩოს შესაბამისობის დადგენა ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან). ამასთან, რეფერენსირება მოიცავს მთლიანი ჩარჩოს შესაბამისობის დადგენას ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან (შესაბამისობა დგინდება რვავე დონისთვის), ხოლო თვითსერტიფიცირება ადგენს მხოლოდ უმაღლესი განათლების

კვალიფიკაციების შესაბამისობას ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციებთან (შესაბამისობა დგინდება ჩარჩოს მე-მე-8 დონეებისთვის).

2017 წელს ევროსბჭოს მიერ მიღებული იქნა რეკომენდაცია ეროვნულ კვალიფიკაციების ჩარჩოებში კვალიფიკაციების შესახებ ინფორმაციის სათანადოდ ასახვის შესახებ. აღნიშნული რეკომენდაციის მესამე დანართი განსაზღვრავს იმ კრიტერიუმებს, რომლებიც უნდა დააკმაყოფილოს ქვეყანამ რათა დადგინდეს მისი ეროვნული ჩარჩოს შესაბამისობა ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან. დანართში მოცემული კრიტერიუმები ორი სახისაა: შინაარსობრივი და პროცედურული. შინაარსობრივი თემები ეხება და არეგულირებს ჩარჩოს მართვასთან, მის სტრუქტურასთან, კვალიფიკაციების ფორმირებასთან, კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფასთან, არაფორმალური განათლების აღიარებასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს, ხოლო პროცედურული საკითხები შეეხება რეფერენსირების ანგარიშის მომზადების ეტაპებს და განსაზღვრავს პროცესში ჩართულ პირებს/ინსტიტუციებს.

ქვემოთ წარმოგიდგინთ აღნიშნულ 10 კრიტერიუმს და ეროვნული ჩარჩოს შეფასებას ამ კრიტერიუმების მოთხოვნებთან მიმართებაში. შეფასებასთან დაკავშირებული დასკვნები გაკეთებულია წინამდებარე ანალიზის საფუძველზე.

კრიტერიუმი N1: ეროვნულ დონეზე რეფერენსირების პროცესში ჩართული ეროვნული უწყებების ფუნქციები ან/და კომპეტენციები მკაფიოდ განსაზღვრულია და გასაჯაროებულია-კრიტერიუმი დაკმაყოფილებულია.

საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“ და მის საფუძველზე მომზადებული მინისტრის ბრძანება⁷³ ჩარჩოს მართვაზე, განვითარებაზე და მონიტორინგზე უფლებამოსილ ორგანოდ განსაზღვრავს ცენტრს. ამავე ბრძანებით უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან (QF-EHEA) ან/და მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან (EQF-LLL) თავსებადობის დადგენის მიზნით, თვითშეფასების დოკუმენტის შემუშავებაზე უფლებამოსილ ორგანოდაც ცენტრია განსაზღვრული. საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“ საფუძველზე კლასიფიკატორის მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის ფუნქცია ცენტრზეა დელეგირებული და რეგულირდება ცენტრის დირექტორის ინდ.აქტით. ინფორმაცია ცენტრის ფუნქციებისა და საქმიანობის შესახებ საჯაროა და ხელმისაწვდომია მის ვებგვერდზე - www.eqe.ge. შექმნილია და ფუნქციონირებს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მრჩეველთა საბჭო.

⁷³ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

კრიტერიუმი N2: არსებობს მკაფიო და თვალსაჩინო კავშირი ეროვნული კვალიფიკაციის ჩარჩოს ან სისტემის დონეებსა და ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეების აღმწერებს შორის - კრიტერიუმი მეტწილად დაკმაყოფილებულია

კანონის⁷⁴ თანახმად, ჩარჩო შედგება 8 დონისგან, რომელთაგან პირველი ყველაზე დაბალია, ხოლო მერვე - ყველაზე მაღალი. მინისტრის ბრძანების⁷⁵ თანახმად განსაზღვრულია თითოეული დონის შესაბამისი აღმწერი (განზოგადებული სწავლის შედეგების სახით) და კვალიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტი. წარმოდგენილი აღმწერები შესაბამისობაშია ევროსაბჭოს 2017 წლის რეკომენდაციით განსაზღვრულ I და II დანართში მოცემულ დისკრიპტორებთან და დონეებთან. მინისტრის ამავე ბრძანებით დადგენილია ტიპური კვალიფიკაციების განლაგება ჩარჩოს დონეებზე. ამასთან, მინისტრის ბრძანებით⁷⁶ დადგენილია, რომ კვალიფიკაციის მიმნიჭებელი პროგრამა აღწერილი უნდა იყოს სწავლის შედეგებით და შესაბამისობაში უნდა იყოს ჩარჩოს ერთ-ერთ დონესთან ან საანმანათლებლო სტანდარტთან. ამასთან, ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონის აღმწერებთან პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის, პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამების სწავლის შედეგების შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია დამტკიცებულია ცენტრის დირექტორის ბრძანებით⁷⁷. თუმცა, აღნიშნული დოკუმენტი არ ფარავს ჩარჩოს პირველ დონეს, ასევე, მიზნულია მხოლოდ პროფესიულ განათლებაზე, მაშინ როდესაც მეორე და მეოთხე დონეზე ზოგადი განათლება არის განთავსებული. დასამტკიცებელია ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონის აღმწერებთან უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებლის ან/და უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების ჩამოყალიბების ან/და შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია.

კლასიფიკატორი კი ეფუძნება გაერთიანებული ერების განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაციის (UNESCO) დოკუმენტებს („განათლების საერთაშორისო სტანდარტული კლასიფიკაცია“ (ISCED-F-2013) და „განათლებისა და ტრენინგის სფეროები

⁷⁴ საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“.

⁷⁵ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის N69/ნ ბრძანება.

⁷⁶ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

⁷⁷ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონის აღმწერებთან პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის, პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამების სწავლის შედეგების შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგიის დამტკიცების შესახებ“ სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის 2020 წლის 9 ოქტომბრის N971850 ბრძანება

2013 – დეტალური სფეროების აღწერა“ (ISCED-FoET-2013). კლასიფიკატორის სწავლის სფეროები და კოდები შეესაბამება ISCED-ით განსაზღვრულ სწავლის სფეროებსა და კოდებს.

კრიტერიუმი N3: ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო ან სისტემა და მისი კვალიფიკაციები ეფუძნება სწავლის შედეგების პრინციპსა და მიზანს და უკავშირდება არაფორმალური განათლების ფარგლებში მიღწეული სწავლის შედეგების აღიარების შესაძლებლობებს და კრედიტების სისტემას - კრიტერიუმი ნაწილობრივ დაკმაყოფილებულია

ჩარჩოს თითოეული დონე აღწერილია განზოგადებული სწავლის შედეგებით. ცენტრის მინისტრის ბრძანებით⁷⁸ დადგენილია, რომ კვალიფიკაციის მიმნიჭებელი პროგრამა აღწერილი უნდა იყოს სწავლის შედეგებით. ზოგად განათლებაში კვალიფიკაციების ფორმირება ეფუძნება ეროვნულ სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ სწავლის შედეგებს, რომლებიც მოცემულია საგნობრივი სტანდარტების სახით, პროფესიულ განათლებაში კვალიფიკაცია ეფუძნება პროფესიულ საგანმანათლებლო სტანდარტს, რომელიც აღწერილია სწავლის შედეგებით, აკადემიური განათლების საფეხურზე პროგრამები ეფუძნება სწავლის შედეგებს, რომელიც განსაზღვრულია უმაღლესი განათლების დარგობრივ მახასიათებლით (არსებობის შემთხვევაში) ან ჩარჩოთი.

საქართველოში დანერგილია კრედიტების სისტემა. უმაღლეს განათლებაში დანერგილია და მოქმედებს კრედიტების ტრანსფერის და დაგროვების ევროპული სისტემა (ESTC კრედიტი), ხოლო პროფესიულში 2020 წლიდან დამტკიცდა პროფესიული განათლებისა და ტრენინგების კრედიტების სისტემა (ECVET კრედიტი).

არაფორმალური განათლების აღიარების სისტემა დანერგილია ზოგად და პროფესიულ განათლებაში. უმაღლეს განათლებაში არაფორმალური განათლების აღიარების მექანიზმები ამ ეტაპისთვის არ არის შემუშავებული.

კრიტერიუმი N4: პროცედურები, რომლებიც უზრუნველყოფს კვალიფიკაციების ასახვას ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოში ან აღწერს კვალიფიკაციების ადგილს ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემაში, გამჭვირვალეა. - კრიტერიუმი ნაწილობრივ დაკმაყოფილებულია

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების კვალიფიკაციების ტიპების რეფერენსირება საქართველოს ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონეებთან რეგულირდება მინისტრის ბრძანებით⁷⁹. უმაღლესი, პროფესიული და ზოგადი განათლების

⁷⁸ „ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მართვის, განვითარებისა და მონიტორინგის, კვალიფიკაციების ელექტრონული რეესტრის შექმნისა და ადმინისტრირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2020 წლის 1 ოქტომბრის N103/ნ ბრძანება

⁷⁹ 69/6

კანონებში ასევე გაწერილია ამ სისტემების შესაბამისი ტიპური კვალიფიკაციები და მითითებულია მათი დონეები.

ჩარჩოში კვალიფიკაციების ჩართვის პროცესი გაწერილია და დამტკიცებულია მინისტრის ბრძანებით, თუმცა არ არის დანერგილი.

კრიტერიუმი N5: განათლების ეროვნული ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემა(ები) უკავშირდება ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოებს ან სისტემებს და შესაბამისობაშია ხარისხის უზრუნველყოფის პრინციპებთან, როგორც აღწერილია რეკომენდაციის მე-4 დანართში. - კრიტერიუმი ნაწილობრივ დაკმაყოფილებულია

საქართველოს კანონმდებლობით⁸⁰ დადგენილია ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა და გარე მექანიზმები. შიდა მექანიზმებს ახორციელებენ თავად საგანმანათლებლო დაწესებულებები. აღნიშნული პროცესი მოწმდება როგორც ხარისხის გარე უზრუნველყოფის პროცესში, ასევე დაწესებულების მიერ პერიოდულად ცენტრში წარმოდგენილი თვითშეფასების ანგარიშებითაც.

ხარისხის გარე უზრუნველყოფაზე პასუხისმგებელია ცენტრი.

ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფა - ხორციელდება მხოლოდ კერძო სკოლების შემთხვევაში. საჯარო სკოლები 2026-2027 სასწავლო წლის დაწყებამდე, კანონის⁸¹ მიხედვით, უფლებამოსილნი არიან განახორციელონ ზოგადსაგანმანათლებლო საქმიანობა. გადასახედა ხარისხის გარე უზრუნველყოფის მექანიზმებიც. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს ამ მიმართულებით მუშაობა. გასათვალისწინებელია, რომ ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის პროცესებთან დაკავშირებით არ არის შემუშავებული საერთო ევროპული რეკომენდაციები, ამიტომ „ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონში ინიცირებული ცვლილებების ნაწილში გათვალისწინებულია ზოგადი განათლების ხარისხის ეროვნული ინდიკატორების განსაზღვრა, რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ამ სისტემაში გაცემული კვალიფიკაციების ხარისხის უზრუნველყოფას.

პროფესიული განათლების ხარისხის უზრუნველყოფა - განახლდა 2020 წელს და გაითვალისწინა ევროპის პროფესიული განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის პრინციპები (EQAVET).

უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფა - დანერგილია უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის ხარისხის უზრუნველყოფის სტანდარტებისა და სახელმძღვანელო პრინციპების (ESG) შესაბამისი ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემა. ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის მოვალეობას ცენტრი ასრულებს. ცენტრის ფუნქციები და გარე

⁸⁰ საქართველოს კანონი „განათლების ხარისხის განვითარების შესახებ“

⁸¹ საქართველოს კანონი „ზოგადი განათლების შესახებ“, მუხლი 59.

ხარისხის უზრუნველყოფის ძირითადი პრინციპები სრულად თავსებადია ESG-თან. ცენტრი EQAR-ში გაწევრიანდა 2019 წელს. უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, როგორც კვალიფიკაციების მიმნიჭებელ დაწესებულებებში, შექმნილია ESG-ის შესაბამისი ხარისხის უზრუნველყოფის კომპლექსური სისტემები.

მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის ხარისხის უზრუნველყოფა - დადგენილია პროფესიული მომზადების/პროფესიული გადამზადების ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმები; დადგენილია პროფესიულ განათლებაში არაფორმალური განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმები.

კრიტერიუმი N6: რეფერენსირების პროცესი უნდა მოიცავდეს ხარისხის უზრუნველყოფის შესაბამისი ორგანოების თანხმობას, რომლის თანახმადაც, ანგარიში რეფერენსირების შესახებ შესაბამისობაშია ხარისხის უზრუნველყოფის ეროვნულ მექანიზმებთან, ნორმებსა და პრაქტიკასთან.

რეფერენსირების შესახებ მომზადებულ ანგარიშში წარმოდგენილი ხარისხის უზრუნველყოფის საკითხებთან დაკავშირებული პროცედურები და მოქმედი პრაქტიკა შეთანხმებული იქნება ცენტრის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურებთან და ხარისხის უზრუნველყოფის პროცესში ჩართულ დაინტერესებულ მხარეებთან (ავტორიზაციის საბჭოს წევრები, ექსპერტები და სხვ.)

კრიტერიუმი N7: რეფერენსირების პროცესში უნდა მონაწილეობდნენ საერთაშორისო ექსპერტები, ხოლო რეფერენსირების შესახებ ანგარიშები უნდა მოიცავდეს სულ მცირე 2 ქვეყნის წარმომადგენელი 2 საერთაშორისო ექსპერტის წერილობით დასკვნას/განაცხადს რეფერენსირების პროცესის თაობაზე.

რეფერენსირების ანგარიშში მითითებული იქნებიან პროცესში ჩართული საერთაშორისო უცხოელი ექსპერტები. კერძოდ, ანგარიშში აისახება რა პერიოდიდან და რა ეტაპიდან იყვნენ ჩართულნი ექსპერტები ანგარიშის მომზადების პროცესში, როდის მიიღეს დოკუმენტის პირველი ვერსია და რა უკუკავშირი დააბრუნეს, ასევე, როდის მიეცათ ანგარიშის დასრულებული ვერსიის კომენტარების შესაძლებლობა.

კრიტერიუმი N8: პასუხისმგებელმა ინსტიტუციამ/ებმა უნდა დაამტკიცონ ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს რეფერენსირება ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან. რეფერენსირების კომპლექსური ანგარიში უნდა ასახავდეს შეფასებას თითოეულ კრიტერიუმთან მიმართებაში და გამყარებული იყოს არგუმენტებით. ანგარიში უნდა გამოქვეყნდეს პასუხისმგებელი ინსტიტუცია/ების მიერ, მათ შორის ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს ეროვნული საკონტაქტო ორგანოს მიერ. იგივე ანგარიში შეიძლება გამოყენებული იქნას ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოს თვითსერტიფიცირების პროცესისთვის, თვითსერტიფიცირების კრიტერიუმების შესაბამისად.

რეფერენსირების ანგარიში იქნება კომპლექსური და გააერთიანებს რეკომენდაციით მოთხოვნილი თითოეული კრიტერიუმის შესაბამისად მომზადებულ აღწერილობით ანაღს, ასევე მოყვანილი იქნება ფაქტობრივი გარემოებების დამადასტურებელი მტკიცებულებები. რეფერენსირების ანგარიში შეთანხმდება მრჩეველთა საბჭოსთან და დამტკიცდება ცენტრის დირექტორის მიერ.

კრიტერიუმი N9: რეფერენსირების განხორციელებიდან ან რეფერენსირების განახლებიდან 6 თვის ვადაში წევრმა სახელმწიფოებმა და სხვა მონაწილე ქვეყნებმა უნდა გამოაქვეყნონ რეფერენსირების ანგარიში და შესაბამის ევროპულ პორტალზე განათავსონ ინფორმაცია შედარების მიზნებისათვის.

რეფერენსირების პროცესის დასრულების შემდეგ, ანგარიში გამოქვეყნდება ცენტრის ოფიციალურ ვებგვერდზე (<http://www.eqe.ge>) და ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს პორტალზე (https://europa.eu/europass/en/reports-referencing-national-qualifications-frameworks-eqf?fbclid=IwAR2cIeoUBVmltvpAKBmq_RPGyM_BQbfQTlMyify7RL6XVnH9ISWnzMcyJ8)

კრიტერიუმი N10: რეფერენსირების პროცესის დასრულების შემდეგ, კვალიფიკაციებთან დაკავშირებით გაცემულ ახალ დოკუმენტებში, რომლებიც ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს ან სისტემების შემადგენელი ნაწილია და გაცემულია კომპეტენტური ორგანოს მიერ (მაგ: სერტიფიკატები, დიპლომები, სერტიფიკატის დანართები, დიპლომის დანართები) ან/და უფლებამოსილი ორგანოების მიერ შექმნილ კვალიფიკაციის რეესტრში უნდა იყოს მკაფიო რეფერენსი ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს შესაბამის დონესთან.

რეფერენსირების პროცესის დასრულების შემდეგ, განხორციელდება ცვლილებები მინისტრის შესაბამის ბრძანებებში და კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტების ფორმაში დაემატება ინფორმაცია ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონესთან შესაბამისობის შესახებ. აღნიშნულის საფუძველზე, კვალიფიკაციის მიმნიჭებელი ინსტიტუციები მათ მიერ გაცემულ შესაბამის დოკუმენტებში (დიპლომი, დიპლომის დანართი, სერტიფიკატი, სერტიფიკატის დანართი) კვალიფიკაციის დასახელებასთან ერთად მიუთითებენ ინფორმაციას ევროპული კვალიფიკაციის დონესთან შესაბამისობაზე. რაც შეეხება რეესტრს, გამომდინარე იქიდან, რომ მისი ფორმირება ეხლა მიმდინარეობს, რეესტრის სტრუქტურაში თავიდანვე იქნება გათვალისწინებული ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან შესაბამისი დონის აღმნიშვნელი ველი.

8. დასკვნები და რეკომენდაციები

ამდენად, წინამდებარე ანალიზმა გამოკვეთა ის ძირითადი საკითხები, რომლებზე მუშაობის დაწყებაც მნიშვნელოვანია ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან რეფერენსირებისთვის. ამ მიმართულებით გაკეთებული ძირითადი მიგნებები

წარმოდგენილია ცხრილის სახით, სადაც ასახულია თითოეული კრიტერიუმის დაკმაყოფილების დონე და დაიდენტიფიცირებულია ის პროცესები/დოკუმენტები, რომელთა შექმნის/განვითარების მიმართულებით შესაბამისი აქტივობებია დასაგეგმი.

ცხრილში მოცემული მიგნებები გამოყენებული იქნება ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოსთან რეფერენსირებისთვის მოსამზადებელი საგზაო რუქის (roadmap) შედგენის პროცესში.

კრიტერიუმი	მოთხოვნებთან შესაბამისობა			კომენტარი
	სრული	ნაწილობრივი	შეუსაბამობა	
N1	✓			
N2		✓		შესამუშავებელია ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონის აღმწერებთან უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებლის ან/და უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების ჩამოყალიბების ან/და შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია; გადასახედა ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონის აღმწერებთან პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტის, პროფესიული მომზადების და პროფესიული გადამზადების პროგრამების სწავლის შედეგების შესაბამისობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია.
N3		✓		შესამუშავებელია უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებელი კლასიფიკატორით განსაზღვრული ყველა სწავლის სფეროსთვის
N3		✓		დასამტკიცებელია პროფესიულ განათლებაში რეგულირებად

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

				პროფესიებში არაფორმალური განათლების აღიარების წესი
N3		✓		პროფესიულ განათლებაში დასაწერია არაფორმალური განათლების აღიარების მექანიზმები
N3		✓		პროფესიულ განათლებაში დასაწერია ECVET კრედიტების სისტემა
N3			✓	უმადლეს განათლებაში შესამუშავებელია არაფორმალური განათლების აღიარების მექანიზმები
N4		✓		შესაქმნელი და დასაწერია კვალიფიკაციების ელექტრონული რეგისტრი
N5		✓		ზოგად განათლებაში დასამტკიცებელია ხარისხის უზრუნველყოფის განახლებული გარე მექანიზმები
N5		✓		განსახორციელებელია საჯარო სკოლების ავტორიზაცია
N5		✓		დასადგენია საზღვარგარეთ აღიარებული ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების საქართველოში აღიარებასთან დაკავშირებული პროცედურები
N6	დადგინდება რეფერენსირების პროცესში			
N7				
N8				
N9				
N10				რეფერენსირების პროცესის დასრულების შემდეგ, განხორციელდება ცვლილებები მინისტრის შესაბამის ბრძანებებში და კვალიფიკაციების დამადასტურებელი დოკუმენტების ფორმაში დაემატება ინფორმაცია ევროპული

ეროვნული კვალიფიკაციების სისტემის ანალიზი

		კვალიფიკაციების ჩარჩოს დონესთან შესაბამისობის შესახებ.
--	--	--

წინამდებარე ანალიზში გამოყენებული სტატისტიკური მონაცემები დამუშავებულია 2021 წლის სექტემბრის მდგომარეობით.

სქემა N10: საქართველოს განათლების სისტემა

